Presented to Pragati Utkal Sangha Rourkella by B. Nayak.

ଖୁଣୀ ଆସାମୀ

It is Presented to Srimani Brindaban Nayak by B. Dash (Sri Mani) Established of ... Surashree Kala Dolmundai Cutt.

ଶ୍ରୀ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଦାସ

ପ୍ରଗତି ଉତ୍କଳ ସଂଘ
ନଂ ୨/୫୬୭
ତା................
ରାଉରକେଲା

ଗୁପ୍ତଚର କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ
ଚିଠାପୁର କଟକ—୧

ଜେଲର ବାବୁ ସବୁ କାଗଜ ପତ୍ର ଠିକ୍ କରସାର ଶାନ୍ତନୁ ଦାସ ନାମରେ ଥିବା ଫାଇଲଟି ଅଲଗା କର ରଖିଲେ। ଶାନ୍ତାନୁ ଦାସ ଜେଲର ବାବୁଙ୍କ ସାମନାରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇଥାଏ। ଉଚ୍ଚା ଡେଙ୍ଗା ଲୋକ। ବୟସ ପ୍ରାୟ ୪୦ ପାଖାପାଖି। ସୁସ୍ଥ ସବଳ, ପରିଧାନ ଖଣ୍ଡେ ଢିଲା ପାଇଜାମା ଓ ଖଣ୍ଡିଏ ପଞ୍ଜାବ। କନ୍ତୁ ବେକରେ ଲଟକ ଥିବା ପିତଳ ନମ୍ବର କଇଦୀ ବୋଲି ପରିଚୟ ଦେଉଥାଏ।

ଦୀର୍ଘ ୧୪ ବର୍ଷ ଜେଲ ଭିତରେ ରହି କାମ କର କର ସମସ୍ତଙ୍କର ପ୍ରିୟ ହୋଇଥିଲା। ସବୁ କାମରେ ମଧ୍ୟ ସେ ପାରଦର୍ଶିତା ହାସଲ କରିପାରିଥିଲା। ପୁରସ୍କାର ସ୍ୱରୂପ ତାକୁ ସରକାରଙ୍କ ତରଫରୁ ମିଳିଥିଲା ଟ ୧୫୬୭।

ଜେଲର ବାବୁ ଶାନ୍ତନୁ ହାତକୁ ଥଳିଟି ବଢ଼ାଇ ଦେଇ ଦେଉଁ କହିଲେ, "କଣ ତୁମେ ଆଜ ଯାଉଛ" ?

ଆଜ୍ଞା ହଁ—କହି ଶାନ୍ତନୁ ଦାସ ଥଳିଟି ହାତରେ ଧରିଲା। ଜେଲରବାବୁ ଶାନ୍ତନୁକୁ ଗୃହୁଁ ଥାନ୍ତି। ଶାନ୍ତନୁ ନମସ୍କାର ଟିଏ ପକାଇ ଟିକେଟ କାଢ଼ି ଟେବୁଲ ଉପରେ ଥୋଇଲା, କନ୍ତୁ ତୁଚ୍ଛ

ତା'ର ନଜର ନାହିଁ । ଯେମିତ ସେ କଣ ଭାବୁଛି, କିଛି କହିବା କହିବ ବୋଲି ହେଉଛି, କିନ୍ତୁ କିଛି କହିପାରୁ ନାହିଁ ।

"ଶାନ୍ତନୁ—ଟଙ୍କା ଗଣି ନିଅ"—ଜେଲରବାବୁ ଖୁବ୍ କୋମଳ ସ୍ୱରରେ କହିଲେ । "ଆଜ୍ଞା, ଆପଣ ତ ଦେଖି ଦେଇ ଥିବେ ଗଣିବ ଆଉ କଣ ?" ଶାନ୍ତନୁ ଧୀରେ ଧୀରେ କହିଲା । କିଛି ବାଟ ଆଗେଇ ଯାଇ ପୁଣି ପଛକୁ ଫେରି ଆସିଲା ଶାନ୍ତନୁ, ଟେବୁଲ ପାଖରେ ଠିଆ ହୋଇ ପଚାରିଲା ବାବୁ ଗୋଟିଏ କଥା ପଚାରିବି ।

ଜେଲର ବାବୁ ଅବାକ୍ ହୋଇ ଚାହିଁ ରହିଲେ, "କଣ" ? ଦୁଇ ତିନି ମିନିଟ୍ ଗଲା । ଦୁହେଁ ନୀରବ । କାଗଜ ଉପରୁ ମୁହଁ ଉଠାଇ ଜେଲରବାବୁ ପଚାରିଲେ ? "ଅଚ୍ଛା ଶାନ୍ତନୁ ତୁମର ମକଦ୍ଦମା ଚାଲିଥିବା ବେଳେ ତୁମେ ଜଜ ସାହେବଙ୍କୁ କିଛି କହିବା କହିବ ବୋଲି ହେଉଥିଲ, କିଛି କହିଲ ନାହିଁ ତ ।"

ଶାନ୍ତନୁ କିଛି ସମୟ ତଳକୁ ମୁହଁ ପୋତି ଠିଆ ହୋଇ କହିଲା, "ଆଜ୍ଞା ହଁ ।"

କିନ୍ତୁ ତୁମେ ନ କହି ଚୁପ ରହିଲ କାହିଁକି ? ଏଥିରୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ଜଣା ପଡ଼ୁଥିଲା ଯେ ମଦନ ବାବୁଙ୍କ ହତ୍ୟା ଜଣଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନ ହୋଇ ଦୁଇଜଣ କରିଥିଲେ କିନ୍ତୁ ସେ ଜଣକ କିଏ ? ତୁମେ ଭାବିଥିଲ ଯେ ତୁମକୁ ଫାସି ହୁକୁମ ହେବ, ତେଣୁ ତୁମେ ଦ୍ୱିତୀୟ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ମଧ୍ୟ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ ଯିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରିଥିଲ; କିନ୍ତୁ ପ୍ରମାଣ ଅଭାବରୁ ତୁମକୁ ଛାଡ଼ ଦିଆଗଲା, ଚଉଦ ବର୍ଷ ଜେଲଦଣ୍ଡ ଦିଆହୋଇ । ଯାହାହେଉ ଏଠି ତୁମର ଚାଲିଚଳନରେ

ସମସ୍ତେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୋଇ ତୁମକୁ ପୁରସ୍କାର ସ୍ୱରୂପ ସେଇ ଟଙ୍କାତକ ଦିଆ ଯାଉଛି । ଭଗବାନ ତୁମକୁ ସୁବୁଦ୍ଧି ଦିଅନ୍ତୁ ।

—"ଆଜ୍ଞା, ସେ ତ ସବୁ ଆପଣଙ୍କ ଦୟା"

—ମୋର ବିଶ୍ୱାସ ଯେ ତୁମେ ଆଉ ଥରେ ଏ ଜେଲ ଭିତରକୁ ଆସିବ ନାହିଁ ।

"ଆଜ୍ଞା, ମୋର ଜେଲକୁ ଭୟ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ବିନା ଦୋଷରେ ଯେତେବେଳେ ମୋତେ ଏତେ ବଡ଼ ଅପରାଧରେ ଦଣ୍ଡିତ କରାଗଲା, ଭଗବାନ କଣ ସେତେବେଳେ ନ ଥିଲେ ?" ଡରି ଡରି ଶାନ୍ତନୁ ପଚାରିଲା, ଆଜ୍ଞା ମୁଁ ଗୋଟିଏ କଥା ପଚାରିବି ।

"ହଁ—ହଁ—ପଚାର କଣ ଦରକାର"—

"ଆଜ୍ଞା ମୁଁ ଅପରାଧୀ ଥାଏ କି ନ ଥାଏ କିନ୍ତୁ ମଦନ ବାବୁଙ୍କ ହତ୍ୟାରେ ମୋତେ ଦଣ୍ଡ ମିଳିଲା । ଆଉ ଥରେ କଣ ମୋ ଉପରେ ସେଇ ସମ୍ପର୍କରେ ମକଦ୍ଦମା ରୁଜୁ ହୋଇ ପାରିବ ?

"ନାହିଁ ଥରେ ଯାହାର ବିଚାର ହୋଇଗଲା ସେ ତ ଦଣ୍ଡ ଭୋଗିଲା । ପୁଣି କଣ ? ତୁମେ ତ ପୂରା ସଜା ଭୋଗି ସାରିଛ । କିନ୍ତୁ କଥା କଅଣ ?

ନାହିଁ ସେମିତି ପଚାରୁଥିଲି । ଆଜ୍ଞା, ନମସ୍କାର—ଯାଉଛି କହି କହି ଶାନ୍ତନୁ ଦାସ ସିଧା ସିଧା ଜେଲର ବଡ଼ ଫାଟକ ପାରି ହୋଇ ବଡ଼ ରାସ୍ତା ଉପରକୁ ଆସିଲା । ସେ ବର୍ତ୍ତମାନ ପୂରା ଆଜାଦ । ଏକେଲା ବୁଲି ପାରୁଛି । ସେଇ ଚଉଦ ବର୍ଷର ଜେଲ-ଦଣ୍ଡ ତାକୁ ଦେହସୁଦ୍ଧା ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ରୁଟିନ ବନ୍ଧା କାମ,

ବର୍ତ୍ତମାନ ତା'ର ନାହିଁ । ସେ ପ୍ରଥମେ ଖଣ୍ଡିଉଡ଼ା ପକ୍ଷୀଭଳି ଚାରିଆଡ଼େ ଘୂରି ବୁଲିଲା । ସେ ନିଜକୁ ନୂଆ ହୋଇ ଦେଖିଲା ଭଳି ଅନୁଭବ କଲା । ତାର ଖାଇବା ପିଇବାର ଚିନ୍ତା ନ ଥାଏ । ତା ପାଖରେ ବହୁତ ଟଙ୍କା ଥାଏ ।

ସେ ଗୁଣୁ ଗୁଣୁ ହୋଇ ଚାଲିଥାଏ । ତାର ଭାବନାଭିତରେ କେବଳ ଦୁଇଟି ନାଁ ଥାଏ । "ରେହ୍ନାସ୍ ଅଉ ଜଙ୍ଗର୍" । ତାର ଗୋଟିଏ ଚିନ୍ତା କେଉଁଠି ସେ ସେମାନଙ୍କୁ ପାଇବ । ସେମାନେ ଅଛନ୍ତି କି ମଲେଣି ? ଯଦି ସେ ଦୁହେଁ ଜୀଇଁଥିବେ ତ ମୋ'ର ଖଲାସ ହେବା ନିଶ୍ଚୟ ଶୁଣି ସାରିଥିବେ । "କିନ୍ତୁ କେହି ଆସିଲେ ନାହିଁ ତ, ଅଲ୍ଲା ।"

ସେତେବେଳକୁ ସେ କଟକ ପାର ହୋଇ ଖପାଦନଆଁ ରାସ୍ତାରେ ଚାଲିଚାଲି ଚଉଦ୍ୱାରରେ ପହଞ୍ଚି ସାରିଥାଏ । ସେଠି ଥିବା ଖଣ୍ଡେ ମୁଣ୍ଡିଆ ଢିପରକୁ ଉଠି ଚାରିଆଡ଼କୁ ଚାହିଁଲା । ସେଇ ମୁଣ୍ଡିଆର ଆରପଟେ ଚଉଦ୍ୱାର ଗାଁ ଦେଖା ଯାଉଥାଏ । ଛୋଟ ଛୋଟ ଦୋକାନ କେଇଟି, ଦଶ ବାରଟି ଚାଳଘର, କଡ଼ାକଆ ହୋଇ ଛୋଟ ମନ୍ଦିରଟିଏ ଆଉ ମନ୍ଦିର ପାଖରେ ଗୋଟିଏ ଧର୍ମ୍ମଶାଳା । ସେ ସିଧା ଆସି ଧର୍ମଶାଳାର ଦୁଆର ପାଖରେ ଠିଆହେଲା । ଟନ୍ ଟନ୍ ଟନ··· ଛୋଟ ଘଣ୍ଟି ଟିଏ ବାଜି ଉଠିଲା । ସେ ଜାଣିଲା ବର୍ତ୍ତମାନ ରାତି ଦଶ ବାଜିଲାଣି । ଧର୍ମ୍ମଶାଳାକୁ ଯିବ କି ନ ଯିବ ଭାବି ଭାବି ସେଇଠି ପୁଣି ୧୫ ମିନିଟ୍ ଠିଆ ହେଲା । କିନ୍ତୁ କଣ ଭାବି ମନେ ମନେ ହସିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଅସ୍ତେରୁ ବେଶି ହୋଇ ତା'ର ହସ ବିକଟାଳ ଅଟ୍ଟହାସରେ ପରିଣତ ହେଲା ।

ଧର୍ମଶାଳା ଭିତରକୁ ଯାଇ ପ୍ରଥମେ ଖାଇବାର ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କଲା । ତାକୁ କିଏ ଚିହ୍ନିଥିଲା କି ନାହିଁ ସେଇଠି ହେଲା ତା'ର ଡର

ସେ ଖଣ୍ଡିଏ ଘର ପାଇବାପାଇଁ ଧର୍ମଶାଳାର ମହନ୍ତଙ୍କ ପାଖକୁ ଗଲା । ଖଣ୍ଡିଏ ଦଶଟଙ୍କିଆ ନୋଟ ମହନ୍ତଙ୍କ ଗୋଡ଼ତଳେ ଥୋଇଦେଲା । ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ତାକୁ ଗୋଟିଏ କୋଠରୀ ମିଳିଲା । ତାପରେ ଘରର ଗୋଟିଏ କୋଣରେ ଯାଇ ବସିଲା । ଖାଇବାର ଆସିଲା—ଖାଇସାରି ଚା ଟିକିଏ ପି ନେଲା । ମନଟା ତାର ଶାନ୍ତ ହୋଇଗଲା । ଚା ଥାଳିଆରେ ୨ୟ ଥରପାଇଁ ମୁହଁ ଦେଇଛି କି ନାହିଁ ତା'ର ପଛରୁ କେହି ଆସୁଥିବାର ତାକୁ ଜଣାଗଲା । ସେ ପଛକୁ ମୁହଁ ବୁଲାଇ ଚାହିଁଲା । ପ୍ରଥମେ ଦୋ ଦୋ ଚିହ୍ନା ହେଉଥାଏ । କିନ୍ତୁ ନାଁ ମନେ ପଡୁ ନଥାଏ । ସେ ଲୋକଟି ଆସି ତାହାର ସାମନାରେ ଠିଆହେଲା । ଚିଲା ପାଇଜାମା, ସଫା କୁରୁତାଟିଏ ପିନ୍ଧିଥାଏ । ହାତରେ ଖଣ୍ଡେ ଛୋଟ ସରୁଆ ବାଡ଼ି ଧରିଥାଏ ।

ଶାନ୍ତନୁ ପ୍ରଥମେ ପ୍ରଥମେ ବହୁତ ମନେ ପକାଇଲା । କିନ୍ତୁ କିଛି ଫଳ ହେଲାନାହିଁ । ସେ ଲୋକଟି ଶାନ୍ତନୁକୁ ବଲ୍ ବଲ୍ କରି ଚାହିଁ ତାର ଚାରିପାଖେ ବୁଲୁଥାଏ । କେତେବେଳକେ ସେ ବସିପଡ଼ି ଧୀରେ କହିଲା—"ଶାନ୍ତନୁ ଭାଇ କିରେ" ।

ଶାନ୍ତନୁ ତାର ସ୍ୱର ବାରି ପାରିଲା । ଚଉଦ ବର୍ଷର ଅଲଗା ତାକୁ କେତେ ପୃଥକ କରି ରଖିଛି । ସେ କହିଲା, "କିଜର୍ ବର୍ତ୍ତମାନ କେଉଁଠି"—

ଚୁପ୍ ଚୁପ୍ କହ—ଆ ସାଙ୍ଗ ହୋଇ ଚା ପିଇ ଆସିବା । ଦୁହେଁ ଭଡ଼ି ନିକଟରେ ଥିବା ଗୋଟିଏ ଦୋକାନ ଆଡ଼େ ଚାଲିଲେ ।

ଓଡ଼ିଶାର ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଗୋଇନ୍ଦା ଶ୍ରୀ ଜୟନ୍ତକୁମାର ନାୟକ ସାଥୀ ଦାମୋଦରଙ୍କୁ ନେଇ ଚଉଦ୍ୱାରରେ ଗାଡ଼ି ଅଟକାଇଲେ । ଗାଡ଼ି ବ୍ରେକ୍ କଲାପରେ ପୁଣି ଥରେ ଷ୍ଟାର୍ଟ ଦେବାରୁ ଗାଡ଼ି ଆଉ ଚାଲିଲା ନାହିଁ । ରାସ୍ତା କଡ଼ରେ ଖେଳୁଥିବା ଦୁଇଟି ପିଲା ପ୍ରଥମେ ଦେଖି ଅବାକ୍ ହୋଇ ଠିଆହୋଇ ରହିଲେ । ଶତ ଚେଷ୍ଟାରେ ମଧ୍ୟ ଗାଡ଼ି ନ ଚାଲିବାରୁ ଗୋଟିଏ ଛୋଟ ପିଲା ତାଳିମାରି ପାଟିକଲା ।

“ହେଃ ହେଃ ଗାଲି ବନ୍ଦହୋଇ ଗଲାରେ ଆଉ ଚାଲିବ ନାହିଁ ।”

ପିଲାର ପାଟି ଶୁଣି ଦାମୋଦର ଖୁସିରେ କହିଲା—ହଉ ଦେଖ ଚାଲିବ କି ନାହିଁ । ଧୂଳି ଉଡ଼ିବ—

ଦାମୋଦର ବହୁତ ଚେଷ୍ଟାକଲା, କିନ୍ତୁ ବିଫଳ ହେବାରୁ ସେ ଜୟନ୍ତବାବୁଙ୍କୁ ଡାକି କହିଲା, ମୁଁ ଆଗରୁ ଆସିଲା ବେଳଠାରୁ କହୁଛି ନା ଗାଡ଼ିର କ୍ଲଚ ଠିକ୍ ନାହିଁ । ଆମର ବର୍ତ୍ତମାନ ମହାବିନାୟକ ଯିବା ପ୍ରୋଗ୍ରାମ ବନ୍ଦ ଥାଉ । କିନ୍ତୁ ତୁମେ ସେଥିପ୍ରତି ଖିଆଲ ବି କଲ ନାହିଁ । ନିଅ ସମ୍ଭାଳ ।

ଜୟନ୍ତବାବୁ ମୋଟରରୁ ଓହ୍ଲାଇ ଆସିଲେ । ସନ୍ଧ୍ୟା ଆଗତ ପ୍ରାୟ । ଅନନ୍ୟୋପାୟ ହୋଇ ଦାମୋଦର ଗୋଟିଏ ପିଲାକୁ ଡାକିଲେ । ପିଲାଟି ପ୍ରଥମେ କିଛି ଶୁଣିଲା ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ କଣ ଭାବିଲା କେଜାଣି, ଧୀରେ ଧୀରେ ଆସି ପ୍ରାୟ ୧୦ହାତ ଦୂରରେ ଠିଆ ହୋଇ ରହିଲା ।

"ହଇରେ ପିଲା ଏଠି ମଟର ମରାମତିର ଦୋକାନ ଅଛି କରେ," ପଚାରିଲେ ଦାମୋଦର ।

ଥର ଥର ପିଲାଟି ଉତ୍ତର ଦେଲା । "ନା କାରଖାନା ନାହିଁ । ଆମ ସାହିରେ ଜଗୁର ମଟର ଅଛି । ଅନେକ ବାବୁ ଏଠିକି ମଟର ନେଇ ଆସନ୍ତି ପୁଣି ଚାଲି ଯାଆନ୍ତି ।"

"ଅଚ୍ଛା ତୁ ଟିକିଏ ତାକୁ ଡାକି ଆଣନ୍ତୁ । ମୁଁ ତୋତେ ଚାରିଅଣା ପଇସା ଦେବି । ହଁ—ତୁ କହିବୁ ଦୁଇଜଣ ବାବୁ ଡାକୁଛନ୍ତି । ଅଚ୍ଛା ପିଲା, ଏଠି ଧର୍ମଶାଳା ଅଛି ?"

"ହଁ, ହେ—ସେଇଠି ଦେଖାଯାଉଛି । ମୁଁ ଯାଉଛି ଡାକି ଆଣିବି" କହି, ପିଲା ଦୁଇଟି ଦଉଡ଼ି ଦଉଡ଼ି ଚାଲିଗଲେ । ଜୟନ୍ତ ବାବୁ ମୁଣ୍ଡିଆ ଉପରେ ଠିଆହୋଇ ଚାରିଆଡ଼କୁ ନିରୀକ୍ଷଣ କରୁଥାନ୍ତି । ସିର ସିର ମହୁଆ ପବନ ଦେହରେ ବାଜି ରୁମମୂଳ ଟାଙ୍କୁର ଉଠୁଥାଏ । ଦଳ ଦଳ ହୋଇ ପକ୍ଷୀ ମହାନଦୀର ବକ୍ଷ ଉପର ଦେଇ ଉଡ଼ି ଯାଉଥାନ୍ତି । ପକ୍ଷୀମାନଙ୍କର କୂଜନ ଆଉ ଅସ୍ତଗାମୀ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ରକ୍ତିମା ଆଭା ଜୟନ୍ତ ବାବୁଙ୍କ ମନରେ ଆନନ୍ଦର ତେଉ ଖେଳାଇ ଦେଉଥାଏ । ଦାମୋଦର କିନ୍ତୁ କାର ସଜାଡ଼ିବାରେ ବ୍ୟସ୍ତ । ମଟର ସଜାଡ଼ୁ ସଜାଡ଼ୁ ଦାମୋଦର ପଚାରିଲେ, "କଣ ଆଜି ଏଇଠି ରହିବା ହେବ ?"

"ହଁ ଆଜି ଏଇଠି ରହିଯିବା । ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମେ ଛୁଟିରେ ଅଛୁଁ । ସେଥିରେ ପୁଣି ବୁଲି ବାହାରିଚେଁ । ରହିଗଲେ ତ କିଛି କ୍ଷତି ହେବ ନାହିଁ । ମଟର ସଜାଡ଼ା ହୋଇଗଲେ ତ ଯିବା । ତା ପୂର୍ବରୁ ହେଇଛି କେଉଁଠୁ । ଜଗୁବାବୁ ଆସନ୍ତୁ, ମଟରର କଳଟ ଠିକ୍ କରିଦେଲେ ଯିବା" । ମୁଣ୍ଡିଆର ଉପରକୁ ଉଠୁ ଉଠୁ ପୁଣି କହିଲେ, "ଆସେ ନା ଉପରକୁ ଯିବା, ଏଇଠି ବସି ବସି କଣ କରିବା । ସେ ମୁଣ୍ଡିଆ ଉପରକୁ ଚଢ଼ିଲେ । ତଳର ଦୃଶ୍ୟ ବଡ଼ ମନୋରମ ଦେଖା ଯାଉଥାଏ । ବୁଡ଼ିଆଡ଼େ ବୁଡ଼ନ୍ତ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ରକ୍ତିମା ଆଭା, ଛୋଟ ଛୋଟ ଗୁଳ୍ମଘେରା ଘରଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ପଡ଼ି ପ୍ରାକୃତିକ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ବର୍ଦ୍ଧନ କରୁଥାଏ । ପଶ୍ଚିମକୁ ଗୋଟିଏ ଛୋଟ ପୋଲ ଦେଖା ଯାଉଥାଏ । ସେଇ ପୋଲର କଡ଼ ଦେଇ ଗୋଟିଏ କଚ୍ଚା ସଡ଼କ ଅଦୂରବର୍ତ୍ତୀ ଗୋଟିଏ ବଙ୍ଗଳାକୁ ଲମ୍ବି ଯାଇଥାଏ । ଘରଟି ନାଲି ରଙ୍ଗର ଦୁଇମହଲା କୋଠାଘର । ତାର ଚାରିକଡ଼ଯାକ ବାଡ଼ ଘେରା । ସୁନ୍ଦର ବଗିଚାଟିଏ ଦେଖାଯାଉଥାଏ ।

ଜୟନ୍ତବାବୁ ସେଇ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖୁ ଦେଖୁ କହିଲେ— "ଦାମୋଦର—ଦେଖ ତ ଏ ଯେଉଁ ଘର ଦେଖାଯାଉଛି, ଏ ତ ମଦନ ବାବୁଙ୍କର । ୧୪ ବର୍ଷ ପୂର୍ବେ ଯେଉଁ ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡ ହୋଇଥିଲା ମଦନବାବୁ ସେଇ ଘରେ ମରିଥିଲେ ନା—ଲୋକଙ୍କ ଧାରଣା ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କଣ ସେଇଆ ଅଛି ଯେ ଏଠି ତାଙ୍କର ଆତ୍ମା ଘୂରି ବୁଲୁଛି । ତୋର ଧାରଣା କଣ ଏଇଆ"—

"ଯେବେ କୌଣସି ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡ ଘଟି ଥାଏ ତ ଲୋକେ ସେଇମିତି କହୁଥାନ୍ତି," ଉପରକୁ ଆସୁ ଆସୁ ଦାମୋଦର ଉତ୍ତର ଦେଲା ।

"କିନ୍ତୁ ଲୋକଙ୍କର ଏପରି ଧାରଣା ମୂଳରେ ନିଶ୍ଚୟ କିଛିନା କିଛି କାରଣ ତ ଥିବ । ସେମାନେ ରାତିରେ ଏଠି କିଛି ଦେଖିଥିବେ କିମ୍ବା କିଛି ଶୁଣିଥିବେ ତ—ନହେଲେ କାହିଁକି ବା କହନ୍ତେ ।"

ଦାମୋଦର ଜୟନ୍ତବାବୁଙ୍କୁ ଘୂରି ଘୂରି ଅନାଇ ଥାଏ—କହିଲା, "କ'ଣ ଘୂରିବାକୁ ଆସିଚୁ ନାଁ ଗୁଇନ୍ଦାଗିରି କରିବାକୁ ଆସିଚୁ । ବାବୁ, ବୁଲିବାକୁ ଆସି ଏମିତି କଲେ ତ-ଭଲ—ଆଉ ବୁଲାଯିବ କଣ ?"

"ନାଁ, ସେମିତି କିଛି ନାହିଁ, ତେବେ ଘରଟା ଦେଖୁ ଦେଖୁ ୧୪ ବର୍ଷ ତଳର କଥା ମନେ ପଡ଼ିଗଲା । ହଁ ମୋ ଦୁରବିନ୍‌ଟା ଆଣିଲୁ ଦେଖିବା ଟିକିଏ ।"

ଦାମୋଦର ଦୁରବିନ୍‌ଟା ନେଇ ଜୟନ୍ତବାବୁଙ୍କ ହାତରେ ଦେଲା । ଜୟନ୍ତବାବୁ ନାକି କୋଠାଆଡ଼େ ଦେଖି ଦେଖି କହିଲେ—"ହଁ ଘର ଖାଲି ଥିଲାପରି ଜଣା ପଡ଼ୁଚି, କିନ୍ତୁ ଘରପାଖରେ ଲଗାଥିବା ଗଛଗୁଡ଼ିକରେ ଫୁଲ ଭରି ଅଛି, ନିଶ୍ଚୟ କେହି ଦେଖାଦେଖି କରୁଥିବ । ମାଲୀ ହେବ ନିଶ୍ଚୟ—ନୁହେଁକି ? ଦେଖ୍ ତ ।" କହି, ଦୁରବିନ୍ ଦାମୋଦର ହାତକୁ ବଢ଼ାଇଦେଲେ ।

ଦାମୋଦର ଘରଆଡ଼କୁ ଦେଖୁ ଦେଖୁ ମୁଣ୍ଡିଆ ତଳେ ମୋଟର ହର୍ଣ୍ଣ ଶୁଭିଲା । ଦୁହେଁ ତଳକୁ ଚାହିଁଲେ—ଗୋଟିଏ ଛୋଟ ମୋଟରରେ ଜଗୁ ଓ ସେଇ ପିଲା ଦୁଇଜଣ ବସିଥିଲେ । ପିଲା ଦୁହେଁ ମୋଟରରେ ବସି ଏମାନଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ହାତ ହଲାଉଥିଲେ ।

ଜୟନ୍ତବାବୁ ଓ ଦାମୋଦର ମୁଣ୍ଡିଆରୁ ଓହ୍ଲାଇ ଓହ୍ଲାଇ କହିଲେ, ଜଗୁ ହେବ ସବୁ !" ଦୁହେଁ ତଳକୁ ଆସିଲେ ।

ନମସ୍କାର ଆଦାନ ପ୍ରଦାନ ପରେ ଜୟନ୍ତବାବୁ କହିଲେ, "ଆପଣଙ୍କ ନାମ ଜଗୁ ।"

"ଆଜ୍ଞା ମୁଁ ଏଠି ମଟର ମରାମତି କରେ, ଆପଣଙ୍କର କ'ଣ ମଟର ଖରାପ ହୋଇଛି ।"

"ହଁ ତୁମେ ସଜାଡି ପାରିବ"—

"ଆଜ୍ଞା ହଁ କରି ପାରିବି"

ଦାମୋଦର ପଚାରିଲେ, "କେତେ ସମୟ ଲାଗିବ"

"ଆଜ୍ଞା କାମ କରିବା କଥା—କାମ କରିବ ସିନା—ସମୟ କଥା କିମିତି କହିବି", ହଁ ଆପଣ ଗଲନ୍ତୁ ମୁଁ ବର୍ତ୍ତମାନ କାମ ଆରମ୍ଭ କରିଦେବି । ହେ ପିଲା, ଗୋଟିଏ ଦଉଡ଼ା ଗଲା ଆମ ଘରୁ ନେଇ ଆସିବୁ",

ପିଲାଟି ଦଉଡ଼ିଟିଏ ଯାଇ ଆଣି ଦେଲା । ନିଜ ମଟର ସଙ୍ଗେ ବାନ୍ଧି ମଟରକୁ ତାର ଘରକୁ ନେଇଗଲା । ସେଠାରେ ପହଂଚି ତାର ନାମ ଲେଖା ଖାତା ଆଣି ପଚାରିଲା "ଆଜ୍ଞା—ଆପଣଙ୍କର ନାମ କଣ ?"

"ଜୟନ୍ତକୁମାର ନାୟକ", ଜୟନ୍ତବାବୁ ଚାରିଆଡ଼କୁ ଦେଖୁ ଦେଖୁ ଉତ୍ତର ଦେଲେ ।

ପିଲାଟି ଯେଉଁଠି ଠିଆହୋଇ ସବୁ ଦେଖୁଥାଏ, ସାଙ୍ଗେ୨ ପକେଟରୁ ଗୋଟିଏ ଛୋଟ ଟିପା ଖାତା ବାହାର କରି କହିଲା, "ଆଜ୍ଞା ମୋର ବହିରେ ଗୋଟିଏ ଦସ୍ତଖତ କରି ଦେବେନାହିଁ ?"

ଜୟନ୍ତବାବୁ ପିଲାଟିର ସଉକ ଦେଖି ବହିଟି ତାର ହାତରୁ ନେଇ ନିଜେ ଦେଖିଲେ, ବହୁତ ଦସ୍ତଖତ ରହିଛି । ସେ

ପିଲାର ବୁଦ୍ଧିକୁ ପ୍ରଶଂସା ନ କରି ରହି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ଏଇ ନୋଟ ଧନରୁ ହସ୍ତାକ୍ଷର ଝୁଙ୍କ୍ ଦେଖି ସେ ଦାମୋଦରକୁ କହିଲେ,— "ହେ— ଏଠି ଗୋଟିଏ ସିଗ୍‌ନେଚର କରି ଦେ"—ତୁହେଁ ଦୁଇଟି ଦସ୍ତଖତ କରିଦେଲେ । ନୋଟ ବହିଟାକୁ ବଡ଼ ପିଲାଟି ନେଇ—ସାନ ପିଲାଟିର ହାତ ଧରି ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ଗୋଟିଏ ନୋଟ ଏକ ମହଲା ଘରକୁ ଚାଲିଗଲା । ଜୟନ୍ତବାବୁ ଓ ଦାମୋଦର ପିଲା ଦୁଇଟିଙ୍କର ଚାଲିକୁ ଚାହିଁଥାନ୍ତି ।

ମଠର ସଜଡ଼ାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଦେଇ ଦୁହେଁ ଧର୍ମଶାଳା ଅଭିମୁଖେ ଯାତ୍ରା କଲେ । ଧର୍ମଶାଳାରେ ପଶୁର ବୁଝିଲେ ଗୋଟିଏ ବଖରା ଖାଲି ଅଛି । ଦୁହେଁ ସେଇଠି ସେମାନଙ୍କର ଜିନିଷପତ୍ର ରଖିଲେ । ଘରଟି ବେଶ୍ ପରିଷ୍କାର ପରିଚ୍ଛନ୍ନ ଦେଖା ଯାଉଥିଲା । ଅଳ୍ପ ଦୂରରେ ଗାଧୁଆ ଘର । ଘର ନିକଟରେ ଗୋଟିଏ ବାଗିଚା । ଧର୍ମଶାଳାର ଚାରିପାଖର ବଗିଚାରେ ସୁନ୍ଦର ସୁନ୍ଦର କେତେ ଜାତିକା ଫୁଲ ଫୁଟି ଘରଟିର ଶୋଭା ବଢ଼ାଉ ଥାଏ ।

ଜୟନ୍ତବାବୁ କହିଲେ—"ଦାମ—ଗାଡ଼ି ଠିକ୍ ହେଉଥାଉ, ଏଠିକା ପ୍ରାକୃତିକ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖି ମନ ଛାଡ଼ୁ ନାହିଁ । ଦୁଇ ଦିନ ଧନ ରହିଲେ ଯାଉ କ'ଣ ? ସେଠି ତ ଯାଇ ରହିଥାନ୍ତେ, ଏଠି ରହିବା । ଏଠି ମହାନଦୀର କଳକଳନିନାଦ ଓ କରୁପାର ଅନନ୍ତ ଖୁବ୍ ସୁନ୍ଦର ଦେଖାଯାଉଛି । ତା'ଛଡ଼ା"—

ହଁ—ସାହେବଙ୍କର ଯାହା ହୁକୁମ୍—ଆସିଛୁ ଯେତେବେଳେ ମାନିବାକୁତ ବାଧ୍ୟ । କିନ୍ତୁ ଓଡ଼ିଶା ତଥା ଭାରତ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଗୁହାମା ସେମିତ ଯେମିତ ଏଠି ରହି ନାଁ ପକେଇ ନ ଯାନ୍ତି ।

———

ଶାନ୍ତନୁ ଓ ଭଜର ଦୁହେଁ ଚା ପିଇ ସାରି ହୋଟେଲରୁ ବାହାରକୁ ଆସିଲେ । ଚା' ପିଇବା ସମୟରେ କେହି କାହାକୁ କିଛି କହି ନଥିଲେ । ଦୁହେଁ ସଡ଼କ ଉପରକୁ ଆସି ଅଦୂର—ବର୍ତ୍ତୀ ଜଗତ୍ପୁର ଷ୍ଟେସନଆଡ଼କୁ ଚାଲିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ । ନୀରବତା ଭାଙ୍ଗି ଭଜର୍ କହିଲା—

"ବେହାରୀ ସହିତ ଦେଖାକରିବାକୁ ଚାହୁଁ ଶାନ୍ତନୁ ? ବେହାରୀଙ୍କ ବର୍ତ୍ତମାନ ଖୁବ୍ ଧନୀ ହୋଇଯାଇଛି, ବହୁତ ବଡ଼ ବଡ଼ ଲୋକଙ୍କ ସହିତ କାରବାର କରୁଛି ।"

ଶାନ୍ତନୁ ବିରକ୍ତ ହୋଇ ଉଠିଲା । ସେ ଦାନ୍ତ ଚୋବାଇ କହିଲା, "ଦେଖ୍ ଭଜର୍, ମୁଁ କିଛି ଶୁଣିବାକୁ ଚାହୁଁନି—ତୁ ଚୁପ୍ ଚାପ୍ ଚାଲିବୁ ତ ଚାଲ" ।

ଭଜର୍ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ଅନାଇ ରହିଲା ଶାନ୍ତନୁଆଡ଼େ । ସେ ଶାନ୍ତନୁଠାରୁ ଏହିପରି ଉତ୍ତର ଆଶା କରୁ ନ ଥିଲା । ଶାନ୍ତନୁର ବିରକ୍ତି ପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ନଦେଇ ଆରମ୍ଭ କଲା—"ଆରେ ଭାଇ, ମୁଁ ତ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତୋର ଅପେକ୍ଷାରେ ଥିଲି । ଆଜିପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ

ବେହାରା ଉପରେ କଡ଼ା ନଜର ରଖି ରଖି ଆସିଛୁ । ମୁଁ ତୋତେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଗୁହୁଁଛି । ତାହା ମଧ୍ୟ ଜାଣେ ଯେ କପଟ ବେହାରାକୁ ଜାଲରେ ପକାଇବାକୁ ହେବ ।"

"ମୋର ତୋ ଉପରେ କୌଣସି ଭରସା ନାହିଁ । ମୁଁ ତୋର ସାହାଯ୍ୟ ଗୁହୁଁନି । ମୁଁ ନିଜେ ତାକୁ ଖୋଜି ବାହାର କରିପାରିବି ।"

କିନ୍ତୁ—

"ଚୁପ୍ କର—ମୁଁ ତୋର କୌଣସି କଥା ଶୁଣିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନୁହେଁ ।" କହୁଥିବେଳେ ଶାନ୍ତନୁ ରାଗରେ ଲାଲପଡ଼ି ଯାଉଥାଏ । ସେ ନିଜକୁ ସମ୍ଭାଳି ନେଇ ଆଗେଇ ଗ୍ଲୁଲିବାକୁ ଲାଗିଲା—

"ଆରେ ଭାଇ, ଏଥର ମୁଁ ସବୁ ଭଲ ଭାବରେ ଜାଣିଛୁ । ମୋତେ କେହି ଏଥରକୁ ଧୋକା ଦେଇ ପାରିବେ ନାହିଁ । ମୁଁ ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସବୁକଥା ଲୁଗ୍ଲଇଚି । ତୁ ମୋତେ ଠକିବାକୁ ଗ୍ଲହିଁଥିଲୁ କିନ୍ତୁ ବେହାରା ତୋତେ ଠକି ଦେଇଛୁ । ସେ ସବୁ ତା'ର ହାତ ମୁଠାରେ ରଖିଛୁ ।—ତେବେ କଣ ?"

"ତେବେ ଏଇ"— ରାଗିଯାଇ ଶାନ୍ତନୁ ଉଜ୍ଜଳର ମୁହଁରେ ଏକ ଘୁଷା ବସାଇଲା ।

ଉଜ୍ଜଳ ଶାନ୍ତନୁଠାରୁ ମାଡ଼ ଆଶା କରି ନ ଥିଲା । ତେଣୁ ସେ ସେଥିପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନ ଥିଲା । ସେଇ ଘୁଷାରେ ତାର ଓଠ ଫାଟିଯାଇ ରକ୍ତ ବୋହିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଉଜ୍ଜଳ ନିଜର ପକେଟରୁ ରୁମାଲ ବାହାର କରି ମୁହଁ ପୋଛି ପକାଇଲା । ସେଇ ମାଡ଼ରେ

ତା'ର ଆଖିରୁ ଜକୁଜକିଆ ପୋକ ବାହାର ଗଲା ପର ଲାଗିଲା । ସେ ମୁହଁ ପୋଛି ନେଇ ହାତ ଭର ଦେଇ ସଡ଼କ ଉପରେ ବସି କହିଲା—

"ତୁ ମୋତେ ମାରି କିଛି ଶାନ୍ତି ପାଇବୁ ନାହିଁ ଶାନ୍ତନୁ ମୁଁ ତୋ ଠାରୁ ଏପରି ଆଶା କରି ନଥିଲି । ତୁ ଭାବୁଛୁ ସୁରୁଖୁରୁରେ ସବୁ କିଛି କରାଇ ନେବୁ କିନ୍ତୁ ମୋର ଆଶାର ଫଳ କଣ ମୁଁ ପାଇବି ନାହିଁ ? ହଉ ଯା—ତୁ କିନ୍ତୁ ନିଶ୍ଚୟ ବେହାଗ ପାଖକୁ ଯିବୁ । ମୁଁ ଜାଣେ ତୁ ସେଥିରୁ କିଛି ପାଇବୁ ନାହିଁ । ତା' ପରି ଲୋକ ତୋତେ ଦେଖିଲେ ଘଉଡ଼ାଇ ଦେବ । ଶେଷରେ ମୋ କଥା ମନେ ପଡ଼ିବ—ହଁ ଯଦି ଦରକାର ହୁଏ ତ ତେବେ ମୋ ସାଙ୍ଗେ ନିଶ୍ଚୟ ଦେଖା କରିବୁ ।"

ଶାନ୍ତନୁ ଖୁବ୍ ଯୋରରେ ହସି ଉଠିଲା—"ଅଚ୍ଛା ମୁଁ ଚାଲିଲି । କହି ସେ ଜଗତପୁର ଷ୍ଟେସନ ଅଭିମୁଖେ ଚାଲିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ଉଜିର ଶାନ୍ତନୁର ଯିବା ବାଟକୁ ଚାହିଁ ରହିଥାଏ । ସେ କିଛି କରି ପାରିଲା ନାହିଁ । ତା'ର ବଡ଼ ଦୁଃଖ ହେଲା ଯେ ସେ ଯାହା ପାଇଁ ପୂର୍ବ ଚଉଦ ବର୍ଷ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଛି ସେ ତାକୁ ଆକସ୍ମିକ ଭାବେ ଏପରି ମାରିଲା । ସୁଲ୍ ସୁଲ୍ ପବନ ଲାଗି ଫାଟି ଯାଇଥିବା ସ୍ଥାନ ସବୁ ପୋଡ଼ିଉଠିଲା । ପୁଣି ଥରେ ରୁମାଲକୁ ନେଇ ଓଠରେ ମାଡ଼ି ରାସ୍ତା ଉପରକୁ ଉଠି ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ଏକ ପଥର ଉପରେ ଯାଇ ବସିଲା—ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ଥରୁଥାଏ । ଏକେ ତ ବୁଢ଼ା ହୋଇ ଯାଇଛି, ଦ୍ୱିତୀୟରେ ମୁହଁ ଉପରେ ମାଡ଼, ତାକୁ ବଡ଼ ବାଧିଥିଲା । ସେ ଅଲଜା ହୋଇ ବସି ପଡ଼ିଲା । ଦେହ ହାତ ତାର ଥରିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ସେ ଗୁଣୁ ଗୁଣୁ ହୋଇ କହୁଥାଏ, "ଅଚ୍ଛା ତୁମ ଦୁଇଜଣକୁ ଦେଖି ନେବ—ରହୁଥାଅ" ।

ଥରଲ ହାତରେ ପକେଟରୁ ସିଗାରେଟ କାଢ଼ି ନିଆଁ ଲଗାଇଲା । ସିଗାରେଟ ନିଶାରେ କଷ୍ଟ ଦୂର ହୋଇଗଲା । ସେ ଭାବିବାକୁ ଲାଗିଲା—

"ମୁଁ ନିଶ୍ଚୟ ଏସବୁ କଥା ଅମରକୁ କହିବି । କୌଣସି ପ୍ରକାରରେ ମୋତେ ସାହାଯ୍ୟ ନେବାକୁ ପଡ଼ିବ । ତାପରେ— ।" ସେ ସିଗାରେଟରୁ ଧୂଳି ଝାଡ଼ୁ ଝାଡ଼ୁ ମନେ ମନେ ଗୁଣୁଗୁଣୁ ହୋଇ କହିବାରେ ଲାଗିଥାଏ—

ଶାନ୍ତନୁ ସିଧା ଷ୍ଟେସନ ଗଲା । ସେତେବେଳକୁ ଆସନ୍‌ସୋଲ ଆସିବା ପାଇଁ ସିଗନାଲ ପଡ଼ିଯାଇ ଥାଏ । ଗାଡ଼ି ଖୁବ୍ ଅଳ୍ପ ସମୟ ପରେ ଆସି ଷ୍ଟେସନରେ ଲାଗିଲା । ଶାନ୍ତନୁ ଗାଡ଼ିରେ ବସି କଟକ ଅଭିମୁଖେ ଚାଲିଲା ।

ଗାଡ଼ିରୁ ଓହ୍ଲାଇ ପ୍ରଥମେ ସେ ଷ୍ଟେସନରେ ପବ୍ଲିକ କଲ୍ ଅଫିସରୁ ଡାଇରେକ୍‌ଟାରୀରୁ ବେହାରାର ଠିକଣା ପାଇଗଲା । ତା ତଳକୁ ଲେଖା ଯାଇଥାଏ 7777. United Company—

Manging Director Reg No 7777,

ଶାନ୍ତନୁ ଭାବିବାରେ ଲାଗିଲା, "ତେବେ ବେହାରା United Company ର ମାଲିକ । ସେ ଏଇ ବକ୍‌ସିବଜାରରେ ରହୁଛି । ଅଚ୍ଛା— ଦେଖାଯାଉ" କହି ଶାନ୍ତନୁ ଖଣ୍ଡିଏ ରିକ୍‌ସା ଧରି ଚାଲିଲା ବକ୍‌ସି ବଜାର ।

ଶାନ୍ତନୁ ଜାଣିଥିଲା ଯେ ବେହାରା ଖୁବ୍ ଚାଲାକ୍ । ସେ ତାର ଚାଲ୍‌ବାଜ କାରସାଦରେ ଏତେ ବଡ଼ ହୋଇ ପାରିଛି । ସେଇଥି

ପାଇଁ ସେ ଆଜି United Companyର ମାଲିକ୍ । ସେ ବଦଳି ଯାଇଥିବ ନିଶ୍ଚୟ ।

"କିନ୍ତୁ United Company—? ବେହାରୀ ଏ କମ୍ପାନୀ ଖୋଲିଛି କାହିଁକି ? ହଁ ହୋଇଥିବ. ତା ପାଖରେ କିଛି ଟଙ୍କା ହୋଇଥିବ—ଆଉ ତାକୁ ଖଟାଇ ଥିବ । ତେବେ ବେହାରୀ ପାଖରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଭଲ ପଇସା ଥିବ ।"

ଏହି ବିଷୟ ଚିନ୍ତା କରୁ କରୁ ରିକ୍ସା ଶାନ୍ତନୁ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲା ବକ୍‌ସି ବଜାରରେ । ରିକ୍‌ସାବାଲାକୁ ବିଦାୟ କରି ଦେଇ ସେ ରାସ୍ତାକଡ଼ରେ ସାଇନ୍‌ବୋର୍ଡ଼କୁ ଚାହିଁ ଯାଉ ଯାଉ ଦେଖିଲା ବହୁ ପାଚେରୀ ଘେରା ସୁନ୍ଦର ଏକ କୋଠା । ତାର ସାମନାରେ ଦୁଇଟା ଚଉଅଂଶିଆ ଖୁଣ୍ଟରେ ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦର ଧଳା କଳା ସାଇନ୍‌-ବୋର୍ଡ଼ ଲଗାଯାଇଛି । ସେଥିରେ ଲେଖାଯାଇଛି, United Company—Managing Director-Beharilal Das" । ସେ ପ୍ରଥମେ କିଛିକ୍ଷଣ ଠିଆହୋଇ କମ୍ପାନୀର ବାହାର ପାଖ ଉତ୍ତମ ଭାବେ ପରୀକ୍ଷଣ କଲା । ତା ପରେ ସିଧା ଯାଇ କମ୍ପାଉଣ୍ଡ ଭିତରେ ପଶିଲା—

ସାମନାରେ ଦରୱାନ ଠିଆ ହୋଇଥିଲା । ଦରୱାନଠାରୁ ଜାଣିଲା ଯେ ବାବୁ ଉପର ମହଲାରେ ଅଛନ୍ତି । ତାଙ୍କର private secretary ତଳ ମହଲାରେ ଅଫିସ କରୁଛନ୍ତି । ସେ ଶାନ୍ତନୁକୁ Private Secretary Miss Rekha Debiଙ୍କ ପାଖରେ ନେଇ ପହଞ୍ଚାଇ ଦେଲା ।

ରେଖା ଦେବୀଙ୍କ ସାଙ୍ଗେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଲା ପରେ, ରେଖା ଦେବୀ ଟେଲିଫୋନ୍ ଉଠାଇ 7777 କୁ ଫୋନ୍ କଲେ । ଉପରୁ

ଜବାବ୍ ଆସିଲା ପରେ ସେ ଜଣେ ଚପରାସି ସାଙ୍ଗରେ ଦେଇ ଉପର Waiting room କୁ ପଠାଇ ଦେଲେ । ସେଠାରେ ଚପରାସି କହିଲା—ବାବୁ ବର୍ତ୍ତମାନ କାମରେ ବ୍ୟସ୍ତ ଅଛନ୍ତି । ଆପଣ ଏହିଠାରେ ଅପେକ୍ଷା କରନ୍ତୁ । ବାବୁ ଡକାଇଲେ ଭିତରକୁ ଯାଇ ଦେଖାକରି ପାରିବେ ।

ଶାନ୍ତନୁ ଭାବିଥିଲା ଯେ ବେହାରୀ ତା' ନାଁ ଶୁଣିଲା ମାତ୍ରେ ତାକୁ ଦେଖା କରିବାକୁ ଆସିବ । କିନ୍ତୁ ଠିକ୍ ତାର ଓଲଟା ହେଲା—ଓଲଟି ଶାନ୍ତନୁକୁ ସେଠାରେ ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । କିଛି ଡେରି ପରେ ତାହାର ଘଣ୍ଟି ବାଜିଉଠିଲା—ତିନି ଥର । ନିକଟରେ ଏକ ସାନ ଘରୁ ଜଣେ ଷୋଡ଼ଶୀ ବାହାରି ଆସି ଶାନ୍ତନୁକୁ ବେହାରୀ ନିକଟକୁ ନେଇ ପହଞ୍ଚାଇ ଦେଲା । ଚଉଦ ବର୍ଷ ପରେ ଦୁହେଁ ଦୁହିଁଙ୍କ ସାମନା ସାମନି ବସିଲେ ।

ବେହାରୀର ଅଫିସ ଟିକିଏ ବଡ଼ ଆକାରର ଥିଲା । ସେଥିରେ ସୁନ୍ଦର ଗାଲିଚା ବିଛା ହୋଇଥିଲା । ଓ ଗୁଟେପେଡ଼େ ସୋଫା ପଡ଼ିଥିଲା । ବେହାରୀ ତାର ଅଫିସ ଟେବୁଲ ପାଖରେ ବସି ଫାଇଲପତ୍ର ଦେଖୁଥିଲା । ସେ ଖୁବ୍ ମୋଟାମୋଟି ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ଦେହରେ ସୌଖିନ୍ ସୁଟ୍ ମୁହଁରେ ଚୁରୁଟ୍ ଦେଇ ସେ ଅବିକଳ ଗୋରା ହାକିମ ପରି ବସିଥିଲା । ଶାନ୍ତନୁ ସାମନା ଟେବୁଲ୍‌ରେ ବସିଗଲା ପରେ ବେହାରୀ କହିଲା—

"କଣ ଶାନ୍ତନୁ—କୁଆଡ଼େ ଆସିଲ—କଥା କଅଣ ? ଆସ ଏ ପାଖକୁ ବୁଲି ଆସ ନା—ହଁ ସିଗାରେଟ୍ ନିଅ ।"

ସୁନାର ସିଗାରେଟ୍ କେସ୍‌ଟି ଶାନ୍ତନୁ ଆଡ଼କୁ ବଢ଼ାଇ ଦେଲା । ଶାନ୍ତନୁ ସିଗାରେଟ୍ କେସ୍‌ରୁ ଗୋଟିଏ ସିଗାରେଟ୍ କାଢି

ନିଆଁ ଧରାଇଲା ଓ ପାଖ କୁର୍ସି ଉପରେ ଯାଇ ବସିଲା । ଶାନ୍ତନୁ ଏକ ଦୃଷ୍ଟିରେ ବେହାରୀ ଅଡ଼େ ଚାହିଁ ସିଗାରେଟ୍ ପିଉଥାଏ । ଧୂଆଁ ଭସ୍ ଭସ୍ ବାହାର କରୁଥାଏ । ଦେଖି ଦେଖି ଶାନ୍ତନୁ ମୁହଁଟାକୁ ବିକୃତ କରି କହିଲା । "ଦଗାବାଜ୍ , କୁକୁର —"

"ତେବେ ତୁମେ ଛୁଟି ପାଇ ଯାଇଛ ଶାନ୍ତନୁ, ନୁହେଁ"— କୁର୍ସିଉପରେ ଆସି ବସି ବେହାରୀ ସିଗାରେଟ୍ ଧରାଇ ଧରାଇ ହସି ପଚାରିଲା—

"ମୁଁ କଣ କହିଲି ଶୁଣିଲ ତ"—ଶାନ୍ତନୁ ଗମ୍ଭୀର ଭାବେ ପୁଣି ଥରେ ପଚାରିଲା—

"ହଁ ଶୁଣିଲି ତ କିନ୍ତୁ ଏହି ଦୁର୍ବ୍ୟବହାର ପାଇଁ ମୁଁ କଣ କରିପାରିବେ ନାହିଁ । ସେ ସବୁର ବହୁତ ଦୂରରେ ମୁଁ—ଅଚ୍ଛା ଭାଇ—ତେ ପାଇଁ ମୁଁ କଣ କରିପାରିବି କହିଲ ।"

"ବହୁତ କିଛି !—ହଁ ବେହାରୀ ତୁ ଜାଣୁ ଯଦି ମୁଁ ଚାହିଁବି ତୋତେ ଫାସିରେ ଝୁଲାଇ ପାରିବି । ଅଉ ସେ ଡର ବୋଧେ ତୋର ନିଶ୍ଚୟ ଥିବ । ତାକୁ ତୁ ଭୁଲି ପାରିବୁ ନାହିଁ । କଣ, ଠିକ୍"—

ବେହାରୀ ମୃଦୁ କୁହସା ଦେଇ କହିଲା, "ଶାନ୍ତନୁ—ତୁ ଜାଣୁ—ତୋର ଯାହା କହିବାର ଥିଲା ତୁ ଅଦାଲତରେ କହିନାହୁଁ । ଯଦି ତୁ ଏକଥା କହିବୁ ତେବେ ତୁ ନିଶ୍ଚୟ ମୋ ସଙ୍ଗରେ ଫାସିରେ ଝୁଲିବୁ—ମୁଁ ତ ଏକାଟିଆ ଝୁଲିବି ନାହିଁ ।"

ଶାନ୍ତନୁ ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ହସି ଉଠିଲା—କହିଲା— "ବେହାରୀବାବୁ, ମଦନବାବୁଙ୍କ ହତ୍ୟା ଅଭିଯୋଗରେ ମୁଁ ମୋର ଭାଗ ସଜା ଭୋଗି ସାରିଛି ଅଉ ତ ଭୋଗିବାକୁ ନାହିଁ । ବର୍ତ୍ତମାନ ମୋର କେହି କିଛି କରିପାରିବେ ନାହିଁ,—

କିନ୍ତୁ "ତୁମେ"—

ଏତିକି ଶୁଣି ବେହାରୀର ମୁହଁ କଳା ପଡ଼ିଆସିଲା । ସେ ଭାବି ନଥିଲା ଯେ ଶାନ୍ତନୁ ଏତେ tactfully କଥା କହି ଜାଣେ ବୋଲି । ତଥାପି ମୁହଁରେ ଫିକା ହସ ଫୁଟାଇ କହିଲା—"ତୁ ମୋ ସାଙ୍ଗରେ କଳି ଲଗାନା"

"ଆଚ୍ଛା ମୁଁ ସମସ୍ତ ଦେଲି ତୁ ଭାବି ଦେଖି କମ୍ବା କୌଣସି ଓକିଲଠାରୁ ପରାମର୍ଶ କରି ମୋତେ ପରେ କହିବୁ" କହି ଶାନ୍ତନୁ ଉଠିବାକୁ ବସିଲା—

"ତେବେ ତୁ ଚାହୁଁ କଣ ? ତୋ ଭାଗ ତୁ ତ ଚାହୁଁ— ଆଉ ଏତେ ଗଣ୍ଡଗୋଳ କାହିଁକି ? ମୁଁ ତ ତୋ ଭାଗ ଦେବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଅଛି । ତୁ ତୋ ଭାଗ ଗଣ୍ଡାକ ବୁଝି ନେଇପାରୁ ।" ଅସ୍ୱଭାବରେ ବେହାରୀ କହି ଏଣ୍ଡେ ସିଗାରେଟ୍ ଲଗାଇଲା—

"ହଁ ମୁଁ ତ ମୋ ଭାଗ ନେବି, କିନ୍ତୁ ତେତେ ତୋ United Company ରୁ ଅଧା ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ ।" ହସି ହସି ଶାନ୍ତନୁ ଜବାବ ଦେଲା—

କିନ୍ତୁ ଏ ଜବରଦସ୍ତିଆ କଥା କଣ । ପୂରା ଚଉଦ ବର୍ଷ ଲାଗି ମୁଁ ଏ କମ୍ପାନୀକୁ ଗଢିଆଣିଛି ଆଉ ତୁ ସିଧାସଳଖ ଗୋଟିଏ ଘଣ୍ଟାରେ ଅଧା ଭାଗ ନେଇଯିବୁ କାହିଁକି ? ତୋର ମୋର ମିଳି ଯାହା ରୋଜଗାର କରିଥିଲେ ସେଇଥିରୁ ତୁ ଅଧା ନେଇପାରୁ । ତା'ବୋଲି ତୋର ଏ କମ୍ପାନୀରେ ଅଧିକାର କଣ ଅଛି ? ତୁ କିଏ ଏ କମ୍ପାନୀରୁ ହକ୍ ଭାଗ ନେବାବାଲା ।"

ଶାନ୍ତନୁ ମୁହଁ ବୁଲାଇ ନେଇ କହିଲା—'ଚଉଦବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୋର ଧନ ଖଟାଇ ତୁ ଆଜି ଧନୀ । ଅଥଚ ମୁଁ ସେଇ ଧନ ପାଇଁ ସବୁକିଛି କଷ୍ଟ ଜେଲଭିତରେ ଭୋଗିଛି । ଅଥଚ କେବଳ ଧନର

ମୋହରେ ମୁଁ ତୋର ନାଁ ଗନ୍ଧ ସୁଦ୍ଧା କହୁନି କଚେରିରେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ତୁ ମୋତେ ଫାଙ୍କି ଦେବାକୁ ବସିଛୁ ପୁଣି ଓଲଟି କଣ ନା ମୋର ସେଥିରେ କିଛି ଭାଗ ନାହିଁ ।

ବେହାରି ସବୁ କଥା ଶୁଣିବାର ଅବସ୍ଥାରେ ନ ଥିଲା । ମଝିରେ ସେ କହିଲା—"ମୁଁ କାଲି ତୋର ଭାଗ ଦେଇଦେବି । ଆଜି ତ ମୋ ପାଖରେ ସେମିତି କିଛି ବେଶୀ ନାହିଁ । ତା'ଛଡ଼ା ବ୍ୟାଙ୍କ୍ ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲାଣି । ମୁଁ କାଲି ସବୁ ଚୁକ୍ତି କରିଦେବି ।"

"କାଲି କେତେବେଳେ ?"

"ଏଇ ୧୦ । ୧୧ଟାବେଳେ ତୁ ଆ"

"ହଁ କାଲି ୧୦ଟା ବେଳେ ମୁଁ ଏଠି ଆସି ପହଞ୍ଚିବି ।" ଶାନ୍ତନୁ ଉଠୁ ଉଠୁ ପୁଣି ପଚାରିଲା, "କଣ କେତେ ଦେବାର ଠିକ୍ ହେଲା ?"

"ଏଇ ପଚିଶ ହଜାର"

"ବାସ୍—ଏତିକି, ତୁ ମିଛ କହୁଛୁ ବେହାରି"

"ନାଁ ଶାନ୍ତନୁ, ମୁଁ ଠିକ୍ କହୁଛି ଏଇ ଲକ୍ଷକରୁ କମ୍ ସେଠୁ ମିଳିଥିଲା, କିନ୍ତୁ ମୁଁ ତୋତେ ପଚିଶ ହଜାର ଦେଇ ଦେଉଛି । ତୋର ଇଚ୍ଛା କଣ ।"

ଶାନ୍ତନୁ ଦେଖିଲା ଯାହା ମିଳିଲା ସେତିକି ଲାଭ—"ଅଚ୍ଛା କାଲି ଠିକ୍ ୧୦ଟା ବେଳେ ମୁଁ ଆସି ପହଞ୍ଚିବି," କହି ଶାନ୍ତନୁ ସିଧା ବାହାରି ଚାଲି ଆସିଲା—

ତା'ପର ଦିନ ଠିକ୍ ଦିନ ୧୦ଟା ବେଳେ ଶାନ୍ତନୁ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିଲା । United Company ସାମନାରେ । ସିଧା ଉପରକୁ ଚାଲିଗଲା । ବେହାରି ପଚିଶ ହଜାର ଟଙ୍କାର ଗୋଟିଏ ବଣ୍ଡଲ ଆଣି

ଶାନ୍ତନୁ ସାମନାରେ ଥୋଇଲା । ଶାନ୍ତନୁ ସେଇଥିରେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୋଇ ଗଣିବାରେ ଲଗିଲା—

ବେହାରୀ ବସି ଦେଖୁ ଦେଖୁ ଚମକିପଡ଼ି କହିଲା—"ହଁ ଦେଖ୍ ଶାନ୍ତନୁ, ମୁଁ ତୋତେ ଗୋଟିଏ ଭଲ କଥା କହିବି । ତୁ ଏ ଟଙ୍କା ବ୍ୟାଙ୍କ୍‌ରେ ରଖିବୁ ନାହିଁ । ବ୍ୟାଙ୍କ୍‌ରେ ରଖିଲେ ବିପଦ; ତେଣୁ ତୁ ଗୋଟିଏ ବାକ୍ସ କିଣି ସେଥିରେ ଗୋଟିଏ ଭାରି ତାଲା ଝୁଲା ଆଉ ସେ ତାଲା ମୁହଁ ସିଲ୍ କରିଦେ । ସେଥିରେ ତୋର ଉପକାର ହେବ ।"

—ବାଃ ବେହାରୀ ! ଧନ୍ୟ ତୋର ବୁଦ୍ଧି । ନ ହେଲେ କି ତୁ ଏତେ ଶୀଘ୍ର ଲକ୍ଷପତି ବନି ନ ଥାନ୍ତୁ । ହଁ, ମୁଁ ମଧ୍ୟ ସେଇଆ ପାଞ୍ଚିଥିଲି ।

ଶାନ୍ତନୁ ଟଙ୍କା ସବୁ ଗୋଟିଏ ଥଳିରେ ଭରି ତାକୁ ଠିକ୍‌ଭାବେ ବନ୍ଧାବନ୍ଧି କରି ଧରିଲା । ତା'ପରେ ବେହାରୀକୁ କହିଲା—ଦେଖ୍ ଭାଇ ବର୍ତ୍ତମାନ ତ ତୋ କହିବା ଅନୁସାରେ ଅଧା ଭାଗ ମିଳିଗଲା, କିନ୍ତୁ ମୋ ର ଟଙ୍କାରେ ଯେଉଁ ପୁଞ୍ଜି ଗଢ଼ିଉଠିଛି ମୁଁ ତାକୁ ନ ନେଇ ଛାଡ଼ିବି ନାହିଁ ।

—ଚିଡ଼ି ଉଠିଲା ବେହାରୀ କହିଲା—"କଣ କହିଲୁ—?"

ବେହାରୀ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ କଥା କହିସାରି ନାହିଁ ଶାନ୍ତନୁ ଉଠିପଡ଼ି କହିଲା— "ହଁ—ହଁ—ଯାହାକୁ କି ଚଉଦବର୍ଷ ଖଟେଇ ଲାଭ ଉଠେଇଛୁ ।"

"କିନ୍ତୁ ଶାନ୍ତନୁ, ମୁଁ ତ ଏଠି ଏକେଲା ହିଂସାଖୋର ନୁହେଁ ।

—ଏଇ କମ୍ପାନୀ ଏକ ଯୌଥ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ । ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର ବି ଭାଗ ଅଛି ।"

ଯାହା ହେଉନା ତାଙ୍କ ତୋର ଭାଗରୁ ତୁ ତ ଅଧା ନେଇ ପାରିବୁ କହି ଶାନ୍ତନୁ ଉଠି ସିଧା ଚାଲିଗଲା ।

ବେହାରୀ କିଛି ସମୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅସ୍ତବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ବସି ରହିଲା । ତା ମୁହଁରୁ କଥା ବାହାରିଲା ନାହିଁ । ଥକ୍କା ହୋଇ କିଛି ସମୟ ବସିଲା ପରେ ସେ କେଟରୀକୁ ଡାକି ବାହାରକୁ ଯିବାପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଲା । ସାମନା ମେନ୍‌ରୋଡ଼କୁ ଆସି ସେ କାର୍‌ରେ ବସି ସିଧା ଚାଲିଲା ଷ୍ଟେସନ ଆଡ଼େ । କଲେଜ ଛକ Public phone ପାଖେ ସେ ଗାଡ଼ି ଠିଆ କଲା । ଚିନ୍ତାଗ୍ରସ୍ତ ମୁଣ୍ଡ ନେଇ କାର୍ ଭିତରୁ ଓହ୍ଲାଇ ଆସି ଫୋନ୍ କରିବାପାଇଁ ଗଲା । ଫୋନ୍ ନମ୍ବର ମିଳିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଏକ କଡ଼ା ଆବାଜ୍ ଆସିଲା—

"ଇୟେସ୍ ମୁଁ ଅମର କହୁଛି,"

"ମୁଁ ବେହାରୀ କହୁଛି । "ହଁ ସବୁ ଭଲ ତ ?"

....

"ହଁ ଅମର—ଶାନ୍ତନୁ ଫେରି ଆସିଲାଣି ତୁ ଜାଣିଥିବୁ ବୋଧେ ।

"...............................''

"ହଁ ହଁ ପରିବାର କଣ ଅଛି । ସେ ବର୍ତ୍ତମାନ Labour Colony ରେ ରହୁଛି No, C/14/L.

"...''

"ହଁ ଅମର ଗୋଟିଏ ଜରୁରି ଖବର । ମୁଁ ଚାହୁଛି ଦଶହଜାର ଟଙ୍କା ବଦଳରେ ଶାନ୍ତନୁର ମୃତ ଦେହ—ତୁମ ଛଡ଼ା ଆଉ କେହି ପାରିବେ ନାହିଁ । ରହିଲି"—କହି ଲାଇନ କାଟି ଦେଇ ମଟରରେ ବସିଲା । ମଟରର ଗତି ବଢ଼ି ଚାଲିଲା ।

× × × × ×

ଜୟନ୍ତ ବାବୁ ଓ ଦାମୋଦର ଦୁହେଁ ସେଇ ଛୋଟ ଗାଁଟିରେ ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ରହିଥିଲେ ମଟର ସଜଡ଼ା ସରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ । ଡ୍ରାଇଭର ତାର ସମସ୍ତ ଶକ୍ତି ଖଟେଇ ମଟରଟିକୁ ଠିକ୍ କରୁଥାଏ । ସଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଛୋଟ ଗାଁଟିରେ ଜୟନ୍ତ ଓ ଦାମୋଦରଙ୍କର ଆସିବା ସ୍ଵତ୍ତ୍ୱ ହୋଇଗଲା । ନବାଗତ ଆଗନ୍ତୁକ ଦ୍ଵୟଙ୍କୁ ସାଦର ସମ୍ଭାଷଣ ଜଣାଇବା ପାଇଁ ଗାଁସାରା ବୁଢ଼ା ବୁଢ଼ୀ ମାନେ ଆସି ଛୋଟ ଧର୍ମଶାଳା ଘରଟି ପୂର୍ଣ୍ଣ କରି ଦେଲେ । କିଏ କେତେ ପ୍ରକାର ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିବାରେ ଲାଗିଲେ—ନାଁ ଗାଁ ଘର ଠିକଣାଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ରାଜନୀତି ସମାଜନୀତି, ସରକାରନୀତି ସବୁ କିଛି । ଜୟନ୍ତ ବାବୁ ତାଙ୍କର ଯଥା ସାଧ୍ୟ ଚେଷ୍ଟା କରି ସବୁର ଉତ୍ତର ଦେବାରେ ଲାଗିଲେ ।

କିନ୍ତୁ ଏଣେ ଦାମୋଦର ଘର ତମାମ ବୁଲି ମଶା ଶୀକାରରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି । ସମସ୍ତେ ବିଦା ହୋଇଗଲେ କିନ୍ତୁ ଦାମୋଦରର ଶୀକାର ସରି ନ ଥାଏ । ଜୟନ୍ତ ବାବୁ ଏହି କାଣ୍ଡ ଦେଖି ଦେଖି ତାଙ୍କର ଏକ ଅଦ୍ଭୁତ କଥା ଦାନକର ମନରେ ପଡ଼ିଲା । ସେ ହସିବାରେ ଲାଗିଲେ । ଦାମୋଦର କିନ୍ତୁ ଜାଣି ନ ଜାଣିଲା ପରି ସେ ତାଙ୍କ କାମରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି । ସେଇ ସମୟରେ ଏକ ୨୫ ବର୍ଷର ସୁଠାମ ଗୌର ଯୁବକ ଘର ଭିତରକୁ ପଶି ଆସିଲେ । ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ଦୁହିଁଙ୍କର କାମ ଅଟକି ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା —

"ଆପଣ······ ! ଜୟନ୍ତ ବାବୁ ପଚାରିଲେ !

"ମୁଁ ଏହି ଗ୍ରାମର ଜଣେ····ସବୁ କାମଦାମ ସାରି ଆପଣଙ୍କର ଅଡ଼େ ଟିକିଏ ବୁଲି ବୁଲି ଆସିଲି ।"

"ହଁ ଭଲ କଲେ ନା—ଆମକୁ ତ ବରଂ ଖରାପ ଲାଗିଥାନ୍ତା—ଆପଣଙ୍କର ଘରଟା ଏଇ ନିକଟରେ ବୋଧେ", କହି ଜୟନ୍ତ ବାବୁ ଅନାଇ ରହିଲେ ।

ଯୁବକଟି ପ୍ରଥମେ ତା'ର ନିଜର ପରିଚୟ ଦେଲା ଯେ ତାର ନାମ ସୁଶୀଲ । ଏଇ ଆଗ ନାଲି କୋଠାକୁ ଯିବା ରାସ୍ତାରେ ତାର ଘର ଓ ସେ ଏଇ ନିକଟରେ ଯୁଦ୍ଧରୁ ଫେରି ଘରେ ଅଛି ।

ଦାମୋଦର ସବୁ ଶୁଣି ତାଙ୍କର କାମରେ ମନ ଦେଲେ । କ୍ଷଣ ମାତ୍ର ସରିବା ପରେ ସେ ଆସି ସୁଶୀଲ ସାଙ୍ଗରେ କଥାବାର୍ତ୍ତାରେ ଯୋଗଦେଲେ । ସେମାନେ ନିଜକୁ ସି. ଅଇ. ଡ଼ି ବୋଲି ପରିଚୟ ନ ଦେଇ ଏକ ଯାତ୍ରୀ ବୋଲି ପରିଚୟ ଦେଇଥାଆନ୍ତି ।

"କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଉଁ ହେଉଁ ମଝିରେ ଦାମୋଦର ପଚାରିଲେ—ସେ ନାଲି କୋଠା ଖାଲି ଅଛି ନା ।"

—ଆଜ୍ଞା 'ଲାଲଭବନ' ନା—ସେ ତ ମଦନ ବାବୁଙ୍କ ମରିବା ପରଠାରୁ ସେମିତି ଖାଲି ଅଛି । ସେଠିକାର ମାଳୀ ମଧ୍ୟ ଏଇ ଗାଁର । ତା ନାଁ ମୋହନ, ଆଜ୍ଞା । ସେ କେବଳ ଦିନଯାକ ସେଇଠି ଥାଏ ଆଉ ସଂଧ୍ୟା ହେଲେ ଘରକୁ ଆସେ ।

"ତେବେ ତା'ର ମାଲିକ ବର୍ତ୍ତମାନ କିଏ ?" ଦାମୋଦର ପଚାରିଲେ, ତା'ର ମାଲିକ—ହଁ—ମୁଁ—ଯେତେବେଳେ ଯୁଦ୍ଧକୁ ଗଲି ସେତେବେଳେ ଏକ ସ୍ତ୍ରୀ ଆସି ମଝିରେ ମଝିରେ ରହୁଥିଲା । ଲୋକେ କହୁଥିଲେ କି ସେ' ସେ ଘରକୁ କିଣି ନେଇଛି । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଯୁଦ୍ଧରୁ ଫେରି ଶୁଣିଲି ଯେ ସେ ଘର United & Co ଅଣ୍ଡରରେ । ଦେହାସ୍ପିଲାଲ ବୋଲି ଜଣେ କିଏ ସହର ବାସିନ୍ଦା ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଏବଂ

କିଣି ନେଇଛନ୍ତି । ସେ ଏଠାରେ ଗୋଟାଏ କଳ ବସାଇବାର ଉଦ୍ୟମ କରୁଛନ୍ତି ।

ଭାବ ଭାବ ଦାମୋଦର ପୁଣି ପଚାରିଲେ—"ଅଚ୍ଛା ତାଙ୍କୁ ତୁମେ ଦେଖିଛ ? ତା' ବିଷୟରେ ଅଉ ସବୁ କଣ ଜାଣିଛ ।"

"ନାଁ ଅଜ୍ଞା, ତାଙ୍କୁ ତ ମୋଟରୁ ଦେଖିନି ତା ଛଡ଼ା କିଛି ମଧ୍ୟ ଶୁଣିନାହିଁ ।"

"ଅଚ୍ଛା ଏଠି କି କଳ ବସିବ ବୋଲି ଶୁଣୁଛ ?"

"ଅଜ୍ଞା, ସେ ତ ସମୁଦାୟ ଗାଁଟା କିଣି ନେଇଛନ୍ତି ବୋଲି ଶୁଣା-ଯାଉଛି । ସେ ଏଠିକାର ସବୁ ଘରଦ୍ୱାର ଭାଙ୍ଗି ନୂଆ ପକ୍କା ଘର ତୋଳାଇ ଦେବ । ସମସ୍ତେ ସେଠି ରହିବେ ଓ ତା କଳରେ କାମ କରିବେ । ସୂତାକଳ ବସିବ ବୋଲି ତ କୁହାକୁହି ହେଉଛନ୍ତି । ଅଜ୍ଞା, ଯଦି ସେମାନେ ପକ୍କାଘର ତୋଳେଇ ଦିଅନ୍ତି ନା ତେବେ ମୋର ପ୍ରସ୍ତାବିତ ସ୍ତ୍ରୀ ନଳିନୀକୁ ଅଣି ସେଠି ପ୍ରଥମେ ରଖିବ ।"

"ସୁନୀଲର କଥା ଶୁଣି ଦୁହେଁ ହସି ଉଠିଲେ । ହସି ହସି ଦାମୋଦର ପଚାରିଲେ "କଣ ସେ 'ଲଲଭବନ'କୁ ବି ତ ଢ଼ି ସମତୁଲ କରିଦେବେ ?"

"ହଁ ?"

ଏକଥା ଶୁଣି ଦୁହେଁ ଖୁବ୍ ଅସ୍ଥିର ହୋଇ ଗଲେ । ସନ୍ଦେହରେ ମନ ତାଙ୍କର ଚେଇଁ ଉଠିଲା । ଦୁହେଁ ଗୁଣୁ ଗୁଣୁ ହୋଇ କହି ଉଠିଲେ "ଅସ୍ଥିର ତ ଏ କଥାନା ।"

"ଦାମୋଦର ଅଣ୍ଟଯଁ ହୋଇ ପଚାରିଲେ, "ଅଚ୍ଛା ମଦନ ବାବୁଙ୍କର ଯେଉଁ ହତ୍ୟା ମକଦ୍ଦମା ହୋଇଥିଲା, ସେ କଣ ସେଇ ଘରେ ମରିଥିଲେ।"

—ଅଜ୍ଞା, ଅଜକୁ ଚଉଦବର୍ଷ ପୂର୍ବେ ମଦନବାବୁଙ୍କ ହତ୍ୟା ଏଇ ଘରେହି ହୋଇଥିଲା । ସେ ଖୁବ୍ ଅମାୟିକ ଲୋକ ଥିଲେ । ଅମେମାନେ ସେତେବେଳେ ୧୦।୧୧ ବର୍ଷର ହୋଇଥାଉଁ । ସେ ତାଙ୍କର ଘରେ ଆମମାନଙ୍କୁ ଖୁବ୍ ଅଦର କରୁଥିଲେ । ସେ ବାହା ହୋଇ ନଥିଲେ କିନ୍ତୁ ମରିବା ପରେ ତାଙ୍କର ସମ୍ପତ୍ତି ଯାହାଥିଲା, ତା ସହିତ ନଗଦ ପନ୍ଦର ହଜାର ଟଙ୍କା ମିଳିଥିଲା ।

"ତେବେ ସେସବୁ ଏ ଗାଁ ବାଲାଙ୍କର ନିଶ୍ଚୟ ହୋଇଥିବ । ଖଜଣା ପ୍ରଭୃତିରୁ ଅଦାୟ ଟଙ୍କା ସବୁ ଜମା ରହି ଥିବ ।"

ସେ କଥାତ କହି ପାରିବି ନାହିଁ ତେବେ ଏତିକି ଜାଣେ ଯେ ବର୍ତ୍ତମାନ ମାଲିକ ବେହାରି ବାବୁ, ମଦନବାବୁଙ୍କ ଠାରୁ ଯଥେଷ୍ଟ ବେଶୀ ଖଜଣା ନେଉଛନ୍ତି ।

ସିଗରେଟ୍‌ରେ ନିଆଁ ଧରାଇ ଧରାଇ ଦାମୋଦର ସୁଶୀଲକୁ ପୁଣି ଥରେ ଭଲ ଭାବେ ଦେଖି ନେଲେ । ସୁଶୀଲ ଠାରୁ ସବୁ କଥା ଶୁଣି ଲାଲ୍‌ଭବନ ବିଷୟରେ ଦାମୋଦର ଭାବିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ତାଙ୍କ ମନରେ ଗୋଟିଏ କଥା ସବୁବେଳେ ଘୂରିବାକୁ ଲାଗିଲା, ଯେ କାହିଁକି ସେଠି କେହି ରହୁ ନାହାନ୍ତି । ଭାବି ଭାବି ପଚାରିଲେ,

"ସେଠି ପରା ମଦନ ବାବୁଙ୍କର ହତ୍ୟା ହୋଇ ଥିଲା ? କଣ କେହି ଧରା ପଡ଼ିଲେ" ?

"ହଁ, ସେ ଚଉଦ ବର୍ଷ ତଳର କଥା, ଯେତେବେଳେ କି ଘଟଣା ଥିଲା । ସେଇ ଘରେ ମଦନ ବାବୁଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ହୋଇଥିଲା ।

ହତ୍ୟାକାରୀ ଧରାପାଇ ଥିଲା ସମସ୍ତେ କହୁଥିଲେ ତା' ନା ଶାନ୍ତନୁ ଦାସ ଥିଲା ବୋଲି ସେ କଟକରେ ଯାଇ ଧରା ପଡ଼ିଲା ।"

"ହତ୍ୟା କରି ସେ ତ କିଛି ନେଇପାରିଲା ନାହିଁ ବୋଧେ ?"

"ସେକଥା କିମିତି ମୁଁ କହି ପାରିବି ଅଜ୍ଞା । ତେବେ ଏତିକି ଶୁଣିଛି ଯେ ବାପା ମା' କହୁଥିଲେ କଚେରୀରେ ଜଜ୍‌ସାହେବଙ୍କ ସାମନାରେ ସେ କିଛି କହିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲା କିନ୍ତୁ ନ କହି ରହିଗଲା । ସେଥିରୁ ସମସ୍ତେ ଭାବୁଥିଲେ ବୋଧେ ସେ ଏକା ନ ଥିଲା । ଦୁଇଜଣ ଥିଲେ ।"

ଦାମୋଦର ତା ପିଠିରେ ହାତ ବୁଲାଇ ଆଣି କହିଲେ, ତୁମେ ସବୁ 'ଲାଲଭବନ'ର ମାଳୀର ଝିଅକୁ ବାହା ହେଉଛ । ତୁମେ ତ ସେଠିକୁ ନିଶ୍ଚୟ ଯାଉଥିବ ? ତେବେ ମୋତେ ଥରେ 'ଲାଲଭବନ' ବୁଲାଇ ଆଣି ପାରିବ ନାହିଁ ।

ସୁଶୀଲ 'ଲାଲଭବନ' ବୁଲାଇ ଆଣିବାପାଇଁ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଇ ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ବିଦାୟ ନେଇ ଘରକୁ ଫେରି ଆସିଲା । ଦାମୋଦର ତା'ର ସନ୍ଦେହ ବିଷୟ ସବୁ ଖୋଲି ଜୟନ୍ତ ବାବୁଙ୍କୁ କହିଲେ ।

ଜୟନ୍ତବାବୁ ଶୁଣି ଶୁଣି କହିଲେ—ଅଚ୍ଛା ଦାମ, ଆମେ ତ ଛୁଟିରେ ଅଛେଁ ସେଥିରୁ ଆମକୁ କ'ଣ ମିଳିବ । ଆମେ କାହିଁକି ସେ ଚଉଦ ବର୍ଷ ତଳର କଥାରେ ଏତେ ମୁଣ୍ଡ ଖେଳାଇବା ।

"କିନ୍ତୁ ମୋର କାହିଁକି ବିଶ୍ୱାସ ଯେ ସେଇ 'ଲାଲଭବନ'ରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ସୁଦ୍ଧା ସେ ହତ୍ୟାକାରୀ ଅଛି । ପ୍ରକୃତ ହତ୍ୟାକାରୀ ଧରା—ପଡ଼ିନାହିଁ ।"

"ମୋର ତ ମଧ୍ୟ ସେଇ ଧାରଣା; କିନ୍ତୁ କିଏ ଜଗିବ" କହି ଜୟନ୍ତବାବୁ ଚୁପ୍ ରହି ଶୋଇବାର ବନ୍ଦୋବସ୍ତରେ ଲାଗିଲେ ।

ଦାମୋଦର ବୁଝିଲେ ଯେ ଜୟନ୍ତ ବି ତାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ସେ ବିଷୟରେ ମୁଣ୍ଡ ଖେଳାଉଛନ୍ତି ।

ତା ପର ଦିନ ଠିକ୍ ଦ୍ୱିପ୍ରହରକୁ ଦାମୋଦର ସୁଶୀଲଙ୍କୁ ଭେଟିଲା । ଜୟନ୍ତବାବୁ ନ ଯାଇ ଘରେ ଥାନ୍ତି । ସେ ଗାଁରେ ବୁଲି ସବୁ ବିଷୟ କଥାଛଳରେ ପଚାରୁଥାନ୍ତି । ଦାମୋଦର ଓ ସୁଶୀଲ ଦୁହେଁ ଲାଲଭବନ ଅଭିମୁଖେ ଚାଲିଲେ । ପ୍ରଥମେ ଦାମୋଦର ବଗିଚା ବୁଲିବାରେ ଲାଗିଲେ । ଚାରି—ପାଖର ବଗିଚା ଦେଖା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବାହାର ପଟ ସମୁଦାୟ ଭଲ ଭାବରେ ଦେଖିନେଲେ । ବଗିଚାରେ ସବୁ ଫୁଲ ସୁନ୍ଦର ଭାବରେ ଫୁଟିଥାଏ ।

ସୁଶୀଲ ମାଳୀ ମୋହନ ସଙ୍ଗେ ପରିଚୟ କରାଇ ଦେଲା । ମୋହନ ଦେଖିବାକୁ ଡେଙ୍ଗା, ସୁସ୍ଥ ସବଳ କିନ୍ତୁ କୃଷ, ବୟସ ୪୫ ପାଖାପାଖି । ମୋହନକୁ କେହି ବିଦେଶୀ ଦେଖିଲେ ଭାବିବ ଯେ ନିଶ୍ଚୟ ଏ ଗୋଟାଏ ବଦମାସ । ତା'ର ମୁହଁ ତାକୁ ସେହି ରୂପରେ ପରିଣତ କରାଏ ।

ମୋହନ ଦାମୋଦରଙ୍କୁ କହିଲା, ବୁଝିଲେ ବାବୁ—"ଏ ହତ୍ୟାରେ କିଛି ତ ରହସ୍ୟ ଥିଲା ପରି ଜଣାପଡୁ ନାହିଁ । ପୁଲିସ ତ ହତ୍ୟାକାରୀକୁ ଗିରଫ୍ କରି ନେଇଥିଲା । ସେ ତ ଫେରାର୍ଣ୍ଣ ବର୍ତ୍ତମାନ ତାର ନାମ ଶାନ୍ତନୁ ଥିଲା ।"

"ଓଃ ! କିନ୍ତୁ ମୁଁ ତ ହତ୍ୟାକାରୀ ବା ହତ୍ୟା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟରେ ଆସିନାହିଁ । ମୁଁ ତ କେବଳ ଟିଙ୍କ ଦେଖିବାକୁ ଆସିଥିଲି ।"

ଦାମୋଦର ହସି ହସି କହିଲା, "ମୁଁ ଏହି ଘର ବୁଲିବି କ'ଣ ତୁମର କିଛି ଆପତ୍ତି ଅଛି ?"

"ନା, ନା, ସେଥିରେ ଆପତ୍ତି କରିବାରେ କଣ ଅଛି ? ସେତେବେ ଏ ବୃଥା ସମୟ ନଷ୍ଟ ଛଡ଼ା ଆଉ କିଛି ନୁହେଁ । କେବଳ କେତୋଟି ବଡ଼ ବଡ଼ ଘର, ବାରଣ୍ଡା ଓ ଗଳି ଛଡ଼ା ଆଉ କିଛି ନାହିଁ । ମୁଁ ଯଦି ଆପଣଙ୍କ ଯାଗାର ହୋଇଥାନ୍ତି ନା କେବେ ହେଲେ ଏ ଘରର ଚୌହଦି ବି ମାଡ଼ନ୍ତି ନାହିଁ କହି, ମୋହନ ଟିକିଏ ଆଗେଇ ଗଲା ।

ବହୁତ ଜିଦ ପରେ ସୁନୀଲ ଘରର ଚାବି ଆଣି ସବୁ ଘର ଖୋଲିଲା । ଦାମୋଦର ସୁନୀଲ ସାଙ୍ଗେ ବୁଲିବୁଲି ସବୁ ଦେଖିବାରେ ଲାଗିଗଲେ । ଦାମୋଦରଙ୍କ ମନରେ ଗୋଟିଏ ଭାବନା ସବୁବେଳେ ଉଙ୍କି ମାଇଲା, "ସେ ହେଉଛି, କାହିଁକି ମୋହନ ବାରଣ କଲା, ନିଶ୍ଚୟ କିଛି ନା କିଛି ଗୁପ୍ତକଥା ଅଛି । ତା' ଛଡ଼ା ସୁନୀଲ କହୁଥିଲା କି ସେ ହତ୍ୟାରେ ଦୁଇଜଣଙ୍କର ହାତ ଅଛି । ଯଦି ଜଣେ ଶାନ୍ତନୁ ହୁଏ ତେବେ ଆଉ ଜଣକ—"

ଘର ଭିତରେ ପଶିବାକୁ ହେଲେ ପ୍ରଥମେ ଗୋଟିଏ ବେଶ ବଡ଼ ହଲ ଭିତରଦେଇ ଯିବାକୁ ପଡ଼େ । ଦୁହେଁ ସେଇ ଘରକୁ ପ୍ରଥମେ ପଶିଲେ । ଘରଟି ବେଶ୍ ସୁସଜ୍ଜିତ ଓ ଶଏବଟାଏ ପୁରୁଣା ଢଙ୍ଗର । ଭିତର ପଟକୁ ଗୋଟିଏ ଗଳି ଦ୍ୱାର ଓ ଗୁବପଠ ଯାକ ବହୁତ ଖିଡ଼କି ଦିଆଯାଇ ଥାଏ ।

ସୁନୀଲ ହଲ ଘରୁ ଯିବା ସମୟରେ କହିଲା, "ମଦନବାବୁଙ୍କ ରହିବା ଘର ଏଇ ଘରର ପଶ୍ଚିମରେ ଓ ମଦନ ବାବୁଙ୍କ ହତ୍ୟା ମଧ୍ୟ ସେଇ ଘରେ ହୋଇଥିଲା । ଆପଣ କ'ଣ ସବୁଯାକ ବୁଲି ଦେଖିବେ ।"

ଦାମୋଦର କିନ୍ତୁ ଭାବୁଥିଲେ ଅନ୍ୟ କଥା—"କାହିଁକି ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏ ଘରେ କେହି ରହୁ ନାହାନ୍ତି । ଦୁଷ୍ଟାସ୍ତରେ ଏ ଘରର କିନ୍ତୁ

ପୂର୍ବପରି ସାଜସଜ୍ଜା ରହିଛି, କେହି କ'ଣ ଏହା ଭିତରେ ରହୁଛି ।"
ସୁନୀଲ ଦ୍ବିତୀୟ ଥର କହିବା ସମୟରେ ଦାମୋଦର କହିଲେ, "ହଁ ଆସିଛି ଯେତେବେଳେ ସମୁଦାୟଟା ଟିକିଏ ବୁଲି ଯିବା ।

ସୁନୀଲ ଦାମୋଦରଙ୍କୁ ଗଳିବାଟ ଦେଇ ଘରର ଭିତର ପଟକୁ ନେଇଗଲା । ଦାମୋଦର ଯାଉ ଯାଉ ତାଙ୍କ ମନରେ ଭାବିଲେ ଯେ ଅଜଣା ଲୋକଙ୍କୁ ଯଦି ଏକାଠିଆ ଛାଡ଼ି ଦିଆଯାଏ ତେବେ ସେ ନିଶ୍ଚୟ ବାଟ ଭୁଲିଯିବ ।

ବୁଲି ବୁଲି ଯାଇ ମଦନବାବୁଙ୍କ ହତ୍ୟା ହୋଇଥିବା ଘରେ ଦୁହେଁ ପହଞ୍ଚିଲେ । ସୁନୀଲ କହିଲା, "ଏଇ ସେହି ଘର, ଯେଉଁଠି ମଦନବାବୁ ମରି ପଡ଼ିଥିଲେ । ଏଇଟା ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କର ନିଜ ଖାଇବା ଘର ।

ସେ ଘରଟି ଅନ୍ୟଘର ତୁଳନାରେ ସେତେ ବଡ଼ ନ ଥିଲା । ସେଥିରେ ବହୁତ ଗୁଡ଼ାଏ ଝିଡ଼କି ଥିଲା । ଘର ବାହାର ପଟକୁ ଗୋଟିଏ ମନ୍ଦିର ଆକାରର ଥିଲା ।

ଦାମୋଦର ଘର ମଧ୍ୟରେ ଠିଆ ହୋଇ ଘର ଅଡ଼କୁ ପ୍ରଥମେ ଚାହିଁଗଲେ । ତାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଖିଆଲ ହେଲା ଯେ ଏତେ ବଡ଼ ଘର ଥାଉ ଥାଉ କାହିଁକି ମଦନବାବୁ ଏ ଛୋଟ ଘରେ ରହୁଥିଲେ । ସୁନୀଲ ଘରର ଗୋଟିଏ ପାଖକୁ ଆଙ୍ଗୁଳି ବତାଇ କହିଲା, "ଆଜ୍ଞା ଏଇଠି ମଦନବାବୁ ମରି ପଡ଼ିଥିଲେ ବୋଲି ମୋହନ ମତେ ଥରେ ଦେଖେଇ ଦେଇଥିଲେ । ସେ ଜାଗାଟି ଶଙ୍ଖମଲ୍ ମଲ୍ ପଥରର ଚଟାଣ ପରି ଦେଖା ଯାଉଥିଲା । ସେଇଠି ତାଙ୍କର ମୁଣ୍ଡ ପଡ଼ିଥିଲା । ଯୋରରେ ମୁଣ୍ଡରେ ପାହାର ମାଡ଼ ବସିଥିଲା ଓ ନାକରେ ଗୋଟାଏ ଠେଙ୍ଗା ପଡ଼ିଥିଲା ।"

"ତେବେ ତ ସେ ମାଲିକବାଲକୁ ଦେଖିଥିବ ? ବୋଧେ ୍ମୃତରେ ଏ ଘଟଣା ଘଟିଥିଲା ।"

"ମୋହନ !" ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ପଚାରିଲେ ଦାମୋଦର, "କଣ, ସେ ଏହି କୋଠାରେ ରହୁଥିଲା ।"

"ନାଁ । କେବଳ ମଦନବାବୁ ଏଠି ରହୁଥିଲେ ।"

ଦାମୋଦର ମନେ ମନେ ସବୁକଥା ଖେଳାଇ ଦେଖୁଥାଏ । ତାହାଙ୍କ ମଦନବାବୁ ଏକେଲା ଏ କୋଠାରେ ରହୁଥାନ୍ତି । ଏତେ ବଡ଼ ଲୋକ ତାହାଙ୍କ ସେ ଗୁଜର ବାହାର କିଛି ରଖି ନ ଥିଲେ । 'କ'ଣ ସେ ଅଡ଼ୁଆ ପାଗଳା ଥିଲେ କି ?"

"ଅଡ଼ପାଗଲା ବୋଲି ତ କହି ହେବ ନାହିଁ, ତେବେ ଗାଁର କୌଣସି ପିଲା ବାବୁଙ୍କ ସାମନାକୁ ଆସୁ ନଥିଲେ । ସେ ଏତେ ବଡ଼ ଘର ମାଲିକ ଥିଲେ ସତ, କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କର ଢଙ୍ଗରଙ୍ଗ ପୁରୁଣା ମାଲିଆ ଥିଲା । ସେ ଆଣ୍ଠୁ ନ ଲୁଗୁଇ ଲୁଗା ପିନ୍ଧୁଥିଲେ ।

କ'ଣ ସେ ନିଜ କାମ ନିଜ ହାତରେ କରୁଥିଲେ ?

ନା ତାଙ୍କ ସାଙ୍ଗେ ତାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଗୁଜରାଣୀ ଥିଲା । ବାବୁଙ୍କ ମରିବା ପରେ ସେ ମଧ୍ୟ ମରି ଯାଇଛି ।

"ତେବେ କୋଠାଘର ବାକି ସବୁ କାହା ଦଖଲରେ ।"

ଏସବୁ ପ୍ରଥମେ ତାଙ୍କର ଜଣେ ଦାୟାଦପୁଅଭାଇ ହାତରେ ପଡ଼ିଲା । ସେ କିଛିଦିନ ଏ ସମ୍ପତ୍ତି ଭୋଗକଲା କିନ୍ତୁ ସେ କଣ ବିଗୁଡ଼ିଲା କେଜାଣି ଘରକୁ ଓ ସମୁଦାୟ ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ସହରର ସତ୍ୟଭାମା ନାମକ ଜଣେ ୀଲୋକକୁ ବିକୀ କରିଦେଲା । କିନ୍ତୁ ମଦନବାବୁଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ପରେ

ଏଠାରେ କେହି ରହୁ ନଥିଲେ । ପୋଲିସ ଏ ସମୁଦାୟ ଘର ଖୋଜି ଥିଲା କିନ୍ତୁ ଶ ନ୍ତନୁ ଧରାହେବା ପରେ ଆଉ କେହି ସେ ଘର କଥା ଉଠାଇଲେ ନାହିଁ । ତେଣୁ ପୋଲିସ୍ ମଧ୍ୟ ଖୋଜା ବନ୍ଦ କରିଦେଲା ।

ଦାମୋଦର ଘରର ଗୁପ୍ତଅଞ୍ଚ ଘୁରିବାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି । ମନରେ ତାର ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠୁଥାଏ, କାହିଁକି ମଦନ ବାବୁଙ୍କ ପରି ଭଲ ଲୋକଙ୍କୁ ହତ୍ୟା କରାଗଲା । ତାଙ୍କର ଦୁନିଆଁ ସାଙ୍ଗରେ କିଛି କାମ ନ ଥିଲା । ସେ ତ ସବୁଥିରୁ ଅଲଗା ରହୁଥିଲେ । ତେବେ କାହିଁକି ?

ଅଚ୍ଛା—ଆଜିକାଲି ଶ୍ରୀମତୀ ସାବିତ୍ରୀ ଦେବୀ କେଉଁଠି ? ଦାମୋଦର ପଚାରିଲେ ।

"ସେ ତ ବହୁଦିନ ଠାରୁ ଗାଁ ଛାଡ଼ି ଚାଲିଗଲେଣି । ତାଙ୍କର ଖବର ମୁଁ ଜାଣେ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ମୋର ଖ୍ୟାଲ କି ପୋଲିସ୍ ତ ଭଲ ଭାବରେ ନିଶ୍ଚୟ ଏ ଘରସବୁ ଖୋଜିଥିବ ।"

ସୁଶୀଲ୍ ବୁଲିପଡ଼ି ଉତ୍ତର ଦେଲା, "ମୋର ମଧ୍ୟ ସେଇ ଧାରଣା କିନ୍ତୁ ?"

"ସେଇ କିନ୍ତୁଟି ତ ସବୁ ଅନର୍ଥର କାରଣ । ଯାହା ହେଉ ସେ ରାତରାଣୀ ତ ସକାଳୁ ସକାଳୁ ଦେଖିଥିବ । ହଁ ତ କିନ୍ତୁ ଡାକ୍ତରଙ୍କ ମତରେ ସେ ସକାଳର ଅଠଘଣ୍ଟା ପୂର୍ବରୁ ମରିଥିଲେ । ପ୍ରଥମେ ଲଗୁ ଦେଖିଥିଲା, ତା' ପରେ ଗୁଜରିଆଣୀ ।"

"ଆଉ ଗୋଟେ କଥା ଝିଙ୍କର ଛାତ ଏତେ ମଜଭୁତ ଯେ ବାହାରୁ ଭିତରକୁ ଆସିବା ମୁସ୍କିଲ୍ ।"

"ସେତିକିତ ନୁହେଁ ଆଜ୍ଞା, ମଦନବାବୁ ଏଇ ଅନ୍ଧାରିଆ ଘରକୁ ମଧ୍ୟ ବହୁତ ପସନ୍ଦ କରୁଥିଲେ । ରାତିରେ ଏ ଘରେ ଲାଇଟ୍ ଜଳିଲେ ବାହାରକୁ ଦେଖାଯାଏନାହିଁ ।

"ବଡ଼ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ କଥା ତ !" ବୁଲି, ଗୋଟିକ ପରେ ଗୋଟିଏ ହୋଇ ଘରୁ ଘର ବୁଲି ଦେଖିଲେ—ଉପର ଘରକୁ ଯାଇ ଦେଖିଲେ ସୁନ୍ଦର ଭାବରେ ଖଟ ପଡ଼ି ସଜା ହୋଇଛି । ସେଠାରେ ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ଆଲମାରି ଥିଲା । ଆଲମାରିର କଡ଼ ଦେଇ ଗୋଟିଏ ଦରଜା ବାହାର ବାରଣ୍ଡାକୁ ଥିଲା । ଦାମୋଦର ଆଲମାରିଟି ଦେଖି ତାକୁ ଖୋଲିଲେ । ଭିତରପଟ ଦେଖି ସେ ପ୍ରଥମେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲେ । ଉପର ଥାକ ଖାଲି ଖୋଲା । ଦ୍ୱିତୀୟ ଥାକରେ ପ୍ରଥମେ ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ଡବା । ତା ଭିତର ଖୋଲି ଦେଖିଲେ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଛୋଟ ଡବା । ଏମିତି ତିନୋଟି ଡବା, ତା ଭିତରେ କେତେ ଗୁଡ଼ାଏ କାଗଜ ପତ୍ର ଥିଲା । ଦାମୋଦର ସୁନୀଲ୍‌ର ଅଜାଣତରେ ସେ କାଗଜ ଗୁଡ଼ିକ ନିଜ ପକେଟରେ ରଖିଲେ । ସେଥିରେ କେତେ ଗୁଡ଼ାଏ ଜ୍ୟୋତିଷର ବିଦ୍ୟାଗାର ଥିଲା । ମନକୁ ମନ ଦାମୋଦର କହିହେଲେ, "ଜ୍ୟୋତିଷ ବି ଜାଣିଥିଲେ" ।

ସୁନୀଲ କାନରେ ଯେମିତି ସେ ପଦକ ପଡ଼ିଛି, ସେ ବୁଲିପଡ଼ି କହିଲା, "ଆଜ୍ଞା, ସେ ହାତରେ ତାରା ଗଣନା କରନ୍ତି ବୋଲି—ବାପା କହୁଥିଲେ । ତାଙ୍କୁ ଜ୍ୟୋତିଷବିଦ୍ୟା ଖୁବ୍ ଭଲ ଭାବରେ ଜଣାଥିଲା ।"

ତା ପରେ ଦୁହେଁ ସବୁ ବୁଲି ଫେରିଲେ । ବାଟରେ ସୁନୀଲ ତାଙ୍କ ଘର ପାଖ ହେଲାରୁ ରହିଗଲା । ଦାମୋଦର ଶୀଘ୍ର ଶୀଘ୍ର ଚାଲି ଆସିଲେ ଧର୍ମଶାଳାକୁ ।

ଧର୍ମଶାଳାରେ ପହଞ୍ଚି ଦେଖିଲେ ଜୟନ୍ତବାବୁ ବସି ଭାବନାରେ ମଗ୍ନ । ଜୟନ୍ତବାବୁଙ୍କର ଭାବନାକୁ ଛିନ୍ନ କରି ଦାମୋଦର ସେଠାରୁ ଆଣିଥିବା କାଗଜ ବଣ୍ଡାଟି ବିଛଣା ଉପରେ ଫୋପାଡ଼ି ଦେଲେ । କି କାଗଜ ବୋଲି ଜୟନ୍ତବାବୁ ସେଗୁଡ଼ିକ ଉଠାଇ ଦେଖିଲେ ।

ଦାମୋଦର କହିଲେ,"ସେ କାଗଜ ଗୁଡାକରେ ଖାଲି ବାଟେଇ ଗାର ଗୁଡ଼ାଏ ଖ କ'ଣ ପଡ଼ୁଛି । ତା' ଛଡ଼ା ପ୍ରତ୍ୟେକ କାଗଜରେ ସେଇ ଏକ କଥା ଲେଖା ଅଛି ।

ଜୟନ୍ତବାବୁ ଦେଖି ଦେଖି ପଢ଼ିଲେ ଲେଖାଥିଲା, "ଏ ନକ୍ସା ଗୋଟିଏ ମହାପୁରୁଷର ପ୍ରତୀକ । ଏହା ଧନ, ଜୀବନ ଓ ସମ୍ମାନ ହାନି କାରକ ।"

ସବୁ ଦେଖି ଦେଖି ଜୟନ୍ତବାବୁ ଉତ୍ତରରେ କହିଲେ, ଏଥିରେ ଖୁବ୍ ବଡ଼ ରହସ୍ୟ ଥିଲାପରି ଜଣା ପଡ଼ୁଛି । ଏ ରହସ୍ୟ ବୋଧେ ପୋଲିସ ବି ଜାଣି ପାରିବ ନାହିଁ । ଖୁବ୍ ଭଲ ଜିନିଷ ତ, !

ଓଃ ଆପଣ ବୁଦ୍ଧିମାନ ରାଜା ହେଲେଣି କି ?

———

ହସି ହସି ଅମର କହିଲା, ହଁ ସବିତା, ତା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ମଧ୍ୟ ଦଶହଜାର ଟଙ୍କା ପୁରସ୍କାର । କିନ୍ତୁ ଯଦି ମୁଁ ଶାନ୍ତନୁକୁ ନ ମାରି ଏହାଠାରୁ ବହୁତ ଟଙ୍କା ରୋଜଗାର କରେ ତେବେ କିପରି ହେବ ।

କେମିତି କରି ପାରିବ ଯେ ? ଅମର ଅଡ଼କୁ ବୁଲିପଡ଼ି ସବିତା ପ୍ରଶ୍ନବାଚୀ ନୟନରେ ଅନାଇଁ ରହିଲା ।

"ଏତ ଖୁବ୍ ସହଜ । ଶାନ୍ତନୁକୁ କଟକରୁ ହଟାଇ ନେଇ ଏକ ଦୂର ଅଜଣା ଜାଗାରେ—ଧର କଲିକତା କିମ୍ବା ବମ୍ବେରେ ରଖିବାକୁ ଦିଆଯାଏ ତେବେ ଦୁଇ ଅଡ଼ରୁ ହାତପେଠ ହୋଇ ପାରିବ—

କିନ୍ତୁ ଅମର—ତୁମେ ଏ ସବୁରେ ପଶ ନାହିଁ । ଏଥିରେ ବହୁତ ଗଣ୍ଡଗୋଳ ହୋଇପାରେ ! ଆମେ ତ ସୁଖରେ ଅଛେଁ । ଅତି ଲୋଭ ଭଲ ନୁହେଁ ଅମର ।

ହୁଁ—ଆଜି ଅତିଥି କିଏ ଅଛନ୍ତି ସବିତା ?

ମୁହଁ ଟେକଇ ମୁହଁ ଟେକଇ ହସି ପଚାରିଲା ଅମର ।

"ଏମିତି କଥା ଆଉ ଦିନେ କହିବ ନାହିଁ । ମୁଁ ତୁମ ଛଡ଼ା କାହାରିକୁ ଭଲ ପାଏନାହିଁ । ତୁମ ଛଡ଼ା ମୋର ଆଉ କେହି ନାହିଁ । କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି ସବିତା ଅମର କୋଳରେ ବସିପଡ଼ିଲା । ଠିକ୍ ଏତିକିବେଳେ ପଶିଆସିଲା ହଜାରି ।

"କ'ଣ ଅମର ଭାଇ ଭଲ ତ । ମୁଁ ତୁମ ଘରକୁ ଯାଇଥିଲି, କିନ୍ତୁ ସେଠି ନପାଇ ଭାବିଲି ନିଶ୍ଚୟ ସେ ସବିତାବାଈଙ୍କ ଘରେ ଥିବେ—"

ସବିତା ଚିଡ଼ିକରି କହିଲା, ବନ୍ଦ କର ସେସବୁ । ଆଜି ଯାଅ, ଯାହା କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେବା କଥା କାଲି ହେବ । ଆଜି ଆମେ ସିନେମା ଯାଉଛୁ । ଅମର ଆଜି ବାରବାଟୀ ଲିଗ୍‌ରୁ ପାଞ୍ଚ ହଜାର ଟଙ୍କା ପାଇଛି ।

ଅମର ଚଢ଼ି ଚଢ଼ି ହୋଇ କହିଲା, ଚୁପ୍ କର ସବିତା—ବାଙ୍କେ କଥା କହିବା ତେର ଗୋଟାଏ ପ୍ରକୃତ ହୋଇ ଗଲଣି । କ'ଣ ଜାଣିଛୁ ବେଳ ଡେଙ୍ଗୁରା ଦେଉଛୁ ।

ସବିତା ଅମର କୋଳରୁ ଉଠିପଡ଼ି କହିଲା, କ'ଣ ଚାହୁଁଛୁ ! ଯଦି ଟଙ୍କା ଦରକାର ଥାଏ ତେବେ ମିଳିବ ନାହିଁ । ମୋର ପାଞ୍ଚ ଟଙ୍କା ଆଜିପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦେଇନ୍ । ଉଜିରର ମୁହଁ ଉପରେ ଭଲରୂପେ ନଜର ପକାଇ ସବିତା ପାଟିକରି ଉଠିଲା । ବଦ୍‌ମାସ କେଉଁଠି ମାଡ଼ ଖାଇଥା କରି ଆସିଛୁ । ଦେଖ୍ ଅମର ତାର ଓଠରୁ ରକ୍ତଧାର ଛୁଟିଛି । ସେଥିରେ ପୁଣି ଆସିଛି ଗୁହାରି କରିବାକୁ ।

ଖୁବ୍ ନିର୍ଭିକ ହୋଇ ଉଜିର କହିଲା, ଛାଡ଼୍ ସେ କଥା ସବିତା ଯାହା ହେବାର ହୋଇଛି, ହେଲେ ସେ ବଦ୍‌ମାଶ—

ଓଃ ବଦ୍‌ମାସକୁ ଦେଖିବା ଆଗରୁ ତ ସେ ମୋତେ ଦେଖି ନେଇଛି ।

ଅମର ହସି ହସି କହିଲା, ଛାଡ଼ ସେ କଥା ଉଜିର । ହଁ କ'ଣ କଥା କହୁଥିଲୁ । ତା'ପରେ ଯାହା ।

ଉଜିର କହିଲା, ଦେଖ ଅମର ଭାଇ, ଶାନ୍ତନୁ ମତେ ମାରି ଏ ଅବସ୍ଥା କରିଛି ।

ସବିତା, ହୁଁ ହୁଁ ହୋଇ ହସି ଉଠିଲା ।

"ସେ ତୋତେ କାହିଁକି ମାରିଲା ! ଅସ୍ଥିର ହୋଇ ଅମର ପ୍ରଶ୍ନ କଲା ।

ମୁଁ ତାକୁ ସବୁ କଥା କହି ଦେଇଛି । ମୁଁ ଚାହୁଁଥିଲି ତା' ସାଙ୍ଗରେ ସାଙ୍ଗ ହୋଇ କିଛି ଟଙ୍କେଇବା ପାଇଁ କିନ୍ତୁ ସେ ମୋ ଗୁଲିକି—"

ଗୃହଗୀତଢ଼କ ସ୍ଥିତ ଏକ ଏକମହଲା କୋଠାଘରେ ଅମର ଗୋଟିଏ ଫୁଲ ଚଉକୀରେ ବସି ଝୁଲୁଛନ୍ତି । ପରିଧାନ ଏକ ଇଂରାଜୀ ଷ୍ଟାଇଲ୍‌ର ସୁଟ୍, କୋଟ ଓ ଟାଇ । ସିଗାରେଟ୍ ଧୂଆଁର କୁଣ୍ଡଳୀକୁ ଅନାଇଁ ଅନାଇଁ ମନକୁ ମନ ହସିବାକୁ ଲାଗିଛନ୍ତି । ବୟସ ଛବିଶ ସତାଇଶ ପାଖାପାଖି । ଦେଖିବାକୁ ଠିକ୍ ସାହେବ ପରି ଗୋରା, ସୁନ୍ଦର ଚେହେରା ।

ସାମନାରେ ଗୋଟିଏ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକ ସତର ଅଠର ବର୍ଷର । ପୂର୍ଣ୍ଣ ଯୌବନା । ପିଠି କରି ଗୋଟିଏ ଡ୍ରେସିଂ ଟେବୁଲ୍ ସାମନାରେ ଠିଆ ହୋଇ ପ୍ରସାଧନରେ ବ୍ୟସ୍ତ । ଅମରର ଘର ଭାଠରୁ ପ୍ରାୟ ତାଙ୍କ ବାଟ ହେବ । ଝିଅଟିର ଆଉ କେହୁ ନ ଥାନ୍ତି । ରୂପ ବ୍ୟବସାୟୀ ସେ । ବ୍ୟବସାୟ ତାର ମୂଳ । କିନ୍ତୁ ଅମରଙ୍କୁ ଦେଖି ତା'ର ପ୍ରେମସ୍ପୃହାର ଉଚ୍ଛୁଳା ତରଙ୍ଗ ଅମର ପାଇଁ ଠୁଳ କରିଯାଉଛି । ଦୁହେଁ ବାହାରକୁ ଯିବା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଉଛନ୍ତି ।

ମସୃଣ ଗଣ୍ଡରେ ହେଭିଲାନ୍‌ର ପରଶ ଦଅଇ ଦଅଇ ପଡୁଛି, ନ'ଣ ବେଦନାର ଶାନ୍ତନକୁ ମାରଦେବା ପାଇଁ ପାଅ କରୁଛି ।

ଦେଖ୍, ଦେଖ୍, ଥାଉ ମୁଁ ଆଉ ସେଥିରେ କ'ଣ କରିବ । ତୁ ଯାଇ ତାକୁ ପଥ୍ୟ ସେମିତି ଛକା ଛକା ପିଟାଦେଇ ଦେ ।

“ନା ନା, ମୁଁ କହୁଚି କ'ଣ କି ଆମେ ଦୁହେଁ—”

ସବିତା ଚମକି ପଡ଼ି ଉଜିର ଉପରକୁ ଚାହିଁକି ଆସିଲା ।

“ନା ତ ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ମୋ ଅମର ତୋପର ଲଫଙ୍ଗା ସାଙ୍ଗେ ଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ କି ସାଙ୍ଗ ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ ।

“ବକ୍‌ବକ୍ କଣ କରୁଛୁ ସବିତା”—ଅମର ଚଢ଼ି ଉଠି କହିଲା— “ନଇଲେ ସେ ସାଉଁତର ତୁବା ଦେଖୁଛୁ ମୁହଁ ଫଟାଇ ଦେବି । ମୁଁ ତା'ସଙ୍ଗେ କଥା ହେବି ତୋର ସେଥିରେ କି ଯାଏ ଆସେ । ତା'କଥା ଶୁଣିବାକୁ ମୋତେ ଭାରି ମଜା ଲାଗୁଛି ।

“ସେମିତି କହ ନାହିଁ ଅମର ଭାଇ, ମୋର ଗୋଟିଏ ଅସମୟ ପଡ଼ିଛି ବୋଲି ମୁଁ କ'ଣ ତୋତେ କେବେ ହେଲେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବି ନାହିଁ ।”

ସବିତା ତାର ସବୁ ଠିକ୍‌ଠାକ କରି ସାରି କହିଲା, “ଚାଲ୍, ଅମର, ଅମର ଯିବା ନା—ମୁଁ ଠିକ୍‌ଠାକ୍ ହୋଇ ଗଲଣି ।”

“ଅଚ୍ଛା ବସ୍‌ନା ସବିତା, ଯିବା ତ ଏତେ ତରତର କାହିଁକି ! ମୁଁ ଟିକିଏ ଉଜିର ସାଙ୍ଗରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରିସାରେ ।”

ସବିତା ମୁହଁ ଛୁଆଁଉ ଜବାବ ଦେଲା—“ସେନେମା ଟିକେଟ୍ ଯେଉଁ ବୁକ୍ କରିଯାଇଛି, ସମୟ ହୋଇ ଗଲଣି ।”

ଚୁପ୍ କର୍ ତୋର କ'ଣ ଗଲା, ଯାହା ଯିବ ମୋର—ତୋର ଧନରୁ ତ କିଛି ଯିବ ନାହିଁ ।

ଜଜ୍ଜରସହ କଥାବାର୍ତ୍ତା ମୋର ପ୍ରଥମ କାମ—ହଁ ଜଜ୍ଜର କ'ଣ ହେଲା— ଜଜ୍ଜର ନିକଟରେ ଥିବା ଗୋଟିଏ ଚଉକୀ ଉପରେ ବସିପଡ଼ିଲା । ସେ କେବଳ ଶାନ୍ତନୁ କଥା ଭାବୁଥିଲା । ତେଣୁ ଅନ୍ୟମନସ୍କ ରହିଯାଉଥିଲା ।

"ହଁ ଜଜ୍ଜର—ବର୍ତ୍ତମାନ ସବୁ କଥା ଠିକ୍ ଠିକ୍ କହ,"

ହଁ ମୁଁ କେଉଁଠି ଛାଡ଼ିଗଲି କି ? ......ହଁ—ହଁ—ମୁଁ ଠିକ୍ ବତେଇ ଦେବାକୁ ଯାଉଛି—

ବେଶ୍, ପୁଣି ସେହି ଶାନ୍ତନୁ କଥା—ତୁ କହିଲୁ ଶାନ୍ତନୁ ସାଙ୍ଗେ ଲଢ଼ାଇ ଆରମ୍ଭ କରିଦେବାକୁ—ଭୁଲ କଥା—ମୁଁ ତ ଅଗରୁ ସେ। ସ୍ପଷ୍ଟ କରିସାରିଛି ।

ମୁଁ ତ ସେ କଥା କିଛି ବୁଝି ପାରୁନାହିଁ ଅମର ଭାଇ ।—

ଶୁଣ, ମୁଁ ଯାହା କହୁଛି କହି ଚଉକୀରେ ଠେକିଠାକି ହୋଇ ବସିଲା ଅମର— । ତୁଁ ଶାନ୍ତନୁ କୋର୍ଟରେ ଯାହା କହିବାକୁ ଚାହିଁଥିଲା କହିଲା ନାହିଁ; କାରଣ ତା'ର ସଜା ଖୁବ୍ କମିଗଲା । ଏଥିରୁ ଜଣାପଡୁଛି ନିଶ୍ଚୟ ସେଥିରେ କିଛି ନା କିଛି କଥା ଅଛି ।

—ନା ନା, ସେ କେବଳ ଗୋଟାଏ ଦେଖେଇ ହେଉଥିଲା । କିନ୍ତୁ ତା'ପର ଲୋକର ମୃତ୍ୟୁଦଣ୍ଡ ସଜା ନ ହୋଇ ଯାହା ରହିଗଲା ।

ମୋର ବିଶ୍ୱାସ ସେଥିରେ କିଛି ନା କିଛି କଥା ଲୁଚି ରହିଛି ।

ନା, ତାର ସବୁ ପ୍ରମାଣତ ମିଳିଗଲା । ସେ ଚନ୍ଦ୍ରହାରରେ ରହୁଥିଲା । ଦୁର୍ଘଟଣାରେ ସେ ମଦନବାବୁଙ୍କ ହତାଭିତରକୁ ଯାଇଥିଲା ବୋଲି ସେ ନିଜେ କହୁଛି । ଦୁର୍ଘଟଣାରେ ତାର ସିଗାରେଟ୍ କେଶ୍ ସେହି ଘର ଭିତରୁ ମିଳିଲା । ଏସବୁ ପ୍ରମାଣତ ତାର ବିପକ୍ଷରେ ସବୁ ଯାଉଛି ।

ତେବେ ଶାନ୍ତନୁ କିଛି ନ କହିବାରୁ ତୁ ଠିକ୍ ମନେକରୁଛୁ ? ତେବେ ତାର ଫାଶୀ ନ ହୋଇ ଅଟକି ରହିଲ କାହିଁକି ? ଅଣ୍ଟୁଆ ହୋଇ ଅମର କହିଲା ।

ତା'ଛଡ଼ା ଆହୁରି ମଧ୍ୟ ଗୋଟାଏ ଘଟଣା ଅଛି । ପ୍ରଥମେ ଲୋୟର କୋର୍ଟରେ ତାର ଫାଶୀ ହୁକୁମ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ ପରେ ହାଇକୋର୍ଟ ତା'ର କ'ଣ ଗୋଟାଏ ପ୍ରମାଣ ଅଭାବରୁ ଖସେଇ ଦେଲା ।

ଯାହାହେଉ, ଶଙ୍କର—ପ୍ରଥମେ ପ୍ରଥମେ ତ ଶାନ୍ତନୁ ଉପରେ ଚଳୁଥିଲୁ, ବର୍ତ୍ତମାନ ସାହେବଙ୍କର ଶୁଭାଗମନ କାହିଁକି ? କଣ ମୋ ମୁଣ୍ଡରେ ହାତ ବୁଲାଇବାକୁ ।

ଶଙ୍କର ପ୍ରତିବାଦ କହିଲା, ଅମର ଭାଇ ସେ ପରି ମୁଁ ଆସିନାହିଁ ।

ତେବେ ଭଲ କଥା, ତୁ ଯାହା ଜାଣୁ ସତ ସତ କଥା କହିଦେ । ନଚେତ୍ ତୁ ତ ମତେ ଭଲରୂପେ ଜାଣୁ । ମୁଁ ନିଶ୍ଚୟ ସବୁ କଥା ଭଲକରି ଜାଣି ପାରିବି । ଯଦି ତୁ ମିଛ କଥା କହିଥିବୁ ତେବେ ମୋ ହାତରୁ ବର୍ତ୍ତି ଯାଇପାରିବୁ ନାହିଁ ହସି ହସି ଅମର ଉତ୍ତର ଦେଲା ।

ଅମର କଥା ଶୁଣି ଶଙ୍କର ଘାବଡ଼େଇ ଗଲା । ସେ ଭାବି ପାରିଲା ନାହିଁ ଯେ ତା'ର କଣ ହେଇଯାଉଛି । ଅନର୍ଥକ ସେ ବିପଦ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଛି । ସେ ଭାବୁଥାଏ—ଯାହା ହେବାର ହେଲାଣି, ବର୍ତ୍ତମାନ ଆଉ ଉପାୟ ନାହିଁ, କହି ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ । ତା'ର ଭାବନା ଦୋହଲିବାକୁ ଲାଗିଲା । ସେ କହିବାକୁ ନାହିଁ ହୋଇ ରହିଥିଲା । ହଠାତ୍ ସବୁଜାର ଯୋତା ଖସ୍ ଖସ୍ ଶବ୍ଦରେ ଶଙ୍କରର

ଭାବନାର ଶିଖା ଛିଣ୍ଡିଗଲା । ସେ କାବ ହୋଇ ଚାହିଁ ରହିଲା ସବିତା ଆଡ଼େ ।

ଅମର କହିଲା, ହଜର ତୁ ଭାବୁଛୁ ମୁଁ ତୋର କିଛି କ୍ଷତି କରିବି ବୋଲି—ନା ତୁ ଡ'ର ନାହିଁ ।

ପ୍ରଥମେ ତୁ ଶପଥ ନେ ତା'ପରେ ମୁଁ କହିବି ।

ହଜର କହିଲା, ଠିକ୍‌କର ମୁଁ ଶପଥ ନେଲି କାହାକୁ କହିବି ନାହିଁ ।

ସବିତା—ତୁ ହଜର ଆଗରେ ଶପଥ କର, ନା—

ଅମର ମୁରୁକିହସା ଦେଇ ଚୁପ୍ ରହିଲା ।

ସବିତ ମୁହଁ ଲୁଚିଦେଇ କହିଲା, ମୋର ଦେଖ ସରୁନାହିଁ । ମୁଁ ଯାଉଛି—କହି ଚାଲିଗଲା ।

"ହଁ ହଜର କହ" କହି ଅମର ହଜର ପିଠିରେ ଟିକିଏ ଥାପୁଡ଼ାଇ ଦେଲା ।

ହଜର ଗଲ ଭାବ ଭାବ ହୋଇ ଅସିଲା । ସେ ଅସ୍ଥ ଗଳାରେ ଅମୂଲଚୂଲ ସବୁ କଥା ଗପିଗଲା । ଅମରର ମନ ସେ ଦଗରେ ଟଳିଗଲା । ସେ ମନଦେଇ ଶୁଣୁଥିଲ । ଗପ ସରିବା ପରେ ଅମର କହିଲା, ଆଚ୍ଛା ହଜର ସତ କହୁଛୁ ତ, ଏ ତୋର ମନଗଢ଼ା ନୁହେଁ ?

"ମିଛ ନୁହେଁ ଅମର ଭାଇ !" କହିସାରିଲା ପରେ ହଜରର ଆଖିରୁ ଦୁଇଟୋପା ଲୁହ ଗଡ଼ିପଡ଼ିଲା ।

ହଜରର କହିବା ଢଙ୍ଗରୁ ଅମର କଥାଗୁଡ଼ାକୁ ସତ ବୋଲି ଧରିନେଲା । ସବିତ କୁ ଏଗୁଡ଼ା ଭଲ ଲାଗୁ ନ ଥାଏ । ସେ ସ୍ଥିରହୋଇ ରହି ପାରିଲ ନାହିଁ । ସେ କହିଲା, କ'ଣ ସତରେ ଶାନ୍ତନୁ ମଦନବାବୁଙ୍କୁ ହତ୍ୟା କରନ୍ତି ?

"ନାଁ—ଶାନ୍ତନୁ, ନୁହେଁ କିନ୍ତୁ ଅଉ କଣେ।"

ଅମର ପୁଣି ଥରେ ଚଉକୀରୁ ଉଠି ବିଜୟର ହାତ ଧରି କହିଲା, ଦେଖ୍, ବିଜୟ ମୁଁ ମିଛ ଭାବୁ ନାହିଁ। ଅଜଠାରୁ ତୁ ଅଉ ମୁଁ ସାଙ୍ଗ ହୋଇ ଏ ବିଷୟରେ କାମ କରିବା—ହଁ ଦେଖ ତୁ ଯେମିତି କାହାର ପାଖରେ ଏ କଥା ପ୍ରକାଶ ନ କରୁ।

ଅମର ନିଜ ପକେଟରୁ ଖଣ୍ଡିଏ ଦଶ ଟଙ୍କିଆ ନୋଟ ବାହାର କରି ବିଜୟ ହାତରେ ଦେଲା ଓ ସରିତାକୁ ସଙ୍ଗରେ ନେଇ ବାହାରକୁ ଚାଲିଗଲା।

ବାହାରେ ଗୋଟିଏ ଟାକ୍ସି ଧରି ସିଧା ଚାଲିଲେ ସିନେମା ଦେଖିବାକୁ। ସମୟ ଅତୀତ ହୋଇ ଯାଇ ଥାଏ, ତଥାପି ଦୁହେଁ ସିନେମା ଅଭିମୁଖେ ଚାଲିଲେ।

ବାଟରେ ଯାଉ ଯାଉ ସରିତା ପଚାରିଲା, ଅଚ୍ଛା ଅମର ଏ ବିଷୟ ନେଇ ତୁ କ'ଣ କରିବୁ।

ମୋତେ ପ୍ରଥମେ ଚନ୍ଦ୍ରଦ୍ୱାର ଯିବାକୁ ପଡ଼ିବ,

ତାପରେ ?

ତାପରେ ଯାହା ହେବା କଥା—ଅଉ କ'ଣ—

—୦—

ସୁନୀଲର ପ୍ରସ୍ତାବିତ ଶଶୁର ମୋହନ ଘରେ ବସି ବାଟ ଚାହୁଁଥିଲା । ଏହି ସମୟରେ ସୁନୀଲ ଯାଇ ସେଠି ପହଞ୍ଚିଲା । ସତେ ଯେପରି ମୋହନ ସୁନୀଲ ପାଇଁ ଅପେକ୍ଷା କରିଛନ୍ତି । ସେମିତି ଯାଇ ସୁନୀଲକୁ ଘରକୁ ନେଇ ଆସିଲା । ସେ ତା'ର ଝିଅ ନଳିନୀକୁ ସୁନୀଲ ସହିତ ବାହା ଦେବା ପାଇଁ ସ୍ଥିର କରିଥାଏ । ସୁନୀଲର କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ଓ ସାଚ୍ଚୋଟତାରେ ସେ ଠିକ୍ କରିଥାଏ କି ସୁନୀଲକୁ ବାହା ଦେଇ ସେ ଦବୁଥିରୁ ମୁକ୍ତ ହେବ ।

ସୁନୀଲକୁ ଘରକୁ ଆଣି ସେ ଖଣ୍ଡିଏ ଚଉକୀରେ ବସାଇଲା । ନଳିନୀ ତଳେ ବସି ଥାଏ । ସେ ସତୃଷ୍ଣ ନୟନରେ ସୁନୀଲର ଗଠନକୁ ଚାହିଁ ରହିଥାଏ । ମୋହନର ଡାକରେ ନଳିନୀ ସଙ୍କୁଚିତା ହୋଇ ରୋଷେଇ ଘରକୁ ଚାଲିଗଲା । ଥାଳି ଥାଳିଆର ଝଣ୍‌ଝଣ୍ ପରେ ନଳିନୀ ଧୀରେଟି ପରି ଆସି ଠିଆ ହେଲା ସେଇଠାରେ । ମୋହନ ସୁନୀଲକୁ ସାଙ୍ଗରେ ଧରି ଚାଲିଲା ରୋଷେଇ ଘରକୁ ଖାଇବାକୁ ।

ସୁନୀଲର ଉପରଓଳି ଅନିଚ୍ଛା ସତ୍ତ୍ୱେ ସେ ଯାଇ ଠାରେ ବସିଲା । ଦୁହେଁ ଖାଇ ସାରିଲେ ଓ ପୁଣି ବସିଥିବା ଘରେ ଆସି ବସିଲେ ।

ନଳିନୀ ପାନ ଭାଙ୍ଗି ଦେଇଗଲା । ପାନ ଚୋବାଉ ଚୋବାଉ ମୋହନ କହିଲା—ତୁମେ ଦାମୋଦର ବାବୁଙ୍କୁ ଲାଲଭବନ ଦେଖାଇଲ ତ ?

ଆଜ୍ଞା ହଁ, ଘର ଦେଖି ସେ ଭାରି ଖୁସି ହେଲେ ।

କିନ୍ତୁ ଜୟନ୍ତ ବାବୁ କାହିଁକି ଆସିଲେ ନାହିଁ ?

ସେ କଥା ତ ମୁଁ କହି ପାରିବି ନାହିଁ, ତେବେ ତାଙ୍କର ଇଚ୍ଛା ନ ଥିଲା ବୋଧେ । କିନ୍ତୁ ଦାମୋଦର ବାବୁ ଖୁବ୍ ଭଲ ଲୋକ, ନୁହେଁ କି ?

ହଁ ସେମିତି ତ ଜଣା ଯାଆନ୍ତି—ଅଚ୍ଛା ଦାମୋଦର ବାବୁ ଜଣ ଘର ସବୁ ଦେଖି କିଛି କହିଲେ କି ?

ସେମିତି କିଛି ନାହିଁ । ତେବେ ମଦନ ବାବୁ ଜଣେ ଭଲ ଜ୍ୟୋତିଷ ବୋଲି ସେ କହୁଥିଲେ ।

ସେ କେମିତି ଜାଣିଲେ ?

ସେଇ ବଡ଼ଘର ପାଖ ଛୋଟ ବଖରାରେ ଗୋଟିଏ ଆଲମାରୀ ଅଛି । ତାର ଭିତରୁ ସେ କିଛି କାଗଜ ପତ୍ର ଦେଖିଲେ, ସେଥିରୁ ସେ କହିଲେ । ମୋହନ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ପଚାରିଲା, କଣ ଆଉ କିଛି ପାଇଲେ ।

ନାଁ ସେ ସବୁ କାଗଜ ଏକ ପ୍ରକାର ଥିଲା କିନ୍ତୁ ସେଥିରେ ଗୋଟିଏ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଘଟଣା ଥିଲା । ଯେ ସେ ମହାଯୁଦ୍ଧ ବିଷୟରେ ଲେଖିଥିଲେ । ପ୍ରତ୍ୟେକ କାଗଜର ତଳେ ଲେଖାଥିଲା କି ଯୁଦ୍ଧ ଦ୍ୱାରା ବହୁତ କ୍ଷତି ହେବ ।

ମୋହନ ଅନ୍ୟମନସ୍କ ହୋଇ କହିଲା ହଁ ସେ କଥା ମଧ୍ୟ ମୁଁ ଜାଣେ । ମଦନ ବାବୁ ଅନେକ ସମୟରେ ମୋତେ ଏଇ ଛୋଟା ଉପରକୁ ନେଇ ନଳି ସାହାଯ୍ୟରେ ତାରା ସବୁ ଦେଖାଉଥିଲେ, ସେତେବେଳେ ଶୀତ ରାତି ।

ତେବେ କଣ ସତରେ ତାଙ୍କୁ ହତ୍ୟା କରା ଯାଇଥିଲା ।

ମେହନର ମନ ଚଞ୍ଚଳ ହୋଇ ଉଠିଲା । ସେ କହିଲା, ହଁ ସତ ଯେ ତୁମେ କାହିଁକି ଏ ସବୁ କଥା ପଚାରୁଛ ?

ନାହିଁ କିଛି ନୁହେଁ ଯେ, ତେବେ ମୁଁ ଶୁଣିଥିଲି ସେ ଖିଡିଦନରେ ମରିଥିଲେ ବୋଲି ।

ମଦନ ବାବୁ ଖୁବ୍ ଭଲଲୋକ ଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ବୁଝି-ପାରେନା କାହିଁକି ଲୋକେ ତାଙ୍କୁ ପାଗଳ ବୋଲି କହୁଥିଲେ । ନିଜ ଉପରେ ତାଙ୍କର ଅଗାଧ ବିଶ୍ୱାସ ଥିଲା ଓ ଗଣନାକୁ ସେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥିଲେ ।

କଣ ତୁମେ ତାଙ୍କଠାରୁ କିଛି ଶୁଣିଛ ?

ହଁ ଥରେ ଦୁଇଥର ସେ କହିବାର ମୁଁ ଶୁଣିଛି ଯେ ତାଙ୍କ ଜୀବନରେ ସେ ଗୋଟିଏ ମସ୍ତବଡ଼ ଭୁଲ କରିଛନ୍ତି । ଯାହାର ପରିମାଣ କି ତାଙ୍କୁ ଏ ପଥକୁ ଟାଣି ଆଣିଲା ।

ସୁମିଲ ଅଧିର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ମନେ ମନେ ଗୁଣି ହେବାକୁ ଲାଗିଲା । ଯେ ସେ ଭୁଲଟା କଣ, କଣ ତାଙ୍କ ପ୍ରଥମ ସ୍ତ୍ରୀ ମଲା ପରେ ପୁନର୍ବାର ଅନ୍ୟ ଗୋଟିଏ ସ୍ତ୍ରୀ ସହିତ ପ୍ରେମ କରୁଥିଲେ; କିମ୍ବା ସେ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ସ୍ତ୍ରୀଲୋକ ଦ୍ୱାରା...... । ସୁମିଲର ମୁଣ୍ଡରେ କିଛି ପଶିଲା ନାହିଁ, କୁମ୍ଭାର ଚକ ପରି ତାର ମୁଣ୍ଡଟା ଘୁରିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

କିଛିକ୍ଷଣ ସମସ୍ତେ ନୀରବ ରହିଲେ । ମେହନ ସୁମିଲର ପିଠିରେ ହାତ ଥାପୁଡ଼ାଇ କହିଲା, ଦାମୋଦର ବାବୁ କଅଣ କିଛି କାଗଜ ପତ୍ର ନେଇ ଯାଇଛନ୍ତି କି ?

ନାଁ ନେଇ ନାହାନ୍ତି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ......... ।

ସୁନୀଲର ଏପରି ଖାପ ଛଡ଼ା କଥା ଶୁଣି ମୋହନ ମନେ ମନେ ବଡ଼ ବିରକ୍ତ ହେଉଥିଲା । କିନ୍ତୁ କାର୍ଯ୍ୟରତା ନଳିନୀକୁ ଦେଖି, ତାର ମନରୁ ସମସ୍ତ ସନ୍ଦେହ ଦୂରୀଭୂତ ହୋଇଗଲା ।

"ମୋହନ ମନେ ମନେ ବଡ଼ ବ୍ୟସ୍ତ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା ।" ତାର ମନରେ ସନ୍ଦେହ ହେଲା ଯେ ସୁନୀଲ୍ କାହିଁକି ଏପରି ଖାପଛଡ଼ା ମାତ ଧରୁଛି । ତେବେ ପ୍ରକୃତରେ କଅଣ ଦାମୋଦର ବାବୁ କିଛି କାଗଜ ପତ୍ର ନେଇ ଯାଇଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ପର ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ତାଙ୍କ ମନରେ ନୂତନ ଉତ୍ସାହ ବିଚ୍ଛୁରିତ ହୋଇ ଆସେ । ପୁଲିସ୍ ଯାଇ ଯାହାକିଛି କରି ପାରିନାହାନ୍ତି ଏମାନେ ଏଥିରୁ ବା କଅଣ ପାଇବେ ।

ମୋହନ ଭୁଲାଇ ଦେବାପାଇଁ କହିଲା—ହଁ ହଁ ମଝିରେ ମଝିରେ ସେ ମୋତେ ଛାତ ଉପରକୁ ନେଇ ଯନ୍ତ୍ର ସାହାଯ୍ୟରେ ସବୁ କଣ ଦେଖାଉଥିଲେ; ହେଲେ ମୁଁ କଣ ସେ ସବୁ ବୁଝି ପାରୁଥିଲି କି ! ସେ ତାଙ୍କର ତ ପେଷା ନଥିଲା । ହେଲେ ତାଙ୍କର ସେଥିପ୍ରତି ଗୋଟାଏ

ସ୍ତ୍ରୀହ ଥିଲା, ଯାହାଙ୍କ ଜାତ ଗୃହରେ ମଧ୍ୟ ସେ ସେଇ କାମରେ ଉପରେ ଯାଇ ବସୁଥିଲେ ।

ସେ ଗୋଟାଏ ଶୀତ ରାତରେ ବୋଧେ ମରିଥିଲେ ? ମୋହନ ଗୋଟାଏ ଅଜଣା ଆଶଙ୍କାରେ ତାକୁ ଦେଖୁଥିଲା ।—ହଁ—କାହିଁକି ? ତୁ କିପରି ଜାଣିଲୁ ! ତୁ ତ ସେତେବେଳେ ଖୁବ୍ ପିଲା ।

ମୁଁ ଦେଖି ନ ଥିଲି ସତ କିନ୍ତୁ ଶୁଣିଥିଲି ।

ହଁ ମୁଁ ବି କହୁଛି ଯେ ମଦନବାବୁ ବଡ଼ ଅମାୟିକ ଲୋକ ଥିଲେ । ଲୋକେ ତାଙ୍କୁ ପାଗଳ ବୋଲି କହୁଥିଲେ କାହିଁକି ? ସେ ତ ଏପରି ନଥିଲେ । ସେ ବଡ଼ ସଜ୍ଜନ ଲୋକ ଥିଲେ । ତା ଛଡ଼ା ଜ୍ୟୋତିଷ ବିଦ୍ୟା ଉପରେ ପ୍ରଗାଢ ବିଶ୍ୱାସୀ ଥିଲେ ।

ସେ କଣ ଆପଣଙ୍କୁ ଏ ବିଷୟରେ କିଛି କହନ୍ତି ? ହଁ ଥରେ ସେ ମୋତେ କହୁଥିଲେ ଯେ ମୁଁ ମୋର ଜୀବନରେ ମସ୍ତବଡ଼ ଭୁଲ କରି ବସିଛି ।

ସୁନୀଲ ଅଣ୍ଟଥିଁ ହୋଇ ଭାବିଲା, ମଦନବାବୁ କି ଭୁଲ କଲେ ? କଣ ସେ ତାଙ୍କର ପ୍ରଥମ ସ୍ତ୍ରୀ ମଲାପରେ ଦ୍ୱିତୀୟ କୌଣସି ଝିଅକୁ ପ୍ରେମ କରୁଥିଲେ ।

ତାର ଭାବନାର ପୂର୍ଣ୍ଣଚ୍ଛେଦ ଦେଇ ମୋହନ ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ହସି ଉଠିଲା । ସୁନୀଲର ଭାବନା ବନ୍ଦହୋଇଯାଇ ଅନ୍ୟ ଗତି ନେଲା । କିଛି ସମୟ ବାଦ୍ ମୋହନ କହିଲା, ଦାମୋଦର ବାବୁ ସେ କାଗଜ ନେଇ କଣ କଲେ ।

ଜୟନ୍ତ ବାବୁଙ୍କୁ ଦେଖାଇବା ପାଇଁ ସେ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ ଯାଇଛନ୍ତି । ମୋହନ ସୁଶୀଲ ଉପରେ ଖୁବ୍ ବିରକ୍ତ ହୋଇ କହିଲା, ତାର କି ଅଧିକାର ଥିଲା ଏ ଘରୁ କାଗଜ ନେବାପାଇଁ ।

ଆପଣ ତ କହୁଛନ୍ତି ପୁଲିସ ବାଲା ତାଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି ଯାଇଛନ୍ତି, ତେବେ ଦାମୋଦର ବାବୁ ନେଇ ବା କଣ ପାଇବେ । କେବଳ ଜ୍ୟୋତିଷ ପାଠ ଲେଖା ଅଛି ବୋଲି ସେ ନେଇ ଯାଇଛନ୍ତି । ତେବେ ଯାହା ହେଉନା କାହିଁକି ସ୍ଥଳ ବିଶେଷରେ ଅନଧିକାର ଚର୍ଚ୍ଚା ମୋ ପକ୍ଷରୁ ଠିକ୍ ହୋଇନାହିଁ । ଯାହା ହେଉ ଅବସ୍ଥା ତ କିଛି ଗୁରୁତର ନୁହେଁ ? ଯଦି କହିବେ କାଲି ମୁଁ ସେତକ ନେଇ ଆସି ଆପଣଙ୍କୁ ଦେଇଦେବି ।

ଛାଡ଼ ସେ କଥା, ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ଏ ଘରର ରକ୍ଷକ, ଅଦରକାରୀ କାଗଜ ଗୁଡାକ ନେଇ ଯାଇଛନ୍ତି ଆଣିବା ଲାଭ କଣ । ସେହି ସମୟରେ ନଳିନୀ ଆସି ପହଞ୍ଚିବାରୁ ଦୁଇଜଣଙ୍କର କଥାବାର୍ତ୍ତା ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା । ସୁଶୀଲ ସମସ୍ତଙ୍କ ଠାରୁ ବିଦାୟ ନେଇ ନିଜ ଘରକୁ ଫେରି ଆସିଲା । ରାସ୍ତାରେ ସେ ବହୁତ କଥା ଭାବିଲା, ଘରେ ଆସି ମନ ଦୁଃଖରେ ବିଛଣା ଉପରେ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲା । ଶୋଇ ଶୋଇ ବହୁତ ସମୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଭାବନାର ଗତି ଅଟୋଇଲା । କିନ୍ତୁ ଯେଉଁ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ତାର ସବୁ ଗୋଳମାଳିଆ ହୋଇଗଲା, ସେ ଗୁଣୁ ଗୁଣୁ ହୋଇ କହିଲା—'ଗତସ୍ୟ ଶୋଚନା ନାସ୍ତି ।'

× × × × ×

କଅଣ ଇଞ୍ଜିନିଅର୍ କର୍ମଚାରୀରୁ କହୁଛ ।

× × × × ×

ବେହ.ରା ବାବୁ ଅଛନ୍ତି ?

× × × × +

ଠିକେ ଡାକ ଦିଅନ୍ତୁ ତ ମୋର ତାଙ୍କ ସହିତ କଥା ହେବାକୁ ଅଛି ।

× × × × ×

କିଏ ମୁଁ— —ମୁଁ ଚନ୍ଦ୍ରଦ୍ୱାରରୁ କହୁଛି ।

× × × × ×

ଠିକ୍ ଅଛି, ମୁଁ ଧରୁଛି ।

ସେ କିଛି ସମୟ ଅପେକ୍ଷା କରି ବସିଲା । ପ୍ରାୟ ୫ମିନିଟ୍‌ପରେ ଘାଉଁ ଘାଉଁ ହୋଇ ଅବାଜ ଗୋଟେ ଆସିଲା—

ହଁ ହଁ ମୁଁ ମୋହନ କହୁଛି ।

× × × × ×

ବହୁତ ଜରୁରୀ, ମୁଁ ପୋଷ୍ଟଅଫିସ୍ ଫୋନରୁ କହୁଛି । ଫୋନରେ ସବୁ କଥା କହିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ହୁସିଆରରେ ଥିବ । ଏଠାକୁ ଆସିଲେ ସବୁ କଥା ଶୁଣିବାକୁ ପାଇବ । ସମୟ ଅଳ୍ପ, ନମସ୍କାର ।

× × × × ×

ଅମର ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ଦୁଇଜଣ ମଧ୍ୟ ଚନ୍ଦ୍ରଦ୍ୱାର ଯିବାକୁ ବାହାରିଲେ । କିନ୍ତୁ ତିନି ଜଣଙ୍କର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥିଲା ଭିନ୍ନ ।

ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେହି ଜାଣି ନଥିଲେ ଯେ ଜୟନ୍ତ ଓ ଦାମୋଦର ଚନ୍ଦ୍ରଦ୍ୱାରରେ ଓହ୍ଲାଇଛନ୍ତି । ତେଣୁ ବିନା ଦ୍ୱିଧାରେ ସେମାନେ ଚନ୍ଦ୍ରଦ୍ୱାର ଅଭିମୁଖେ ଯାତ୍ରା ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲେ ।

ଶାନ୍ତନୁର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥିଲା ସେ ଚନ୍ଦ୍ରଦ୍ୱାର ଯାଇ ଲଲିତବନକୁ ଥରେ ଭଲ କରି ଦେଖିନେବ । କିନ୍ତୁ ଭଜର ଅମର ଦ୍ୱାରା ପ୍ରେରିତ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ଅମରର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥିଲା ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାର । ସେ ଚାହୁଁଥିଲା ଶାନ୍ତନୁ ଠାରୁ ଫାଇଦା ଉଠାଇବା ପାଇଁ କିନ୍ତୁ ସେଇଟା କଣ— ?

ପ୍ରଥମେ ଶାନ୍ତନୁ ଚନ୍ଦ୍ରଦ୍ୱାରରେ ପହଞ୍ଚି ଥିଲା । ସେ ବେହାରି-ଠାରୁ ତା'ର ଭାଗ ଟଙ୍କା ଆଣିଥିଲା ସତ୍ୟ ତଥାପି ତା'ର ମନରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଶାନ୍ତି ଆସି ନଥିଲା । ସେ ଚାହୁଁଥିଲା ଇଡନ ଇଷ୍ଟେଟ୍ କମ୍ପାନୀର ଅଧେ ଭାଗ । ସେହି ଲୋଭ ତା ଅଶାନ୍ତିର କାରଣ ଥିଲା । ତା ଛଡ଼ା ସେ ପୂର୍ବରୁ ସଜା ଭୋଗି ସାରିଥିଲା । ସେଥିପାଇଁ ସଜା

ଭୋଗିବାର ଅନ୍ତ ନ ଥିଲା । ସେ ବିପନ୍ନ ଥିଲା ତାର ଶାନ୍ତିର କାରଣ ।

ସେଦିନ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ସେ ଆସି ଚଉଦ୍ୱାରରେ ଥିବା ଧର୍ମଶାଳାରେ ଓହ୍ଲାଇଲା । ସେ ପ୍ରଥମେ ପହଞ୍ଚି ତାର ପରିବାସୀଙ୍କ ଅବସ୍ଥା ଭଲରୂପେ ପରଖିନେଲା । ସେଠାରେ ତାକୁ କେହି ଚିହ୍ନି ପାରୁ ନଥିଲେ । ସେ ତାର ନାମ ବଦଳାଇ ଗୋଟିଏ କୋଠରୀରେ ରହିଲା ।

ତା ପରଦିନ ଶାନ୍ତନୁ ଟି ବୁଲି ବାହାରିଲା । ସେ ବୁଲି ବୁଲି ଆସି 'ଲଲିଭବନ' ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଲା । ତା'ର ସାମନା ଦରଜା ପାଖରେ ଠିଆ ହୋଇ ଗୃହଅଡ଼କୁ ନିରୀକ୍ଷଣ କରିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଏତିକିବେଳେ ସାମନା ଦରଜା ଖଟ୍ ଖଟ୍ ହୋଇ ଖୋଲିବାରେ ଲାଗିଲା । ଦୁହିଁଙ୍କର ଆଖି ମିଳିଲା । । ଦୁହେଁ ଦୁହିଁଙ୍କୁ ଚିହ୍ନିଲେ ।

ମୋହନ ଚେହେରା ବଦଳି ଗଲା । ସେ ଭିତରେ ଭିତରେ ଥରିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଥରିଲା ଗଳାରେ ପଚାରିଲା—

"ଶାନ୍ତନୁ"—

"ହଁ ଶାନ୍ତନୁ—ତେର ଯମ—"

"ତୁ ଏଠାରେ କଣ କରୁଛୁ"—

ପୂର୍ବ କଥା ମନେପଡ଼ିବାରୁ ଗୁଲି ଆସିଛୁ । ହଁ—ମୋହନ ଯଦି ମୋ ସାଙ୍ଗେ ଦେଖା କରିବାକୁ ଆସୁ ତ ମୁଁ ଧର୍ମଶାଳାରେ ଅଛୁ । ମୋର ନାଁ ସେଠି ବଦଳାଇ ରହିଛୁ । —ସତ୍ତାଗ— "ଧନ୍ୟବାଦ, ଦରକାର ହେଲେ ଯିବ । ନାଁ ସେମିତ ତ କିଛୁ କଥା ନାହିଁ । —ଅଚ୍ଛା ମୁଁ ଆସେ— କହି ଶାନ୍ତନୁ ଧୀରେ ଧୀରେ ଗୃହଅଡ଼କୁ ନିରୀକ୍ଷଣ କରି ଆଗେଇ ଗୃଲିଲା ।

ମୋହନ ପଛରୁ ଡାକ ପକାଇଲା :—ଶାନ୍ତନୁ—କଣ ଧର୍ମଶାଳାରେ ରହୁଛୁ—

ହଁ କାହିଁକି ? କଣ କିଛି କ୍ଷତି ଅଛି କି ? ଜୟନ୍ତବାବୁ ସେଠାରେ ରହୁ ଅଛନ୍ତି ।

ଶାନ୍ତନୁ ଚାଲୁ ଚାଲୁ ସେଠି ଅଟକି ଗଲା । ବୁଲିପଡ଼ି ମୋହନକୁ ଚାହିଁ ରହିଲା ।

ଜୟନ୍ତ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜୀବନରେ ଅଛି । ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ କାହାର ଶୀକାର ହୋଇନି । ତେବେ ସେ ତ ଖୁବ୍ ଭଲଲୋକ; ଥାଉ ।

ସେ ମଦନବାବୁଙ୍କ ହତ୍ୟା ବିଷୟରେ ଏଠାରେ ଅନୁସନ୍ଧାନ ଚଳେଇଛନ୍ତି । ତାଙ୍କର ଜଣେ ଦାମୋଦର ନାମରେ ସହକାରୀ ଅଛି । ସେ ଏଠାକୁ ଆସି ବହୁତ କଥା ଦେଖାଦେଖି କରୁଛି ।

ସତ କଥା ଯେ, ମୋର କିଛି କ୍ଷତି ହେବନାହିଁ ।

କିନ୍ତୁ ମୋର ତ କ୍ଷତି ହୋଇପାରେ । ଦିନେ ନା ଦିନେ ସତ୍ୟ ପ୍ରକାଶ ପାଇବ ।

ଏ କଥା ବେହାରୀ ଶୁଣିଲାଣି ? —

ହଁ ଟେଲିଫୋନରେ ମୁଁ ଯାହା କହୁଛି ସେତିକି ବେହାରୀକୁ ସାମନା ସାମନି ଦେଖିଛୁ ।

ନାଁ—ତାଙ୍କୁ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦେଖିନାହିଁ ସେଇଦିନ ସ୍ୱୃତଠାରୁ—କଥା କହିବା ତ ଦୂରର କଥା—

"ଅଚ୍ଛା ତୁ କୁଆଡ଼େ ଯାଉଛୁ ଶାନ୍ତନୁ"—

"ଏଇ ଗାଁକୁ ଯାଉଛି । ଏଇଠି ରହିବ । ହଁ ମୋହନ ତୁ ବେହାରୀ ଠାରୁ ସବୁବେଳେ ଦୂରରେ ରହୁଥିବୁ । ସେ ଭଲଲୋକ ନୁହେଁ ।" ହଉ ମୁଁ ଚାଲିଲି

ମୋହନ ଶାନ୍ତନୁର କଥାକୁ ଅପେକ୍ଷା ନ କରି ଆଗକୁ ଚାଲିବାରେ ଲାଗିଲା । ଶାନ୍ତନୁ ସେଇଠି ଠିଆହୋଇ ଚାହିଁଥିଲା ମୋହନର ଚାଲି ବାଟକୁ । ସେ ମନେମନେ କହିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

"ଜୟନ୍ତ ବାବୁ ସେ ମାମଲା ଯାଞ୍ଚ କରୁଥିଲେ । ପୁଣି କାହିଁକି ?" ଭାବୁ ଭାବୁ ଦୃଷ୍ଟି ପଡିଲା ସାମନାରେ ଥିବା ଛୋଟ ଉଚ୍ଚ ପାହାଡ଼ ଉପରକୁ । ସେଠାରେ ଜଣେ କିଏ ଅସ୍ତାୟମାନ ସୂର୍ଯ୍ୟାଲୋକରେ ଦଣ୍ଡାୟମାନ ହୋଇ ପ୍ରକୃତି ଉପଭୋଗ କରୁଥିଲେ । ସେ ଧୀରେ ଧୀରେ ସେଠାକୁ ଯାଇ ଲୋକଟିକୁ ପ୍ରଥମେ ନିରୀକ୍ଷଣ କଲା । ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ପଚାରିଲା —

"କିଓ ଶଙ୍କର ପୁଣି ତ ମିଳିଲ, ମୁଁ କହୁଥିଲି ନା"

ଶାନ୍ତନୁକୁ ଦେଖି ଶଙ୍କର ଘାବଡେଇ ଗଲା । ପୂର୍ବକଥା ମନେ ପକାଇ ଓଠ ଚୁଙ୍କିକରି—"ତୁ ମୋତେ ମାରିବୁ ନା ପଥରରେ"

ଦୁହେଁ ବୁଲି ପଡ଼ିଲା ବେଳକୁ ଅମର ଓ ସରିତା ଉପରେ ଦୁହିଁଙ୍କର ନଜର ପଡ଼ିଲା । ଶାନ୍ତନୁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ଅମର ଆଡେ଼ ଚାହିଁଲା । ସେ ପ୍ରଥମେ ଅମରକୁ ଜାଣିଥିଲା । କିନ୍ତୁ ସରିତା ତ ନୂଆ । ପ୍ରଥମେ ଅମର ମଉନ ଭାଙ୍ଗି ଆରମ୍ଭ କଲା—

"କିଓ ଶାନ୍ତନୁ ସବୁ ଭଲ ତ ।'

"ମୁଁ ଶାନ୍ତନୁ ନୁହେଁ ସନ୍ତୋଷ"—

ଏପରି କଥା ଶାନ୍ତନୁଠାରୁ ଶୁଣି ସମସ୍ତେ ହସି ଉଠିଲେ । ଅମର କହିଲା, "କିଓ ଚଉଦ ବର୍ଷ ଭିତରେ ତୁମର ତ କିଛି ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇନାହିଁ ।"

ଅଚ୍ଛା ଠିକ୍ କଥା – ସତୀଶ୍ ତୁମର ପରିଚୟ୍ କରାଇ ଦିଏଁ, ଏ ହେଉଛନ୍ତି କୁମାରୀ ସବିତା – ମୋର ଜଣେ ବନ୍ଧୁ । ଆଉ ଏ ହେଉଛନ୍ତି ଶ୍ରୀମାନ୍ ସତୀଶ୍ ସ୍ୱର୍ଗତଃ ଶାନ୍ତନୁ ଦାସ ।

ପରିଚୟ ପରେ ଖବର ଆଦାନ ପ୍ରଦାନ ହେଲା ।

ସନ୍ଧ୍ୟା ଆଗତ ପ୍ରାୟ । ସମସ୍ତେ ଗାଁ ଭିତରକୁ ଆସିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଅମର କହିଲା,—"କି ହଜର ମୁଁ ଭାବୁଥିଲି ତୁ ଗାଁରେ ଥିବୁ ବୋଲି । କିନ୍ତୁ ଏଠାରେ କାହିଁକି, କଣ ହେଉଛି ?"

ଅମର ଆଉ ହଜରର କଥାବାର୍ତ୍ତା ଓ ଢଙ୍ଗ ଢାଙ୍ଗ ଦେଖି ଶାନ୍ତନୁ ଭାବିଲା, 'କଣ ମଦନବାବୁଙ୍କ ହତ୍ୟାରେ ଅମର ଓ ହଜର ଦୁହେଁ ଜଡ଼ିତ ?

ସେ ଆଗରୁ ଯଦ୍ଧ୍ୱ ଜାଣିଥିଲା ଯେ ମଦନ ବାବୁଙ୍କ ହତ୍ୟା ବେଳେ ଅମର ମୋଟେ ୨୧ ବର୍ଷର ଯୁବକ । ତା' ଛଡ଼ା ଅମରର ପ୍ରକୃତି ତ ସେପରି ନ ଥିଲା । କଥା କଣ ? ଅମର ହଜରକୁ ଦେଖୁ ଦେଖୁ ଏପରି କହିଲା କାହିଁକି ? ତା ଛଡ଼ା ସେ ଏଠି ହଜରକୁ ଦେଖିବ ବୋଲି ଆଶା କରି ନଥିଲା କାହିଁକି ? ଏ ଦୁଇଟି ପ୍ରଶ୍ନ ତା ମନରେ ସବୁବେଳେ ଘୁଙ୍ଗୁଳି ହେଲା ।

ଗାଁ ମୁଣ୍ଡରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ଶାନ୍ତନୁ କହିଲା, ଆସ ସମସ୍ତେ ଟିକିଏ ଟିକିଏ ଚା' ପିଇବା, ତା'ପରେ ଯୋଉ କଥା । ଏହି ଛଡ଼ା ଶାନ୍ତନୁର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥିଲା, ଏ କଥା ଯେପରି କେହି ନ ଜାଣୁ ଯେ ସେ ଏ ହତ୍ୟା ମାମଲାରେ ପୁଣି ମୁଣ୍ଡ ଖେଳାଉଛି ।

ସମସ୍ତେ ସାଙ୍ଗ ହୋଇ ଧର୍ମଶାଳାକୁ ଗଲେ । ଶାନ୍ତନୁ ଚା' ଆଉ ବିସ୍କୁଟ ମଗାଇଲା । ସମସ୍ତେ ବସି ଖାଇବା ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲେ ।

ଖାଉ ଖାଉ ଶାନ୍ତନୁ ପଚାରିଲା, "ତୁମେ କଣ ବର୍ତ୍ତମାନ ଏଇଠି ରହୁଛ ?"—

"ନାଁ, ଧନକଙ୍କ ପାଇଁ ଆସିଥିଲି । ତେବେ ତୁମ ସହିତ ଏଠି ଭେଟ ହେବ ବୋଲି ଆଶା ନଥିଲା ।"

ଉପରେ ଢଙ୍ଗ କହିଲା ପର ହଜାର କହିଲା, "ମୁଁ ଏମିତି ବୁଲି ଆସିଥିଲି ।"

"ତେବେ ଆଜି କଣ ତୁ ଚାଲିଯିବୁ"--ହସି ହସି ଶାନ୍ତନୁ କହିଲା ।

ଶାନ୍ତନୁ ପ୍ରତିକ୍ଷଣରେ ଜାଣୁଥିଲା ହଜାରର ଭାବଭଙ୍ଗୀ ପ୍ରତି । ହଜାର ଯେ ପ୍ରତି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଡର ଡର କଥାବାର୍ତ୍ତା କରୁଛି ଏ କଥା ତା ମୁହଁରୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ଜଣା ପଡ଼ୁଥିଲା । ସେ ଭାବି ଭାବି ଠିକ୍ କଲା, ବୋଧେ ହଜାର, ଅମର ଓ ସବିତାକୁ ସବୁ କହି ଦେଇଛି । ତାର ରକ୍ତ ଗରମ ହୋଇ ଉଠିଲା । ସେ କପଟତା ରଖି ପଚାରିଲା—

"ହଜାର ତୁ କଣ ଏମାନଙ୍କୁ ଏଠାକୁ ଆଣିଛୁ ?"

"ହଁ" କହି ହଜାର ଇତସ୍ତତଃ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ଅମର କହିଲା ବୁଝିଲ ଶାନ୍ତନୁ, ମୁଁ ସବୁ କଥା ହଜାରଠାରୁ ଶୁଣିଛି.........

ମୁହଁରୁ କଥା ନ ସରୁଣୁ ଶାନ୍ତନୁ ହଜାରକୁ ଗୋଟେ ମୁଖି ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ମାଇଲା । ଏସବୁ ଦେଖି ସବିତା ଖୁବ୍ ରାଗି ଉଠିଲା । କହିଲା, ଏପରି ପଶୁଭଳିଆ ବ୍ୟବହାର ଉଚିତ୍ ନୁହେଁ । ଅମର ଶାନ୍ତନୁକୁ ଧରି ଅଟକାଇଲା ।

"ଦେଖ ଶାନ୍ତନୁ, ତୁମର ଏଇ ଝଗଡ଼ାରେ ଭାଗ ନେବାକୁ ମୁଁ ଏଠାକୁ ଆସିନି । ଉଜିର ପ୍ରତି ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ଅମର କହିଲା, "ମୁଁ ମନା କରୁଥିଲି ନା ଏଠିକୁ ନ ଆସିବା ପାଇଁ, ତୁ ଯେମିତି ମନା ନ ମାନିଲୁ ତାର ପରିଭବ ପାଇଲୁ ତ; ଅଚ୍ଛା ଯା ଯା ।"

ଉଜିର ଚାଲିଗଲା । ଠିକ୍ ସେତିକିବେଳକୁ କଟକ ଆସିବା ପାଇଁ ବସ୍ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥିଲା କିନ୍ତୁ ଉଜିର ସେଥିରେ ଯିବାପାଇଁ ଉଚିତ୍ ମନେ କଲାନି । ସେ ନିଗୁଟିଆ ଡଗଡ଼ ଉପର ଦେଇ ଧୀରେ ଧୀରେ ଅଗେଇବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ଅମର ଓ ଶାନ୍ତନୁ ଦୁହେଁ ଧର୍ମଶାଳାରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହୋଇ ରହିଲେ । ଅମର କହିଲା, ବୁଝିଲୁ ଶାନ୍ତନୁ, ବିଚରା ଉଜିରକୁ ମାରିବା ତୁମର ଠିକ୍ ହୋଇନି ।

ଯାହା କୁହପଛେ ମୁଁ ତାକୁ ଜୀବନରେ ନ ମାରି ଛାଡ଼ିବିନି । ସେ ଗୋଟିଏ ଗଳଗ୍ରହ କହି, ଶାନ୍ତନୁ ନାଲିଆଖିରେ ଅମରଆଡ଼କୁ ଚାହିଁଲା ।

ହୋ ହୋ ହୋଇ ଅମର ହସିଉଠିଲା, କହିଲା—ବୁଝିଲୁ ବାବୁ ମୁଁ ଉଜିର ନୁହେଁ ।"

ଶାନ୍ତନୁର ଚେହେରା ବଦଳି ଗଲା । ଅମର ତା ପିଠିରେ ହାତ ମାରି କହିଲା, ଅଚ୍ଛା ଶୁଣ୍ ମୁଁ ତୁମର ଗୋଟେ ଉପକାର କରିବାପାଇଁ ଆସିଛି । ବେହାରୀ ମୋତେ ସବୁକଥା କହି ଦେଇଛି । ତୁମ୍ଭକୁ ତାର ରାସ୍ତାରୁ ହଟାଇ ନେବାପାଇଁ ମୋତେ ମଧ୍ୟ ଅନୁରୋଧ କରିଛି ।"

ଏହି ସବୁ କଥା କହୁଥିବା ବେଳେ ଶାନ୍ତନୁ ବକ୍ ବକ୍ କରି ଅମରର ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ରହିଥିଲା । ସେ ମନେ ମନେ କହି ହେଉଥିଲା—ଧନ୍ୟ ଅମର ଧନ୍ୟ ତୋର ନିର୍ଭୀକତା, 'କିନ୍ତୁ ପରମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ତାର ଭାବନାର ଧାରା ବଦଳି ଯାଇ ବେହାରୀ ଉପରେ ପଡ଼ିଲା ।"

ଶାନ୍ତନୁର ମନୋଭାବ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରିବାକୁ ଅମରକୁ ବେଶି ସମୟ ଲାଗିଲାନି । ସେ ହସି ହସି ଶାନ୍ତନୁ ପିଠିରେ ହାତ ବୁଲାଇ କହିଲା, କଣ ଏତେ ଭାବୁଛୁ ଯେ ? ଚାଲ୍ ଚାଲ୍ ଅଜି କପେ ଚା' ପିଇବା । ସମସ୍ତେ ଉଠି ଚା' ଖାଇବାପାଇଁ ନିକଟସ୍ଥ ଦୋକାନକୁ ଗଲେ । ଚା'ପର୍ବ ସରିଲା । ଅମର କହିଲା, "ଶାନ୍ତନୁଭାଇ ମୁଁ ଆସିଥିଲି ତୋର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ । ତୋର ବଦଳରେ ଯଦି ଦଶ ହଜାର ଟଙ୍କା ଦେବୁ ତେବେ ମୁଁ ଏ ମାମଲାକୁ ବୁଝେଇ ଯିବ ।"

"ଅଚ୍ଛା ତୁମେ କଣ କଚେରିଠାରୁ ସବୁକଥା ଶୁଣିଛ ।" ନାଁ କଚେରି ଯାଇଥିଲି ସତ, କିନ୍ତୁ ସବୁକଥା ଶୁଣିବାର ଅବସର ପାଇନି । ତେବେ ମୋର ଗୋଟେ କଥା ଯେ ତୁମେ ଯଦି ଦଶ ହଜାର ଟଙ୍କା ନଦିଅ ତେବେ ବେହାରୀଠାରୁ ସେଇ ଟଙ୍କାଟା ମୁଁ ହାସଲ କରି ଯାହା କରିବାର କଥା ସେଥିଁ କରିବ ।

ସବିତାକୁ ଏ ସବୁ କଥାବାର୍ତ୍ତା ଭଲ ଲାଗୁ ନଥାଏ । ସେ ବସିଥିବା ଚଉକୀଠୁ ଉଠି ସାମନାରେ ଥିବା ଖିଡ଼କିରେ ମୁହଁ ଲଗାଇ ଅନାଇଥିଲା ସୁଦୂର ଗଗନ ତାରକାପନ୍ତି ଆଡ଼େ, ସେତିକିବେଳେ ଅମର କହିବାରେ ଲାଗିଥାଏ ।

"ମୁଁ ଶୁଣୁଛି ଜୟନ୍ତବାବୁ ଏ ମାମଲାରେ ହାତ ଦେଇଛନ୍ତି । ଦିନେନା ଦିନେ ସେ ନିଶ୍ଚୟ ସତ୍ୟ ପ୍ରକାଶ କରାଇବେ ।"

ଅମରର ଏସବୁ ଅବାନ୍ତର ଯୁକ୍ତି ଓ ଅସଙ୍ଗତ ପ୍ରଲାପରେ ଶାନ୍ତନୁ ଧୈର୍ଯ୍ୟହରା ହୋଇ ବସିଥିବା ଚଉକୀରୁ ଉଠିପଡ଼ିଲା । ସବିତା ତାଙ୍କୁ ଆସି କହିଲା, ଚାଲ ଅମର ଏସବୁ ବଦମାସ କଥାରେ ଆମର ମୁଣ୍ଡ ଖେଳେଇବା କି ଦରକାର ।

ସ୍ୱାର୍ଥାନ୍ୱେଷୀ ଅମର ସ୍ୱାର୍ଥ ଛାଡ଼ି ପାରିଲାନି । ସେ ସବିତା ଉପରେ ଗର୍ଜି ଉଠିଲା । ଜୟନ୍ତ ମୋର କଣ କରିବ ? ମୁଁ ତ କିଛି ଦୋଷୀ ନୁହେଁ । ଏ ସବୁ କାଣ୍ଡ ଦେଖି ଶାନ୍ତନୁ ଧୀରେ ଧୀରେ ଚାଲିଯିବାକୁ ଲାଗିଲା । ରାତି ବେଶି ହୋଇଥିବା ଯୋଗୁଁ ହୋଟେଲ ଛାଡ଼ି ଅମର ଓ ସବିତା ଧର୍ମଶାଳାଆଡ଼େ ବାହାରିଲେ ।

ଘନ ଅନ୍ଧକାର ସୃଷ୍ଟି, ଝିଙ୍କାରୀର ଝିଁ ଝିଁ ଶବ୍ଦରେ ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗ ମୁଖରିତ । ଅଦ୍ଧନଅ ବାଦଲ ଖଣ୍ଡେ ଆକାଶରେ ଉଡ଼ାଇ ଥାଏ । ସେହି ଅନ୍ଧକାର ମଧ୍ୟରେ ଦୁଇଟି କଳା ଛାଇ ଲାଲଭବନ ଅଭିମୁଖରେ ଅଗ୍ରସର ହେଉଥିଲା ।

ଦୁହେଁ ଏକପଥର ଯାତ୍ରୀ ହେଲେ ସୁଦ୍ଧା ଦୁହିଁଙ୍କର ଭାବନା ଥିଲା ଭିନ୍ନ । ସେ ଦୁହେଁ ଅମର ଓ ଶାନ୍ତନୁ ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ କେହି ନୁହନ୍ତି । ଶାନ୍ତନୁ ଯଦିଓ ଚାହୁଁ ନଥିଲା ଅମର ସାଙ୍ଗେ ଏବେ ମିଳାମିଶା କରିବାପାଇଁ ତଥାପି ସ୍ୱାର୍ଥ ତାକୁ ଛାଡ଼ିପାରୁ ନଥିଲା । ଗୋପନ ଭାବନା ମନରେ ରଖି ସେ ଅମରକୁ ପଚାରିଲା, "ସବିତା କଅଣ ଚାଲିଗଲା ?"

"ହଁ" ମୁଁ ତାକୁ ବିଦା କରିଦେଲି । ଯଦିଓ ସେ ଚାହୁଁ ନ ଥିଲା ତଥାପି ତାର ଅସ୍ଥିରତା ଯୋଗୁ ତାକୁ ପଠାଇ ଦେବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେଲି ।"

ତୁମେ ଜୟନ୍ତବାବୁଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଦେଖା କଲ ?

"ଅବସର ପାଇନ । ଦାମୋଦର ସବୁବେଳେ ତାଙ୍କ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ରହୁଥିଲ । ସେ ବଡ଼ ଗୃଲାକ ଜଣା ପଡ଼ୁଛି ।"

ମୋତେ କେହି ମୋର କର୍ତ୍ତବ୍ୟରୁ ଟଳାଇ ପାରିବେନ । ଅଚ୍ଛା ବେହାଗ୍ରି Property trwst company ବିଷୟରେ ତୁମ୍ଭର ଧାରଣ କଅଣ ।"

"ହଁ ଠିକ୍ କଥା ଯେ ଏବେ ତ ସେ କେତେ ନୂଆ ନୂଆ ଘର କଣିବାରେ ଲଗିଛି । ସେ ବିଷୟରେ ତ ମୁଁ କିଛି ଭାବିନ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ।"

ଅମର କଥା ଶୁଣି ଶାନ୍ତନୁ ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ହସି ଉଠିଲା । କହିଲ, "ବେହାଗ୍ରି ପର ଧନରେ ଅମିର ସାଜିଛି । ତାର ଏ ଠକାମି କେତେଦିନ ରହିବ ?"

କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଉ ହେଉ ସେମାନେ ଲାଲଭବନ ଦରଜା ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଗଲେ । ଗ୍ଲୋଟ ଟଇଁ ଅଲ୍ଅରେ ପ୍ରଥମେ ସେମାନେ ଗୃହଆଡ଼କୁ ନଜର ପକାଇଲେ । ସେମାନେ ପଛପଟକୁ ଗଲେ । ସେଠାରେଥିବା ଗୋଟିଏ ଝିଡ଼କିର ରେଲିଂ ଭାଙ୍ଗି ଭିତରେ ପଶିଲେ । ପ୍ରଥମେ ସେମାନେ ବଡ଼ ହଲର ଭିତର ଦେଇ ଭିତର ପଟ ଘରକୁ ଧୀରେ ଧୀରେ ଯିବାକୁ ଲଗିଲେ । ତଲଘରେ ଖସ୍ ଖସ୍ ଅବାଜ ଶୁଣାଗଲ । ଦୁହେଁ ଗୋଟେ କାନ୍ଥର ଦେହରେ ଲେପେଟି ରହିଲେ । ଧୀରେ ଧୀରେ ଅମର କହିଲ, "ଶାଂତନୁ ଭାଇ ମୁଁ ଆଜ ଶୁଣିବାକୁ ପାଇଲି ଯେ ଏଠାରେ ସବୁ ଭମାମ୍ ଗୋଟିଏ ଅଲ୍ଅ ଘୂରି ବୁଲୁଛି । କିଛି ସମୟ ଚୁପ୍ ରହିବା ପରେ ଶାଂତନୁ କହିଲ, "ମୁଁ ସେମିତି କିଛି ଶୁଣିନ ।"

"ଅମର କହିଲା ଭୂତ ପ୍ରେତ ତ ହେବନି ?

ଭୂତନାମ ଶୁଣି ଶାନ୍ତନୁ ଚମକି ଉଠିଲା । ସେ ଧୀରେ ଧୀରେ କହିଲା, "ଭୂତ ବିଶ୍ୱାସ ତୁମର କଣ ନାହିଁ ଅମର ?"

"ସେ ସବୁ ବାଜେ ଧାରଣାକୁ ମୁଁ ପସନ୍ଦ କରେନି ।"

ଖସ୍ ଖସ୍ ଶବ୍ଦ ନିକଟେଇ ଆସିଲା, ଦୁହେଁ ଦୁହିଁଙ୍କୁ ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ଜାବୁଡ଼ି ଧରିଲେ । ସାହାସ ସଞ୍ଚୟ କରି ଅମର ଷ୍ଟୋଭବତୀ ଜଳାଇ ଅସ୍ତେ ଅସ୍ତେ ଅଳ୍ପ ଉପରକୁ ଉଠାଇଲା । ଗଛଆଡ଼କୁ ଦେଖି ଦେଖି ଗୋଟାଏ କଣ ଝୁଲୁଥିବା ଭଳି ତାକୁ ଦେଖାଗଲା । ଦୁହେଁ ଡର ବହୁ ସମୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରଥମେ ତାକୁ ଅନାଇଲେ । ଚାହିଁ ଚାହିଁ ଶାନ୍ତନୁ କହିଲା, "ଆରେ ଝିଟିପିଟିଟାଏ ଗୋଟେ ଦଉଡ଼ରେ ବୁଲୁଛି ।" ଦୁହେଁ ସେ ଆଡ଼କୁ ଛପି ଛପି ହୋଇ ଚାଲିଲେ । "ଗୋଟାଏ ରସି କାହିଁକି ଝୁଲୁଛି !" ରସି ପାଖରେ ପହଞ୍ଚି ଦେଖିଲେ ରସିଟା ତଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଝୁଲୁଛି ।

ଅନ୍ଧାରରେ କିଛି ଦେଖାଯାଉ ନଥାଏ । ଅମର ରସିକୁ ହାତରେ ଛୁଇଁଲା । କିନ୍ତୁ ରସି ଦେହରେ ଗୋଟେ ଭାରି ଜିନିଷ ଝୁଲୁଥିବାର ଅନୁଭବ କଲା । ସେ ଜିନିଷଟା କଣ ଦେଖିବା ପାଇଁ ଦୁହେଁ ଧୀରେ ଧୀରେ ତଳକୁ ଓହ୍ଲାଇଲେ । ତଳେ ସେ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖି ତାଙ୍କର ଦେହଲୋମ ଟାଣି ହୋଇଗଲା ପରି ଜଣାଗଲା । ସେମାନେ ଧୀରେ ଧୀରେ ଆଗେଇଲେ । ଦେଖିଲେ ଜଣେ କିଏ ଫାଶି ଲଗାଇ ଝୁଲୁଛି । ଟର୍ଚ୍ଚ ମୁହଁ ଉପରେ ପକାଇବାରୁ ଦୁହେଁ ଚମକି ପଡ଼ିଲେ ।

"ଏ ଯେ ଉଜିନ୍ଦ ।"

ଶାନ୍ତନୁ ବଡ଼ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ଉଠିଲା, ସେ ଚାହୁଁଥିଲା, ନିଜ ହାତରେ ଜଜରଙ୍କୁ ହତ୍ୟା କରିବାକୁ, କିନ୍ତୁ ଏ କଣ ? ସେ ତ ନିଜେ ନିଜେ ଏ ଫାଶି ଦେଇ ମରିଛନ୍ତି । ଅମର ନିରୀକ୍ଷଣ କରି କରି କହିଲା, ମୋର ବିଶ୍ୱାସ ଏ ନିଜେ ଫାଶି ଦେଇ ମରିନାହାନ୍ତି । କେହି ଦୁର୍ବୃତ୍ତି ତାଙ୍କୁ ମାରି ଏପରି ଲଟକାଇ ଦେଇଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ କିଏ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତି ?

ଘରଆଡ଼କୁ ଟର୍ଚ୍ଚଲାଇଟ ମାରି ଦେଖିଲେ ଅନତି ଦୂରରେ ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ଧଣ୍ଡା ପଡ଼ିଛି । ତାକୁ ଯାଇ ପରୀକ୍ଷା କରି ଦେଖିଲେ । ସେଇଟିରେ ରକ୍ତ ଛାପ ସବୁ ଲାଗିଛି । ଏ ସବୁ କାଣ୍ଡ ଦେଖି ଶାନ୍ତନୁ ଡରରେ ଥରିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଶାନ୍ତନୁର ଏପରି ଭାବ ଦେଖି ଅମର କହିଲା, "କଣ କଣ ଶାନ୍ତନୁ ?"

ମୁଁ ଯାଉଛି । ମୋତେ ଏ ସବୁ ଭଲ ଲାଗୁନି । ମୁଁ ଆଉ ଗୋଟେ ମିନିଟ୍ ମଧ୍ୟ ଏଠାରେ ରହିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନୁହେଁ ।

ଅମର ବିରକ୍ତ ହୋଇ ଉଠିଲା । ସେ କହିଲା, "ତୁମେ ନ ରହିଲେ ଏ ସବୁ ହେବ କିପରି ?"

ଶାନ୍ତନୁ କିନ୍ତୁ ସେତେବେଳେ କିଛି କଥା ଶୁଣିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନ ଥିଲା; କଥାରେ ଅଛି—"ଯାହା ପୁଅକୁ ସାପ କାମୁଡ଼େ ତା ମାଆ ଗାଈ ଦଉଡ଼ି ଦେଖିଲେ ଡରେ । ଠିକ୍ ସେମିତି ଶାନ୍ତନୁର ପୂର୍ବ ଡର ତାକୁ ଅସ୍ଥିର କରି ପକାଇଲା । ସେ ଦ୍ୱାରବନ୍ଧ ଖୋଲି ବାହାରକୁ ଆସିବାକୁ ବହୁତ ଚେଷ୍ଟା କଲା । କିନ୍ତୁ ତାର ଖୋଲିବାର ଉପାୟ ତାକୁ ଜଣା ନଥିଲା । ଇତ୍ୟବସରରେ ଅମର ଆସି ଶାନ୍ତନୁର କାନ୍ଧକୁ ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ଧରି ପକାଇଲା ।" ସେ ବୁଲି ପଡ଼ି ଅମରର ମୁହଁକୁ

ଗୋଟେ ମୁଷ୍ଟି ଜୋରରେ ଦେଲା, ସେଥିରେ ଅମର ତଳେ ପଡ଼ିଗଲା । ଶାନ୍ତନୁ ଭାବିଲା ବୋଧହୁଏ ବେହାରୀର ପରାମର୍ଶରେ ମୋତେ ମାରିବାକୁ ଅମରର ଏ ଉପାୟ ।

ଅମର ପଡ଼ିଯିବାରୁ ଶାନ୍ତନୁ ଉପରକୁ ଉଠାଇବାକୁ ଲାଗିଲା । କିନ୍ତୁ ସେ ଶୁଣିବାକୁ ପାଇଲା ଯେ ତଳଘରେ ଯେପରି ଗୋଟାଏ ଫସଫସ ଚାଲିଛି । ସେ ଧୀରେ ଧୀରେ ଉପରକୁ ଯାଇ ଯେଉଁ ଘରେ ମଦନବାବୁଙ୍କ ହତ୍ୟା ହୋଇଥିଲା ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚିଲା । ସେ ପୂର୍ବ କଥା ସ୍ମରଣ କରି ସେ ଘରେ ଥିବା ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ଆଲମିରାର ଡ୍ରୟର ଖୋଲିଲା । ତା ଭିତରେ ସେ ବିଡ଼ାଏ କାଗଜ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲା ।

ସେ ଦେଖିଲା ଯେ ସେ ଗୁଡ଼ିକ ତାର ଉପସ୍ଥିତବସ୍ତୁ ନୁହଁନ୍ତି । ତା ମନ ମଧ୍ୟରେ ଧାରଣା ଆସିଲା ଯେ ସେ କାଗଜ ଗୁଡ଼ିକ ଗଲା କେଉଁଆଡ଼େ ? ବହୁତ ପ୍ରଶ୍ନ ମନରେ ଉଙ୍କି ମାରିଲା, କିନ୍ତୁ ପର-ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଯେତେବେଳେ ସେ ଭାବିଲା ଯେ ଅମର ବର୍ତ୍ତମାନ ତାର ବିରୁଦ୍ଧରେ, ସେ କାଳ ବିଳମ୍ବ ନ କରି ଶୀଘ୍ର ସେ ଘରୁ ବାହାରି ପଦାକୁ ଚାଲି ଆସିଲା ।"

ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ସେ ଗ୍ରାମ ଅଭିମୁଖରେ ବୁଦ୍‌ବୁଦ୍‌କିଆ ଜଙ୍ଗଲ ଭିତର ଦେଇ ଦଉଡ଼ିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲା ।

ସେ ଦିନ ବେହାରୀ ବହୁତ ଅସ୍ଥିର ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ଦୁଃଖ ପରେ ଦୁଃଖ ତାର ଘଟିନଇ ଆସୁଥିଲା । ପ୍ରଥମେ ତାର ଅଶିଂଦାର ତା ଠାରୁ ଅଲଗା ହୋଇଯିବା ପାଇଁ ଧମକ ଦେଇଥିଲା । ତା ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟରେ ଡଜାରର ହତ୍ୟା ସେହି ଲଲଭବନରେ ଏ ସବୁ ଭାବି ଭାବି ସେ ବହୁତ ବିଚଳିତ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲା ।

ବେହାରୀ ସବୁବେଳେ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲା କିପରି ସେ ଲାଲଭବନକୁ ଧୂଳିସାତ୍ କରିଇ ସେଠାରେ କିଛି ନା କିଛି ବ୍ୟବସାୟ ଖୋଲିବ । କିନ୍ତୁ ତାର ମନର ଆଶା ପୂର୍ଣ୍ଣହୋଇ ପାରୁନଥିଲା । ପୂର୍ବରୁ ଛୋଟ ଛୋଟ ଅଶିଂଦାର ମାନେ ସେମାନଙ୍କର ଅଂଶ ବିକ୍ରୀ କରିବାରେ ଲାଗିଥିଲେ । ସେ ଏହି ସବୁ ଭାବି ଭାବି ମଟରରୁ ଓହ୍ଲାଇ ପଡ଼ି ଘର ଭିତରକୁ ଗୁଲିଗଲା । ବୈଠକ ଖାନାରେ ପଶି ଯାଉ ଯାଉ ଅମରକୁ ସେହି ଘରେ ବୁଲୁଥିବାର ଦେଖିଲା । ତାର ମନ ଅମର ପ୍ରତି ଘୃଣାରେ ପୂରି ରହିଥିଲା । ସେ ପଚାରିଲା, "କାହିଁକି ଏଠିକି ଆସିଛୁ" ଅମରର ଅବସ୍ଥା ଅତି ଶୋଚନୀୟ ଥିଲା । ତା ପାଇଁ ଦାୟୀ ଥିଲା ବେହାରୀ । ସେ ସ୍ଥିରେଟି କହିଲା, "ମତେ ଚିହ୍ନୁନା ବେହାରୀ ।"

ଅମରର ଏହି ପଦକ କଥାରେ ବେହାରୀ ଦବିଗଲା । ସେ

ମନକୁ ଶାନ୍ତ କରିଇ ଅମରର ପିଠିକୁ ଥାପୁଡ଼ଇ ଦେଲା । ସେ କହିଲା, 'କଅଣ ? ଏ ଦଶା କେମିତି ତେର ହେଲା ।" ଅମର ସେତେବେଳକୁ ରାଗରେ ଲାଲ ପଡ଼ି ଯାଇଥିଲା । ସେ କହିଲା, ଶାନ୍ତନୁ ଏ ସବୁ କରିଛି ।"

ବେହାରୀ ଅମରର ପିଠି ଥାପୁଡ଼େଇ କହିଲା, ଅଚ୍ଛା ଯାହା ହେବାର ତ ହୋଇ ଗଲାଣି, ଅବ ସେ ବାଷୟ୍ର ଭାବ ଲଭ ନାହିଁ । ବେହାରୀ ଅମରକୁ ଗୋଟେ ଚଉକାରେ ବସାଇ ନିଜେ ବସି ପଡ଼ିଲା । ବସୁ ବସୁ ଅମର କହିଲା, କୁଟବୁଦ୍ଧିରେ ଶାନ୍ତନୁ ମୋତେ ଜିତି ଯାଇଛି । ହେଲେ ସାମନା ସାମନି ସେ ମୋଠୁ ବଳି ପିବନି । ହଁ, ବେହାରୀ ଶାନ୍ତନୁ ମୋତେ ସବୁକଥା ବତାଇ ଦେଇଛି ।"

ଅମର କଥା ଶୁଣି ବେହାରୀ ପ୍ରଥମେ ଅଣ୍ଟୟା ହୋଇଗଲା । ବାରବର୍ଷର ତପସ୍ୟା ଶୁଖୁଆ ପୋଡ଼ାରେ ଭାର ଗଲା । ସେ ରାଗିଯାଇ କହିଲା, "ତୁ ମିଛ କହୁଛୁ" ।

ଅମର ଚଉକୀରୁ ଉଠୁ ଉଠୁ କହିଲା, "ଅସମ୍ଭବ, ଅମର କେବେ ମିଛ କହେନି ।"

ଚଉକୀରୁ ଉଠୁ ଉଠୁ ବେହାରୀ ପଚାରିଲା, "ଅଚ୍ଛା ତୁ ପଢ଼ିଗଲା ବାଦ୍ ନିଶ୍ଚୟ ଶାନ୍ତନୁ ଗୁରୁଅଡ଼ ଖୋଜିଥିବ ।"

ନା "ସେ ଉପ୍ରରେ ଏତେ ଜଡ଼ସଡ଼ ଯାଇଥିଲା ଯେ ଏଠା ନିଶ୍ୱାସକେ ପଳାଇ ଅସିବାକୁ ବାଟ ମିଳିଲାନି ।"

"ଅଚ୍ଛା କଜନ ମଲା କେମିତି ?"

"ତୁମ ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ କେହି ତାକୁ ମାରନି ।"

ଅଚ୍ଛା, ଅମର ସେ ବାଜେ କଥାରୁ କିଛିଲଭ ନାହିଁ କୁଆଡ଼େ ଆସିଲ କହତ ?

"ମୋର ଏକହଜାର ଟଙ୍କା ନିହାତି ଦରକାର ।"

"ହଜାରେ ! କଅଣ କାହାଙ୍କ ଗୁଲ୍‌ଛି କି ? ମୁଁ ତ ଏଠି ଗଛ ଲଗାଇନି ଯେ ତୁମେ ଯିଏ ଯେତେବେଳେ ଯାହା ମାଗୁଥିବ ସେତେବେଳେ ତାହା ଦେଉଥିବି । ମୁଁ କିଛି ଦେଇ ପାରିବିନି । ତୁ ଶୀଘ୍ର ଏଠାରୁ ବାହାରି ଯା ନଚେତ୍‌........."

"ଓଃ ଉପଦ୍ରଶି ଡାକିବୁ ତ । ତା ଆଗରୁ ମୁଁ ଯାଉଛି । କିନ୍ତୁ ମନେ ରଖିଥା ଦେବାଶି ତୁ ଆଜ ବିରାଟ ସମ୍ପତ୍ତିର ମାଲିକ ହୋଇଛୁ ବୋଲି ପୂର୍ବ ଇତିହାସ ଭୁଲି ଯାଉଛୁ । କିନ୍ତୁ ଅମେ ତ ଭୁଲିପାରି ନାହୁଁ ।"

କିଛି ସମୟ ନୀରବତା ବିରାଜମାନ କଲା । ଅମର ମନେ ମନେ କେତେ କଳ୍ପନା ଜଳ୍ପନା କରିଥିଲା । କିନ୍ତୁ ତାର ସେ ସବୁ ପାଣିଫୋଟକା ଭଳି କୁଆଡ଼େ ଉଭାଇ ଗଲା । ସେ ଟିକିଏ ନରମ ହୋଇ ଯାଇ କହିଲା—"ଯାହା ହେବାର ତ ହେଇଗଲା । ଦେବାଶି, ସେ ସବୁ ମୋର ଭାଗ୍ୟ । ଅନ୍ତତଃ ୫୦୦ ଟଙ୍କା ଦେଲେ ଚଳିବ ।"

ଦେବାଶି ବହୁତ ଜୋରରେ ରାଗିଗଲା । ଗୁଣୁ ଗୁଣୁ ହୋଇ କିଛି ଗାଳିଗୁଲଜ କଲା; ତଥାପି ଅମର ନୀରବ ନିଷ୍ପନ୍ଦ ଭାବରେ ଠିଆ ହୋଇଥାଏ । ଯେତେ ବାଆ, ପବନ ବୋହିଗଲେ ମଧ୍ୟ ତାର କୌଣସି ଫଳ ।

ବେହାଗ୍ଟି ଧୀରେ ଧୀରେ ପରଦା ଠେଲି ଯିବାକୁ ବାହାରିଲା । ଅମର ବା ଘୁରୁଥିଲା କେତେବେଳେ । ସେ ଏକା କୁଦାରେ ବେହାଗ୍ଟି ଉପରେ ଯାଇ ପଡ଼ିଲା ।

ଏ ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଆକ୍ରମଣ ପାଇଁ ବେହାଗ୍ଟି ପ୍ରସ୍ତୁତ ନଥିଲା । ସେ ତଳେ ପଡ଼ିଗଲା । ବେହାଗ୍ଟି ବହୁତ ଚେଷ୍ଟାକରି ଅମର ହାତରୁ ଖସିଯାଇ ଅଲଗା ଠିଆହେଲା । ଅମର ତାକୁ କହିଲା, ଅଚ୍ଛା ମୁଁ ଯଦି ଶାନ୍ତନୁର ପତ୍ନୀ ଦେଇଦଏ—

"ହଁ ଦଶହଜାର ଟଙ୍କା ପାଇବୁ ଯେ, କିନ୍ତୁ କାମ ହାସଲ ପରେ ।" ଅମର ବହୁତ ଚେଷ୍ଟା କଲା । କିନ୍ତୁ କିଛି ଫଳ ହେଲାନି । ସେ ଅନନ୍ୟୋପାୟ ହୋଇ ଗୁଣ୍ଡୁଳି ଯିବାକୁ ବସିଲା ।

ବେହାଗ୍ଟି ଅମରକୁ ବହୁତ ଡାକିଲା; କିନ୍ତୁ କୌଣସି ପତ୍ତା ମିଳିଲା ନାହିଁ । ଅମର ସିଧା ସିଧା ଆସି ସରଳା ଘରେ ପହଞ୍ଚିଲା ।

ସେତେବେଳକୁ ସରଳା ସନ୍ଧ୍ୟାକର୍ମ ସାରି, ସଜବାଜ ହୋଇ ଅମରର ପ୍ରତୀକ୍ଷା ରେ ବସିଛି । ଅମର ଯାଇ ଦରଜାରେ ଡ଼ାକିଲା । ବହୁତ ଆଗ୍ରହ ନେଇ ସରଳା ଦୌଡ଼ି ଆସିଲା ତାର ବନ୍ଧୁ ଅମରକୁ ଭେଟିବା ପାଇଁ । ସେ ଆଶା କରି ନଥିଲା ଯେ ଅମରର ଏ ଦୁରବସ୍ଥା ହେବ ବୋଲି । ସେ ଋଗି ଉଠି କହିଲା, ବୁଝିଲୁ ଅମର ମୁଁ ପ୍ରଥମରୁ ହିଁ ମନା କରିଥିଲି ନା ଏ ସବୁଥିରେ ମୁଣ୍ଡ ନ ଖେଳେଇବା ପାଇଁ ।

"ତୋର ସେଥିରେ କିଛି ଯାଏ ଆସେନି"

ଅମରର ଲାଲବର୍ଣ୍ଣ ଆଖି ଓ ଭୀଷଣ କ୍ରୁଦ୍ଧ ମୁଖମଣ୍ଡଳ ଦେଖି ସରଳା ଚୁପ୍ ହୋଇଗଲା । ସେ ଭାବି ନଥିଲା ଯେ ଅମର ତାର

ସେହି ଦିନକାର ଅଗ୍ରହ ଭାଙ୍ଗିଦେବ । ସେ ଦୁଲ୍ ଦୁଲ୍ ହୋଇ ଘର ଭିତରକୁ ସିଧା ଚାଲିଗଲା । ଆଖିରୁ ଝର ଝର ହୋଇ ଲୁହ ଗଡ଼ି ପଡ଼ିଲା । ପୁରୁଷ ମନଟା ! କୋମଳମତି ନାରୀର ଅଶ୍ରୁ ବିନ୍ଦୁ ସହି ବା ପାରୁଛି କେତେକେ । ତା'ର ସହସା ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆସିଲା । ସେ ସୁହାଗଭରା ଢଙ୍ଗରେ ସବିତାକୁ ପୁଣି ନିଜର କରିନେଲା । ସେଇଟି ଥିଲା ତାର ବିଶେଷତ୍ୱ

ଅଭିମାନ ମିଶା ଛଳସ୍ୱରରେ ସବିତା କହିଲା, ଅମର ତମକୁ ମୁଁ ଯେତେ କହିଲେ ମଧ୍ୟ ତୁମେ ମୋ କଥା ରଖନା । ତୁମର ଏ ସ୍ନେହ ସୋହାଗ ଦିନକିଆ ନା ଆଉ କଅଣ ?

ଅମର ସବିତାକୁ ନିଜର ବାହୁବେଷ୍ଟନୀ ଭିତରେ ଧରି କହିଲା, "ସତ ସବିତା, ଯାହା ହେବାର ତାହି ହୋଇ ଯାଇଛି । ପୁରୁଣା କଥାରେ କିଛି ଲାଭ ନାହିଁ । ମୋତେ କିଛି ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ତୁମର ଉଚିତ ।"

'ହଁ ମୁଁ ତ କହୁଁ କରିନି । ମୁଁ ତ ସବୁବେଳେ ସାହାଯ୍ୟ ପାଇଁ ରେଡ଼ି ଅଛି ।"

ଘର ଭିତରେ କେତେ କ୍ଷଣ ନୀରବତା ବିରାଜମାନ କଲା । କିଛିକ୍ଷଣ ପରେ ନୀରବତା ଭଙ୍ଗ କରି ଅମର କହିଲା, "ଶାନ୍ତନୁ ଯାହା ଅପମାନ ମୋତେ ଦେଇଛି, ତାକୁ ମୁଁ ଜୀବନରେ କେବେହେଲେ ଭୁଲି ପାରିବନି । ମୁଁ ଭାବିଥିଲି ଏହି ବଦମାସ ଡେହାରିକୁ ଜୟନ୍ତବାବୁଙ୍କ ଥ୍ରୁରେ ଗୋଟେ ଉଚିତ, ଶିକ୍ଷା ଦେବି । କିନ୍ତୁ ଧୋକାବାଜ୍ ଶାନ୍ତନୁ ମୋତେ ଧୋକା ଦେଇ ଚାଲି ଯାଇଛି । ପ୍ରଥମ କଥା ତାକୁ ଖୋଜି ବାହାର କରିବି । ତା ପରେ ତାର ବିହିତ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବି·······

× × × × ×

ବେହାରୀ ଅମରକୁ ଛାଡ଼ି ନିଜର ନିତ୍ୟକର୍ମ ସାରି ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ତାର ମ୍ୟାନେଜିଂପାର୍ଟନରର ଘରକୁ ଗଲା । ଆଗରୁ ଭୋଜନ ଇତ୍ୟାଦିର ବ୍ୟବସ୍ଥା ହୋଇଥାଏ । ତା ଡାଇନିଂହଲ୍‌ରେ ବସି ଖୁସି ଗପ ଭିତରେ ସେହି ଭଦ୍ରଲୋକ ଆରମ୍ଭ କଲେ, "ବେହାରୀ ବାବୁ ମୋର ତ ବହୁତଅଛେ ବହୁତଟଙ୍କା ଖଟାଯାଇଛି । ଦୁଇଟା ଝିଅ ଏକା ସାଙ୍ଗରେ ବାହାଘର, ବ୍ୟାଙ୍କ ବାଲାନ୍‌ସ ଗଡ଼ାଉଛି । ମୁଁ ଚାହୁଁଛି ମୋର ସେଇଟା ମୁଁ ଅଲଗା କରି ନେବି ।

ଏହା ଶୁଣି ବେହାରୀର ମୁହଁ ଶୋଥା ପଡ଼ିଗଲା । ତାର ମୁଣ୍ଡରେ କିଛି ବୁଦ୍ଧି ଢୁକିଲା ନାହିଁ । ସେତେବେଳକୁ ତାର ମୁଣ୍ଡ ବୁଲାଇ ବୁଦ୍ଧିବୃତ୍ତି ସବୁ ଲୋପ ପାଇ ପାଇ ଆସୁଛି ।

କିଛିକ୍ଷଣ ଚୁପ ରହି ବେହାରୀ କହିଲା, "ମୁଁ ଚାହୁଁଛି ତୁମେ ମିଶି ମୋର ଚଉଦ୍ୱାରରେ ଥିବା ଲାଲଭବନର ସଦ୍‌ବ୍ୟବହାର କରିବା । ମୁଁ ତାକୁ ଖୁବ୍ କମ୍ ଦାମରେ କିଣିଛି ।

"ଘଡ଼ାରେ ତେଲ ଥିଲେ ସିନା କମ୍ ବେଶିର ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠନ୍ତା; କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଦେଖୁଛି ଘଡ଼ା ସେ ଖାଲି ।"

ବେହାରୀର ମନରେ ସମୁଦ୍ର ଲହଡ଼ି ଭଳି ପ୍ରଶ୍ନର ଜୁଆର ଉଠି ଭଙ୍ଗା ପଡ଼ୁଥାଏ । ସେ ଢେଙ୍କାନାଳରୁ ଟିଙ୍କିଶାଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କଥା ମନେ ମନେ ଭାବିଗଲା । ତା ମଧ୍ୟରେ ଜୟନ୍ତବାବୁଙ୍କ କଥା ତାର ମନେ ପଡ଼ିଯାଉଥାଏ । ତାହୁଁକି ସେ ଚଉଦ୍ୱାରରେ ରହିଛନ୍ତି ।"

ଜହ୍ୱରର ମୃତ୍ୟୁରେ ସାରା ଚଉଦ୍ୱାର ଗା ଖଣ୍ଡକରେ ହଇଚଇ ପଡ଼ିଗଲା । ଗୋଟାଏ ଯାଗାରେ ପୁଣି ଏକା ଘରେ ଦୁଇ ଦୁଇଟା ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡ କିଛି ସାମାନ୍ୟ କଥା ନୁହେଁ ।

ତା ପରଦିନ ପୋଲିସ ହତ୍ୟାଖବର ପାଇ ଆସି ଲାଲଭବନରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ଇନ୍ସ୍‌ପେକ୍ଟର କମଲ, ମିଷ୍ଟର ଜୟନ୍ତଙ୍କୁ ଧର୍ମଶାଳା ଦୁଆର ମୁହଁରେ ଦେଖି ବଡ଼ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲେ । ସେ ପୂର୍ବରୁ ମିଷ୍ଟର ଜୟନ୍ତଙ୍କର ସମସ୍ତ ଦୁଃସାହସିକ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଶୁଣିଥିଲେ । କୌଣସି କଥା ତାଙ୍କୁ ଅଛପା ନଥିଲା । ସେ ତାଙ୍କୁ ଘଟଣା ସ୍ଥଳକୁ ଯିବାପାଇଁ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲେ । ମିଷ୍ଟର ଜୟନ୍ତ ଓ ତାଙ୍କ ସହକାରୀ ଅନୁରୋଧ ରକ୍ଷା କରି ଲାଲଭବନ ଅଭିମୁଖେ ଅଗ୍ରସର ହେଲେ ।

ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚି ପ୍ରଥମେ ଟଙ୍ଗା ହୋଇଥିବା ମୃତ ଦେହ ପରୀକ୍ଷା କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଦୁଇଜଣ କନେଷ୍ଟବଲଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ତାହାର ପିନ୍ଧିଥିବା ପତଲୁନ୍ ଅଉ ହାଫ୍‌ସାର୍ଟ ପରୀକ୍ଷା କରାଗଲା । ପକେଟରୁ ତାର କିଛି କାଗଜ ପତ୍ର ଓ ଆଠ ଟଙ୍କା ପାଞ୍ଚଅଣା ଏକ ପଇସା ବାହାରିଲା । ଏହା ଦେଖି ସମସ୍ତେ ବଡ଼ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲେ ।

କିନ୍ତୁ ମିଷ୍ଟର ଜୟନ୍ତ ଓ ସହକାରୀ ଦାମୋଦର ବିଚଳିତ ନ ହୋଇ ସେମିତ ସବୁ ଦେଖୁଥାନ୍ତି ।

ଯେତେବେଳେ ମିଷ୍ଟର କମଳ ସେମାନଙ୍କର ମୌନତା ଦେଖିଲେ ସେ ନ ଚୁପି ରହି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ସିଦ୍ଧ ଡିଟେକ୍‌ଟିଭ ହୋଇ ତାଙ୍କର ଯେ ସ୍ୱବାଂତର କିଛି ନାହିଁ, ଏ କଥା ତାଙ୍କୁ ବିବ୍ରତ କରି ପକାଇଲା । ସେ ନିଜକୁ ସମ୍ଭାଳି ନପାରି ପଚାରିଲେ, ସାର୍, ଏ ମୃତ୍ୟୁ ବିଷୟରେ ଆପଣଙ୍କ ମତାମତ କଅଣ ?

ମତ ମତ ଲ ପରେ ଦିଆଯିବ ପ୍ରଥମେ ପୋଷ୍ଟମର୍ଟମ୍ ପାଇଁ ପଠାଯାଉ, ତା ପରେ ଯାହା ହେବ ।

ଠିକ୍ ଫେରିବା ପାଇଁ ବାହାରିଛନ୍ତି, ଅଗଣାରେ ଅନତିଦୂରରେ ପଡ଼ିଥିବା ଗୋଟିଏ ମୋଟା ଖଣ୍ଡା ଉପରେ ମିଷ୍ଟର ଜୟନ୍ତଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟି ପଡ଼ିଲା । ସେ ଚଟ୍‌କରି ଖଣ୍ଡା ନିକଟକୁ ଚାଲିଗଲେ । ସେ ଖଣ୍ଡାରେ ଲାଗିଥିବା ରକ୍ତର ଛାପ ମିଷ୍ଟର ଜୟନ୍ତଙ୍କ ମନରେ ସରସତା ଆଣିଥିଲା । ସେ ଛାପର ଗୋଟିଏ ଫଟୋ ମିଷ୍ଟର ଦାମୋଦର ନେଲେ । ସେ ତାକୁ ପରୀକ୍ଷା କରିବାକୁ ଧର୍ମଶାଳାକୁ ନେଇଗଲେ । ସମସ୍ତ ଦେଖା ଦେଖି ସରି ଯେ'ଯା ସ୍ଥାନକୁ ଫେରିଗଲେ ।

ସନ୍ଧ୍ୟା ୫ଟାରେ ମିଷ୍ଟର ଜୟନ୍ତ ଓ ମିଷ୍ଟର ଦାମୋଦର ଦୁହେଁ ଗାଁ ପରିକ୍ରମା କରିବାକୁ ବାହାରିଲେ । ସେଠାରେ କିଛିଦୂର ଗଲାପରେ ସେ ଦେଖିଲେ ଚାରିଜଣ ଲୋକ ହତ୍ୟା ସମ୍ବନ୍ଧରେ କଥା ହୋଇ ଚାଲିଛନ୍ତି । କେହି ଜୟନ୍ତ ଓ ଦାମୋଦରଙ୍କର ଉପସ୍ଥିତି ଅନୁଭବ କରିନଥିଲେ । ତାଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ କହିଲା, "ହଜାର ବିଚରା ଖୁବ୍ ଗରିବ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରକୃତ ଭଲ ଥିଲା ପରି ଜଣାପଡ଼େନା ।"

ଅର ଜଣେ ତାକୁ ସମର୍ଥନ କରି କହିଲା, "ହଁ, ସତ କଥା ସେ ତ ପ୍ରତିଦିନ ମୋ ଦୋକାନରୁ ଗୁଁଖାଏ କିନ୍ତୁ କି ହାକୁ ଖୋଜିଲା ପରି ଜଣାଯାଏ ।" ତୃତୀୟ ବ୍ୟକ୍ତି, ପଚାରିଲା, ତା' ଘର କଅଣ ଏଇ ନିକଟରେ । ପ୍ରଥମ ବ୍ୟକ୍ତି କହିଲା, ତାର ଘର କେଉଁଠି ଜଣାନାହିଁ ସତ; କିନ୍ତୁ ପ୍ରାୟ ୧୫।୧୬ ବର୍ଷ ହେଲା ସେ ଏଠାରେ ରହି ଅଛନ୍ତି ।

ସେ ଏହିପରି କଥାବାର୍ତ୍ତା ହୋଇ ଯାଉ ଯାଉ ସେମାନେ ଗୋଟେ ଗୋଟେ ଗଳି ଦେଇ ବାଙ୍କିଗଲେ ।

ସେମାନଙ୍କ କଥା ଶୁଣି ମିଷ୍ଟର ଜୟନ୍ତ ଓ ତାଙ୍କ ସହକାରୀ ଦୁହେଁ ଅଣ୍ଟୁଆହୋଇଗଲେ । ନୀରବତା ଭଙ୍ଗ କରି ମିଃ ଜୟନ୍ତ କହିଲେ, ବୁଝିଲ ଦାମୋଦର ୧୬ବର୍ଷ ତଳର ମଦନବାବୁଙ୍କ ହତ୍ୟାରେ ଏ ସଂପୃକ୍ତ ନୁହେ ତ ?

ଅଜ୍ଞା ହଁ, କିନ୍ତୁ ଅନ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ବିଚାର କଲେ ତା ସହିତ ଏହାର ସମ୍ପର୍କ କଣ ଥାଇପାରେ ! ତେବେ ଏହାର ରହସ୍ୟ କଅଣ ?

ମିଷ୍ଟର ଜୟନ୍ତ ଏ କଥା ଶୁଣି ମନକୁ ମନ ହସିବାକୁ ଲାଗିଲେ । କହିଲେ, ମାଛ ହାଟରେ ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନ ଚର୍ଚ୍ଚା ।

ସନ୍ଧ୍ୟା ଆଗତ ପ୍ରାୟ । ଦୁହେଁ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହୋଇ ଫେରିଲେ । ଧର୍ମଶାଳାକୁ ଫେରି ନିଜର କୋଠରୀ ଭିତରୁ ବାହାରକୁ ମିଷ୍ଟର ଜୟନ୍ତ ଚାହିଁବାକୁ ଲାଗିଲେ । ସନ୍ଧ୍ୟାକାଳୀନ ବାହାର ଦୃଶ୍ୟ ତାଙ୍କ ମନରେ ଭାବାନ୍ତର ସୃଷ୍ଟି କରିଥିଲା । ସେ ଦାମୋଦରଙ୍କୁ ଡାକି କହିଲେ, ଏଟା ଖାଣ୍ଟି ଗାଉଁଲି ସ୍ଥାନ । ଅଧୁନିକତାର ପ୍ରବେଶ ଏକବାର ଶୂନ୍ ।

ଦାମୋଦର କେବଳ ହଁ ହଁ ମାରିବାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି । ଅଚ୍ଛା ଦାମୋଦର କଟକ ଠାରୁ ଏଟା ଅନ୍ତତଃ ଏଗାର, ବାର ମାଇଲ୍ ହେବ ।

ସେଥିରେ ଯାଏ ଆସେ କଅଣ ?

ମୋର କଥା ତୁମେ ମୋଟରୁ ବୁଝିପାରିଲ ନାହିଁ । ତୁମେ ଜାଣ ଯଦ୍ୟପି ଚଉଦ୍ୱାର କଟକଠାରୁ ଖୁବ୍ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ, ତଥାପି ଅଧୁନିକତାର ଅବହାଓ୍ୱା ତାକୁ ସ୍ପର୍ଶ କରିପାରିନି । କାହିଁକି ?— ନିଶ୍ଚୟ ଏଥିରେ କିଛି ମତଲବ ଅଛି ।

"ତା ଛଡ଼ା ମୁଁ ଖବର ପାଇଛି ଯେ Trust company ତାର ନୂଆ ଯୋଜନା ଅନୁସାରେ ଏଠି ଏକ ବସ୍ତି ପକ୍କା ଘର ବନାଇବ । କିନ୍ତୁ କଥା ହେଉଛି ସହରିଆ ଲୋକ ଏଇ ନିପଟ ଗାଁଗଣ୍ଡା ମଫସଲରେ ମନୋହର ହର୍ମ୍ୟ ତିଆରି କରି ରହିବା ସନ୍ଦେହାତ୍ମକ ନୁହେଁ କି ?"

ଦାମୋଦର କହିଲେ— ମୁଁ ତ ସେ କଥାଇ ଭାବି ନଥିଲି ।

"ସେଇଥି ପାଇଁ କେବଳ ମୁଁ ଏ କେସ୍‌ରେ ମୁଣ୍ଡ ପୂରାଇବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି ।" ଚଉଦବର୍ଷ ତଳ ଘଟଣା ପରେ ଆଜି ପୁଣି ସେଇ ଘରେ ହତ୍ୟା ମାମଲା, ତେବେ ଏଥିରୁ କଣ ସ୍ପଷ୍ଟ ଜଣା ଯାଉନି ଯେ ସେଥିରେ କିଛି ନା କିଛି ରହସ୍ୟ ଲୁକ୍କାୟିତ ଅଛି । ତା ଛଡ଼ା ଏ ଠାଙ୍ଗର ଭୂଇଁ, ନିର୍ଜନ ପ୍ରାନ୍ତର, ଏ ସବୁ ଜାଗାରେ କୌଣସି ଲୋକ କେବେ ରହିପାରେ ? ବେହାରୀ ବାବୁଙ୍କ ପରି ବେପାରୀ ପକ୍ଷରେ ଏ ସବୁ ସମ୍ଭବ ହେଲା କିପରି ?

ବେହାରୀ ବାବୁ ଏ ପ୍ରାସାଦ କିଣି ତାକୁ ସମୁଦାୟ ଭାଙ୍ଗି ଦେବା ଅର୍ଥ କଅଣ ?

ସେ କଥା ତ କହି ହେବନି । ତେବେ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ଜାଣି ପାରିବା ତ ! ହଁ ଆଉ ଗୋଟିଏ କଥା, ମୁଁ ମୋର କଟକରେ ଜଣେ ବନ୍ଧୁଙ୍କୁ Trust ComPany ବିଷୟରେ ଠିକ୍ ବିବରଣୀ ଦେବାକୁ ଲେଖିଛି ।

ଆପଣ ତ ବହୁତ ଖବର ରଖି ପାରିଲେଣି—ହସି ହସି ଦାମୋଦର କହିଲେ । ନା ସେମିତି କିଛି ନୁହେଁ, ତେବେ ତାର ସବୁ ଠିକଣାଖି ଆଲୋଚନା କରି ଲେଖିବାକୁ ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଲେଖିଛି । ତା ବିଷୟରେ ମୁଁ ବହୁତ କଥା ଜାଣି ପାରିଲିଣି ମଧ୍ୟ କହି, ଜୟନ୍ତବାବୁ ନିଜର ସୁଟ୍‌କେଶରୁ କେତେକ କାଗଜପତ୍ର କାଢିଦେଲେ ।

ତ ଏସ୍

କେହାସ୍ ପ୍ରଥମେ ଘର ବିକୀ ଦଲାଲ୍ ବ୍ୟବସାୟ କରୁଥିଲା । ସେଥିରେ ସେ ପ୍ରାୟ (୮୦୦୦) ଅଠହଜାର ଟଙ୍କା ଖଟାଇଥିଲା — ଜଣେ ଏଜେଣ୍ଟଙ୍କ ଠାରୁ ।

(୮୦୦୦) ଅଠହଜାର ଟଙ୍କା ବ୍ୟାଙ୍କରେ ଥିଲା । ତା ଛଡ଼ା ଘର ବିକୀ ବ୍ୟବସାୟ କରି ସେ ଶାଗେ ସାଗେ କିଣି ଓ ସାଗେ ସାଗେ ବିକୀ ଲାଭଟା ନିଜେ ନେଇ ନେଉଥିଲା—ଜଣେ ସମ୍ବାଦ ଦାତାଙ୍କ ଠାରୁ ।

ତେବେ ଅଳ୍ପଦିନ ଭିତରେ କେହାସ୍ ଖୁବ୍ କିଛି କରି-ପାରିଛି ।

ହଁ, ହୋଇପାରେ; କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଅପେକ୍ଷା ଆଗରୁ ସେ ଭଲ ଭାବରେ ଚଳୁଥିଲା । ତାର ଏହି ଯୋଜନାନୁଯାୟୀ ଚନ୍ଦ୍ରହାରର ଏହି ଲାଲଭବନ କିଛି କାମରେ ଆସିବ ନାହିଁ ।

ସେ ଯଦି ନିଜେ ରହିବା ପାଇଁ କିଣିଥାଏ ।

ମୋର ଧାରଣା କିନ୍ତୁ ଭିନ୍ନ । ସେ ଯଦି ଲାଲଭବନକୁ ମାଟିରେ ମିଶାଇ ଦେବାକୁ ଚାହୁଁଥାଏ ।

ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ଦାମୋଦର ଚାହିଁ ରହିଲେ—"ଏ ସବୁରେ ମୋର କାହିଁକିଛି ମୁଣ୍ଡ ଚୂକୁ ନାହିଁ ।"

"ଚେଷ୍ଟା କର ତ ଥରେ, ଏ ତ ନୁହଁ ତ ସାଧାରଣ କଥା । ଯଦି ବେହେରା ନିଜ ଧନରେ କିଣିଥାନ୍ତା, ତେବେ ତ, ଏହାକୁ ଭାଙ୍ଗିବାର କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠୁ ନ ଥିଲା । କମ୍ପାନୀଙ୍କ ମାଲ ନା, ଦରଅମେ ତାଲ୍, ଏ ତ ବର୍ତ୍ତମାନ ସେହି କଥା ହେଉଛି । ଯଦିଓ ବେହେରା ଆଜି ଖୁବ୍ ଧନୀ ହୋଇଛି, ତାର ରହସ୍ୟ କିଛି ନା କିଛି ଅଛି । ସେଇ ଚଉଦ ବର୍ଷ ତଳର କଥା—ମଦନବାବୁଙ୍କ ହତ୍ୟା, ତା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଜମି ଖରିଦ୍, ଶେଷରେ ତାକୁ ଭାଙ୍ଗିବା ଗୋଟିଏ ସୂତ୍ରରେ ଯାଉନାହିଁ କି ?"

"କିନ୍ତୁ ଲାଲଭବନରୁ କିଛି ମିଳୁନି ଯାଉନି ।"

ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ବାବୁ ମୁଣ୍ଡ ହଲାଇ ହଲାଇ ହସିବାକୁ ଲାଗିଲେ । —"ତୁ ବୋଧେ ଭୁଲିଯାଉଛୁ ସେଇ ଜ୍ୟୋତିଷ କାଗଜ କଥା, ମୋତେ ଜଣା ପଡ଼ୁଛି ଏ ସବୁ କଥା ଲୁହା ଟେଲ୍ ଘର ସମ୍ପୃକ୍ତ । ତାଛଡ଼ା ତାକୁ ପ୍ରମାଣ କରିବାକୁ ଆଉ ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ପ୍ରମାଣ ଅଛି । ସେ ହେଉଛି, ଶାନ୍ତନୁ ଦାସ ସେ କି ସଜ୍ଜା ଭୋଗି ଆସିଛି । ତୋର ମନେଥିବ ବୋଧେ ଯେତେବେଳେ ତାର ଫାଶୀ ହୁକୁମ୍ ହେଲା, ସେ କିଛି କହିବାପାଇଁ ଚାହୁଁଥିଲା ଅଥଚ କହିଲା ନାହିଁ । ସେ କିନ୍ତୁ ଏକାଠିଆ ସେତେବେଳେ ମରିବାକୁ ଚାହୁଁ ନଥିଲା, ମରିବ ତ ମରିବ, ସମସ୍ତଙ୍କୁ ନେଇ ମରିବ, ତାହାହିଁ ସେ ଲୁଚାଇ ଥିଲା ।"

"ତେବେ ବେହାଗ୍ମି କଅଣ ଏଥିରେ ଫସିଛି ।"

ସବୁ କଥା ତ ବିଶ୍ୱାସ ଉପରେ ଛୁଡ଼ାଯାଇ ପାରେନା, ହାଇପାରେ ସେ ତାଙ୍କୁ ସହାଯ୍ୟ କରିପାର ଥାଏ । ତେବେ ଶାନ୍ତନୁ, ବେହାଗ୍ମି ଜାଗାରେ ଜେଲ୍ ଯାଇଛି, ଯାହାକୁ କି ସେ ପ୍ରକାଶ କରନ୍ତି । ସେହି ସମୟରେ ବେହାଗ୍ମି ନିଜ ନାମରେ ଲକ୍ଷ ଅଦ୍ଭୁତ ଧନ କମାଇ ଯାଇଛି । କିନ୍ତୁ ଶାନ୍ତନୁର ଅସିବା ସମୟକୁ ଧରି Trust company ନାମରେ ଗୋଟିଏ—Co-operative Company ଗଢ଼ିଛି । ଚଉଦ୍ୱାରକୁ କିଣି ନେଇଛି ।"

ଏଥିରୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ଅନୁମେୟ ଯେ ଲାଲଭବନକୁ ଭାଙ୍ଗି ଚୂରମାର୍ କରିବା ତାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ।

"କଣ୍ଟୁନ୍ତବାବୁ ହସି କହିଲେ କାହିଁକି ?"

ଦାମୋଦର ମୁଣ୍ଡ ହଲାଇ ଉତ୍ତର ଦେଲା, ମୁଁ ତ ଏଥିରୁ କିଛି ବୁଝିପାରୁ ନାହିଁ ।"

ହଠି ହସି କଣ୍ଟୁନ୍ତବାବୁ ଉତ୍ତର ଦେଲେ, ଅଚ୍ଛା ସବୁ କଥା ପରେ ବୁଝିପାରିବୁ । ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଯା'ତ, ଚଉଦ୍ୱାର ବିଷୟରେ ସବୁ ଠିକ୍‌ଠାକ୍ କରି ବୁଝି ଫେରିବୁ । ହଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଯେ ଯଥେଷ୍ଟ ସମୟ ଅଛି ବସ୍ ପାଇଁ, ତୁ ଏହି ବସ୍‌ରେ ଯାଇ କାଲି ଅନ୍ତତଃ ଫେରି ଅସିବୁ ।

× × × ×

ଦାମୋଦର ଚଉଦ୍ୱାରର ପଥ ଖୋଜି ଖୋଜି ତାର ଘର ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଲା । ଚଉଦ୍ୱାରର କବାଟରେ ଖଟ୍ ଖଟ୍ ଶବ୍ଦ କଲା । ଭିତରରୁ ଶବ୍ଦ ଅସିଲା, "କିଏ ସେ ?"

କବାଟ ଖୋଲିଲା, ଅନ୍ତେ ପେଲି ଦେବାରୁ ପୁରୁ ଖୋଲିଗଲା । ସେ ଧୀରେ ଧୀରେ ଭିତରକୁ ଯିବାକୁ ଲାଗିଲା । ପ୍ରଥମରେ ପଡ଼ିଲା ରୋଷେଇ ଘର, ଭିତରୁ ନାନାଜାତୀୟ ଖାଦ୍ୟର ବାସନା ମହକି ଉଠୁଥିଏ । ସେ ଅନାଇ ଦିଏ ତ ଗୋଟିଏ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକ ରୋଷେଇ କରିବାରେ ବ୍ୟସ୍ତ—ପୃଥୁଳ ଶରୀର, ସନ୍ଥାଳମାନ୍ ଷର ଚେହେରା ।

ପଛରେ ଖସ୍ ଖସ୍ ଶବ୍ଦ ଶୁଣି ସ୍ତ୍ରୀଲୋକଟି ପୁରୁ ଦେଲା । ପଛରେ ଦାମୋଦରଙ୍କୁ ଦେଖି ରାଗ ଗର ଗର ହୋଇ କହିଲା, ବିନାନୁମତିରେ କାହିଁକି ଭିତରକୁ ଆସିଲ । ମୁଁ ଜଗରକୁ କହି ତୋର ବଙ୍କାଗୁଡ଼ିକ ଛଡ଼ାଇ ଦେବି ଯେ ।

ଜଗର ନାଁ ଶୁଣି ଦାମୋଦର ସୁ ସୁଁ କରି କାନ୍ଦିବାକୁ ଲାଗିଲେ, କହିଲେ—ସେ ମୋର ଲେଖା ଯୋଖା ପୁଅ ହୁଏ । ମୁଁ ତାର ମରିବା ଖବର ପାଇ ଏଠିକି ଦଉଡ଼ି ଆସିଛି । ବୁଢ଼ୀର ରାଗ ପାଣିପରି ମିଳାଇ ଗଲା । ସେ କହିଲା, "ପୁଅରେ ମୋର ଘରେ ସେ ଭଡ଼ା ଥିଲା, ଅଦ୍ୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ୮ ଟଙ୍କା ବାକୀ ରହିଛି ।"

"ମୁଁ ତ ସେଇଥି ପାଇଁ ଆସିଛି । ମୋର ପୁଅ ଫାଶୀ ଦେଇ ମରିଛି । ତାର ସମସ୍ତ ପାଉଣା ଚୁକ୍ତି କରିଦେଇ ମୁଁ ସବୁ ଜିନିଷପତ୍ର ନେଇ ଯିବାକୁ ଆସିଛି" କହି, ଦାମୋଦର ପକେଟରୁ ଖଣ୍ଡିଏ ଦଶଟଙ୍କିଆ ନୋଟ ବାହାର କରି ବୁଢ଼ୀ ହାତରେ ଦେଲେ । ବୁଢ଼ୀ ଖୁସି ହୋଇ ବଳକା ଦୁଇଟଙ୍କା ଫେରାଇ ଦେଲା । ସାଙ୍ଗ ହୋଇ ଦୁହେଁ ଜଗର ରହୁଥିବା ବଖରାକୁ ଗଲେ । ଟଙ୍କା ପାଇ ବୁଢ଼ୀ ଖୁସି ଥିଲା । ଅତ୍ୟଧିକ ଖୁସିରେ ଗଦ୍‌ଗଦ ହୋଇ କହିଲା, "ପୁଅ ଯାହା ଜିନିଷପତ୍ର ତା'ର ଅଛି ତୁ ନେଇଯା ।" ସୁବର୍ଣ୍ଣ

ସୁଯୋଗ ଆସିଲାବେଳେ ଆସ୍ତେ ଏଇପରି । ଦାମୋଦର ଖୁସି ହୋଇ କହିଲେ—"ଗୁହାଳ ମୋର ବାହାରେ ରହୁଥିବା ବେଳେ ଏଠିକୁ ଚିଠିପତ୍ର ଦିଏ ନା" ?

—ସେ ତ ଗଲେ ଦୁଇ ତିନି ଦିନରୁ ବେଶି କେଉଁଠି ରହେ ନାହିଁ ଆଉ ଚିଠି ଦେବ କଣ ?

ବୁଢ଼ୀଠାରୁ ଏ କଥା ଶୁଣି ଦାମୋଦରଙ୍କ ସବୁ ଆଶା ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ମିଳାଇ ଯିବାକୁ ବସିଲା । ଲୁଗାପଟା ଦେଖାଦେଖି କରୁ କରୁ ଖଣ୍ଡିଏ ପ୍ଲେଟ ଚିଠି ଗୋଟିଏ ଚିରା କାମିଜ ପକେଟରୁ ଖସିପଡ଼ିଲା । ତାକୁ ଉଠାଇ ଦେଇ ଦେଇ ବୁଢ଼ୀ ପଚାରିଲା, "କଣ କରେ ପୁଅ ସେଇଟା ।"

—ଏଇ ତ ଗଲା ମାସରେ ମୁଁ ଏ ଚିଠି ଦେଇଥିଲି ମାଉସୀ ।

'ମାଉସୀ' ନାଁ ଶୁଣି ବୁଢ଼ୀ ଏକବାରେ ଖପା ହୋଇ ଉଠିଲା । ସେ କହିଲା, କିରେ ମୁଁ ତୋର ବାପର ଶାଳୀ ନା ଗୁହାଳର ଶାଳୀ ରେ ମୋତେ ମାଉସୀ କହୁଛୁ—

ଏ କଥା ଶୁଣି ଦାମୋଦର ମନେ ମନେ ହସିବାରେ ଲାଗିଲେ । କିନ୍ତୁ ବାହାରକୁ କିଛି ନ ଜାଣିଲାପରି କହିଲେ—

"ମୁଁ ତ ଜାଣିନାହିଁ କଣ ଡାକିବି ବୋଲି । ଯଦି କହିଦେଇ ଥାନ୍ତୁ ସିନା"—

—"ସତରେ ତ ମୁଁ କହୁଛି—ମୋତେ ସମସ୍ତେ ନାନୀ ବୋଲି ଡାକନ୍ତି । ମୋ ନାଁ ସାବି ନାନୀ ।"

—"ଅଚ୍ଛା, ସାବିନାନୀ ମୁଁ ଗୋଟିଏ କଥା ପଚାରିବି କହିବୁ ତ" —କହି ପକେଟରୁ ଖଣ୍ଡିଏ ପାନ କାଢ଼ି ସାବିନାନୀ ହାତକୁ ବଢ଼ାଇ ଦେଲେ ଦାମୋଦର ।

ପାନକୁ ଥରେ କାନରେ ଟେଷ୍ଟବେଙ୍କ ଦେଇ ସାବାନାମା କହିଲା "କହ ରେ ପୁଅ ଯାହା ଜାଣିଥିବ ନିଶ୍ଚୟ କହିବ ।"

ଦାମୋଦର ଖୁସିହୋଇ ପଚାରିଲେ ଅଚ୍ଛା ନାନୀ ମୋର ପୁଅ ଏଠି ବହୁତ ଦିନ ହେବ ରହୁଥିଲା । କଣ କରୁଥିଲା ସେ । ମୁଁ ଚିଠି ଲେଖିଲେ ସେ ଲେଖେ ଯେ ମୁଁ ବେକାର ବସିଛି । କିନ୍ତୁ ସେ ଚଳେ କେମିତି ?"

"ମୁଁ ତ ସେଇ କଥା ଜାଣେ ନାହିଁ । ତେବେ ଆମର ଏଇ ନିକଟରେ ଗୋଟିଏ ପିଲା ଅଛି ସେ ଆମର ଶାନ୍ତନୁର ସ୍ତ୍ରୀ । ଶାନ୍ତନୁ ଜେଲକୁ ଗଲା, 'ତା'ପରେ ସେଠୁ ଜେଲରୁ ଫେରିଲାଣି କି ନାହିଁ ଅଉ ତ ସେ ଆସିନି ଏଠିକି । ତା'ର ସ୍ତ୍ରୀ କେବଳ ସେଇ ବିଷୟରେ କହି ପାରିବ । ଗଲେ ତୁ ଯଦି କହିବୁ ମୁଁ ତା' ପାଖକୁ ନେଇଯିବି ।"

ଦାମୋଦର ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ବୁଢ଼ୀ ସହିତ ଯିବାପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ଉଠିଲେ । ଦୁହେଁ ରାସ୍ତା ପାର ହୋଇ ଗୋଟିଏ ଗଳି ଭିତର ଦେଇ ପଶିଲେ । ଖଣ୍ଡିଏ ଛୋଟିଆ ଘର । ତା ଭିତରକୁ ଦୁହେଁ ସିଧା ସିଧା ଚାଲିଲେ । ଗଳି ଘରଟିଏ ପାର ହେବା ବେଳକୁ ହାତରେ ଭ୍ୟାନିଟିବ୍ୟାଗ୍ ଖଣ୍ଡିଏ ଝୁଲାଇ ଗୋଟିଏ ଯୁବତୀ ଆସି ସେମାନଙ୍କ ସାମନାରେ ପଡ଼ିଥିଲା । ସେ ସେମାନଙ୍କୁ ଭିତର ଶୋଇବା ଘରକୁ ନେଇଯାଇ ବହୁତ କଥା ପଚାରିଲା । କଥାବାର୍ତ୍ତା ମଝିରେ ଦାମୋଦର ଜେଲର କଥା ମଧ୍ୟ ପକାଇଲେ । ସରଳଭାବରେ ଲଳିତା ସବୁ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଦେଇ ଚାଲିଲା । କିନ୍ତୁ ଯେତେବେଳେ ଲଳିତା ଜାଣିଲା ଯେ ଏସବୁ ତାର ସ୍ୱାମୀ ବିଷୟରେ ଚର୍ଚ୍ଚା ପଡ଼ୁଛି ସେ

ଲଳିତା ପଚାରିଲା—"ମୋର ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ ତ ମିଛରେ ନେଇ ଜେଲ୍‌ରେ ଭର୍ତ୍ତି କରାଗଲା, ଆଉ ପୁଣି କହୁଛନ୍ତି ?"

ଦାମୋଦର ହସି ହସି କହିଲେ "ଆପଣ ଭୁଲ ବୁଝିଲେ ଲଳିତାଦେବୀ ।" ମୁଁ ତ ମୋର ଗୃହିଣୀ ବିଷୟରେ କିଛି ଜାଣିବାକୁ ଆସିଥିଲି । କିନ୍ତୁ ଆପଣ ଅର୍ଥକୁ ଅନର୍ଥ କରି ରଖୁଛନ୍ତି ।

ଲଳିତା ମୁହଁ ଭଣ ଭଣ କରି କହିଲା 'ମୋର ସ୍ୱାମୀ ସାଙ୍ଗରେ ଇଞ୍ଜିନିୟରର କୌଣସି ସମ୍ବନ୍ଧ ନଥିଲା । ଏକାବେଳେ ଉଜୀର ଥିଲା ମୂର୍ଖ, ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟରେ ସେ ଅମର ସହିତ ମିଳାମିଶା କରିଥିଲା ।' ମୋର ସ୍ୱାମୀ କହିବାର ମୁଁ ଶୁଣିଛି ଯେ ଅମର ଦିନେ ନା ଦିନେ ଫାଶିରେ ଝୁଲିବ ।

ଗୋଟିକ ପରେ ଗୋଟିଏ ନୂଆ ନାଁ ପାଇ ଦାମୋଦର ଅଥୟ ହୋଇପଡ଼ିଲେ । କାମ ନସରି କମିତ ଅବା ଯାଉଛି । ଏବେ ତ ବେଳ ଅସି ଗଡ଼ିଯିବା ଉପରେ, କଅଣ ବା କରିବ, ଏଅବେ ଛାଡ଼ିଗଲେ ଅବଶ୍ୟରେ ହାତରୁ ଖସିଯିବ । ସେ କିନ୍ତୁ ଆଉ କିଛିର ସନ୍ଧାନ ପାଇପାରିନି । ସେ ପଚାରିଲା, "ଏ ନୂତନ ଆଗନ୍ତୁକ ଅମରଟି କିଏ ?"

"ମୁଁ ସେ କଥା ଜାଣିନି, ତେବେ ମୁଁ ଏତିକି କହିପାରିବି ଯେ ଗରିବ ପକ୍ଷେ ଏ ସଂସାରରେ କିଛି ନାହିଁ, ବଡ଼ ଲୋକଙ୍କର ସଂସାର, ସେହିମାନେହିଁ ତାଙ୍କୁ କେବଳ ପୂର୍ଣ୍ଣପ୍ରାଣରେ ଉପଭୋଗ କରିପାରିବେ ।"

ସାବିନାମାର ପାଟି ଖଲ ଖଲ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା, ସେ କହିଲା, 'ତୋ ସ୍ୱାମୀ ପରି ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଧରାହୋଇ ଯାଇଥିଲା ।'

"ହଁ, ଗରିବ ମଣିଷ ସମସ୍ତଙ୍କର ଶଳା ।" ଷ୍ଟେଟେଡ଼େବିଲକୁ ଲଳିତା ଆଖିରେ ଲୁହ ଛଳେଇ ଆସିଥିଲା । ନିଜକୁ ସମ୍ଭାଳି ନେଇ ସେ କହିଲା, 'ମୁଁ ଏତିକି କହିପାରେ ଯେ, ସହରରେ ସରିତା ନାମକ କୌଣସି ଏକ ବେଶ୍ୟାଳୟରେ ସେ ଥାଏ । ତା ଛଡ଼ା ମୁଁ ଆଉ କିଛି କହି ପାରିବିନି ।" ବର୍ତ୍ତମାନ ଏତେବଡ଼ ସହରରେ ଅମରର ପକ୍ଷେ ପାଇବା ଖୁବ୍ ଅସୁବିଧା ଥିଲା । ତଥାପି ସେ କୌଣସି ଥିରେ ନିରସ୍ତ ନହୋଇ ସରିତା ବାଈଙ୍କ ଘର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବାହାରି ପଡ଼ିଲେ ।

ଅଳ୍ପ ପରିଶ୍ରମ ଭିତରେ ସେ ଘରଟି ପାଇଲେ, ଘଣ୍ଟାର କଣ୍ଟା ଦଶ ଯାଇଥାଏ, ସେ ପ୍ରଥମେ ଯାଇ ଘରର କବାଟରେ ଆଘାତ ଦେବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଅମରେ ବାହାରି ପଡ଼ିଲା ଘର ଭିତରୁ, ସେ ପୋଲିସ ଲୋକ ବୋଲି ସନ୍ଦେହ କରି ନିଜକୁ ଗୋଟିଏ ବୁଢୁ ଭଳିଆ ଦେଖାଇ ହେଲା । ସେ କହିଲା, "ମୋତେ ବଡ଼ କଷ୍ଟ ହେଉଛି, ତୁମର କାମ ଶିଘ୍ର ସାର ମୁଁ ଯିବି ।"

ଦାମୋଦର ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ । "ମୋର ଆଖିରେ କିଛି ପଡ଼ି ଯାଇଛି, ବହୁତ ସମୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୋତେ କିଛି ଦେଖା ଯାଉନି, ମୋତେ ଟିକେନାକୁ ଧର ।"

ଅମର ଖୁବ୍ ଗମ୍ଭୀର ହୋଇ ଯାଇ କହିଲା, "ମୋର ପଛରେ ଗୋଟିଏ ଲୋକ ଅଛି ।"

ଦାମୋଦର ସଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଉତ୍ତର ଦେଲା, "ଏତ କିଛି ନୂଆ କଥା ନୁହେଁ, ଅମ ପଛରେ ହଜାର ହଜାର ଲୋକ ଅଛି ଅଛନ୍ତି ।"

ନଇଁରେ ସରିତା ବାଈ ଚିତ୍କାରି କହିଲା, "ମୁଁ ଯାଙ୍କୁ ଚନ୍ଦ୍ରରେ ଥରେ ଭେଟିଥିଲି, "ପରେ ଅପଣ ତେବେ ଦାମୋଦରବାବୁ ।"

× × × × ×

ହଜାରର ହତ୍ୟାରେ ପୋଲିସ କର୍ମଚାରୀ ତଥା ସମ୍ବାଦ-ଦାତାମାନେ ବଡ ବିଚଳିତ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲେ । ସବୁଠାରୁ ମୋହନ ଚିନ୍ତିତ ବହୁତ ଥିଲା । ସେ ସବୁବେଳେ ନିଜକୁ ଦୁରେଇ ଦୁରେଇ ରଖୁଥିଲା । ନଳିନୀ ତାର ପିତାଙ୍କର ଏପରି ଅସ୍ଥିରତା ଦେଖି ସେ ନିଜେ ବହୁତ ବିଚଳିତ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲା । ସବୁ ବିଷୟରେ ସେ ସୁନୀଲ ଠାରୁ ପରାମର୍ଶ ନେଇ କାମ କରୁଥିଲା ।

ମୋହନ ସବୁବେଳେ ଭାବୁଥିଲା ଯେ, ବେହରା ସମସ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତି ଅକାରଣରେ ନଷ୍ଟ କରିଦେଲା, କାହିଁକି ? ଲାଲ୍‌ଭବନ ପରି ଏତେ ସୁନ୍ଦର ସ୍ଥାନକୁ ସେ ଦାନ ସ୍ୱରୂପ ଦେଇଦେଲା କାହିଁକି ?

ତାର ମନେ ପଡ଼ିଲା ପୂର୍ବକଥା, ଦିନେ ତାକୁ ନଳିନୀ କହିଥିଲା ଯେ, ବେହେରାବାବୁ ଖୁବ୍ ସୁନ୍ଦର ଲୋକ । ସେ ନିସ୍ୱାର୍ଥ-ପର ଭାବରେ ଏତେ ସବୁ ଦାନ କରି ଦେଇଛନ୍ତି । ତୁମେ କହିଲେ ସେ ନିଶ୍ଚୟ ଆମକୁ କିଛି ଦେବେ ।

ମୋହନ କିନ୍ତୁ ସେ ପାଇଁ ବ୍ୟସ୍ତ ନଥିଲା, ତାର ସବୁବେଳେ ମନରେ ଆସୁଥିଲା ଯେ, ଏ ସବୁ ସମ୍ପତ୍ତିରେ କିଛି ନା କିଛି

ଗଣ୍ଡଗୋଳ ରହୁଛି । ତା ଛଡ଼ା ତର ପ୍ରଥମ ଦୁଃଖ ଯେ, ଜଲଭବନରୁ ତାର ଗୃହକର୍ତ୍ରୀ ଗୃହଲପିବ ।

ବହୁତ ସନ୍ଧାନ ପରେ ସୁନୀଲ୍ ପ୍ରକୃତ ଘଟଣା ଜାଣି ପାରିଲ । ତାର ଭୟ ହେଉଥିଲ ଜଗମିସ୍ତ୍ରୀକୁ । ସେତେବେଳକୁ ସେ ହଳ ମଧ ସବୁ ବିଷୟ ଜାଣି ଯାଇଥିଲ । ସେ ସିନା ସତ୍ୟ ଘଟଣାକୁ ପ୍ରକାଶ କରିବାକୁ ଅନିଚ୍ଛୁକ ହେଉଥିଲ । କିନ୍ତୁ ଯେତେବେଳେ ଜାଣିଲ ଯେ, ଦୁଇଜଣ ଲୋକ ଯେ କି ତାର ରହସ୍ୟ ଜାଣନ୍ତି, ସେମାନେ ତାର ଖୁବ୍ ନିକଟ ସମ୍ପର୍କୀୟ ।

ନଳିନୀର ଉଦାସୀନତା ସୁନୀଲକୁ ବଡ଼ ବିଚଳିତ କରି ଦେଉଥିଲା । ତାର ଭାବ ସ୍ପଷ୍ଟ ଯେ, କୌଣସି ଗୁପ୍ତ କାମରେ ଲିପ୍ତ ରହୁ, ଏ କଥା ସେ ମୋଟେରୁ ଗୃହ୍ଣୁ ନଥିଲା ।

ପରେ ମୋହନ ଅଉ ସୁନୀଲ୍ ଦୁହେଁ ତାଙ୍କର ନିକଟସ୍ଥ ଗୁପ୍ତକମିକୁ ଯାଇଥିଲେ । ଶାନ୍ତନୁ ସେହିଠାରେ ସେମାନଙ୍କୁ ଦେଖି ଚିହ୍ନି ପାରିଲା ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ପାଖକୁ ଅସି ଅନେକ ବିଷୟରେ ଗୁପ୍ତ ପରାମର୍ଶ କରିବାର ମନସ୍ଥ କଲା ।

× × × × ×

ଅମର ତାର ସିଗରେଟ୍‌ରୁ ଧୂଳା ଝାଡ଼ୁ ଝାଡ଼ୁ କହିଲ "ସରତା ମୁଁ ତ କିଛି ଡ଼ିଟେକ୍‌ଟିଭ୍ ନୁହେଁ ।

"ମୁଁ କଣ ତୁମ୍ଭକୁ ସେ କଥା କହୁଛି କି ?

ମୁଁ ଦୀର୍ଘ ତିନିଦିନ ଧରି United Bank. ସାମନାରେ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଲି, କିନ୍ତୁ ଶାନ୍ତନୁର କୌଣସି ଖବର ପାଇ ପାରିଲି ନାହିଁ ।

କିଛିକ୍ଷଣ ନୀରବତା ପରେ ସବିତା କହିଲା, "ତୁମେ ଜାଣିବା ପୂର୍ବରୁ ସେ ବୋଧେ ଟଙ୍କା ନେଇ ଯାଇଛି ।"

ସବିତାର କଥା ସତ୍ଯ ଭଳି ପ୍ରତୀତ ହେଉଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା ଅମର କିନ୍ତୁ ପସନ୍ଦ କରି ପାରି ନଥିଲା । ଅମରର ଏପରି ଭାବାନ୍ତର ଦେଖି ସବିତା ନ ହସି ରହି ପାରିଲା ନି । ସେ କହିଲା, ଶାନ୍ତନୁର ପଚିଶ ହଜାର ଟଙ୍କା ସହିତ ବେହାଗ୍ରର ଦଶ ହଜାର କଅଣ କମ୍ କଥାରେ କଥା । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଯାହା ଭାବୁଛି; ଏ ସବୁ ଅନର୍ଥ ଘଟାଇବା ମୁଁ ପସନ୍ଦ କରୁନାହିଁ ।

"ମୁଁ ପସନ୍ଦ କରୁନାହିଁ ସତ, କିନ୍ତୁ ସେହି ରାତିରେ ଲାଲଭବନରେ ଶାନ୍ତନୁର ବ୍ୟବହାର ମୋର ସବୁବେଳେ ମନେପଡ଼ି ଯାଉଛି । ତୁ କଅଣ ଭାବୁଛୁ ମୁଁ ଶାନ୍ତନୁକୁ କ୍ଷମା ଦେଇ ସେ ସବୁ ଭୁଲିଯିବି ।"

"ନାଁ ମୁଁ ତ ସେ କଥା କହୁନି ।"

ଯା' ହେଉନା କାହିଁକି ସବିତା, ତାକୁ ନିଶ୍ଚୟ ମୁଁ ଜୀବନରୁ ଶେଷ କରିଦେବି । ମୋର କୋପ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ବର୍ତ୍ତି ସେ କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ଲୁଚି ପାରିବନି ।

କଥାର ସୂତ୍ର ବଦଳାଇ ସବିତା କହିଲା, "ସେ ଲାଲଭବନକୁ ଯାହା ଖୋଜିବାକୁ ଯାଇଥିଲା ତା କଅଣ ମିଳିଲାନି ।"

"ସେ କଥା ମୁଁ କେମିତି କହିବି ! ମୋର ନିଜର ସେତେବେଳକୁ ଅଠାଟିଙ୍କ୍ ।"

"ଏଠି ବଡ଼ କଟିମିଟିଆ ଲଗା ଯାଉଛି, କଅଣ ସତ ନା ଅମର ?"

"ନାଁ, ଯାହା ଭାବୁଛୁ, ତାହା ପ୍ରକୃତରେ ସତ ନୁହେଁ । ଯେତେବେଳେ ତୁ ସବୁ କଥା ଶୁଣିବୁ, ପରଣତି ବିଷୟ ଅପେ ଅ ପ

ଭାବିନେଇ ପାରିବୁ । ଅଚ୍ଛା ସବିତା, ଉଜିରର ହତ୍ୟା କଅଣ ରହସ୍ୟ-ଜନକ ନୁହେଁ ?

ମୁଁ ତ ସେଇଥି ପାଇଁ କହୁଛି ଯେ ସେ ସବୁ ଭୁଲେଇ ଯାଉ ଦିଅ । ଶାନ୍ତନୁର ପଗୁଣ ହଜାର ଟଙ୍କା ଆମ ପକ୍ଷେ ଯଥେଷ୍ଟ ।

ଉଜିରକୁ ପ୍ରଥମେ ଧଡ଼ାରେ ପିଟି ପିଟି ମାରିଦିଆ ଯାଇଛି । ତା'ପରେ ତାକୁ ଦଉଡ଼ିରେ ବାନ୍ଧି ଝୁଲାଇ ଦିଆ ଯାଇଛି । ଏଥିରୁ କଣ ମନେ ହୁଏନି ଯେ ଏଥିରେ ରହସ୍ୟ ଅଛି ବୋଲି । ଅଚ୍ଛା ମୁଁ ମାନିଲି, ଆମେ ଯେତେବେଳେ ତା ଭିତରେ ଥିଲୁ, ସେତେବେଳେ କେହି ନା କେହି ନିଶ୍ଚୟ ଅନୁସରଣ କରୁଥିଲେ । ଯାହାର ପ୍ରମାଣ କି ଧଡ଼ାରେ ଲାଗିଥିବା ତାଟକା ରକ୍ତରୁ ମିଳେ । ଶାନ୍ତନୁ ଯେ ପଳାଇଲା, ସେଇଥି ପାଇଁ ସିନା ଆମେ ଭେଟି ପାରିଲୁ ନାହିଁ । ନଚେତ୍ ନିଶ୍ଚୟ ଆମେ ଖୋଜି ବାହାର କରି ପାରି ଥାଆନ୍ତୁ । ତା ଛଡ଼ା ଶାନ୍ତନୁ ପଳାଇଗଲା ପରେ ଯଦି ସେ କଳାଖର ସୁରାକ୍ ପାଇଥାନ୍ତା ତେବେ କଣ ତା ହାତରୁ ବର୍ତ୍ତିପାଇ ପାରି ନଥାନ୍ତା ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ଯାହା ଶୁଣାଯାଏ ଯେ ବେହାରୀ ସମସ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତିର ମାଲିକ୍ ଥାଇ ତାକୁ ଭାଗଚାଷ ଦେବା ପାଇଁ ତିଆରି ।

"ମୁଁ କିନ୍ତୁ ଏ ସବୁ ବିଷୟରେ ମନ୍ତବ୍ୟ ଦେଇ ପାରୁନି ।
"ନା, ତୋର ମନ୍ତବ୍ୟ ଯେ ମୋତେ ମୋ ପଥରୁ ବିଚ୍ୟୁତ କରାଇବ, ତା ମୁଁ ଭାବି ପାରୁ ନାହିଁ । ତେବେ କଥା ହେଉଛି, ଦାୟୀ କିଏ, ଶାନ୍ତନୁ ନା ବେହାରୀ ?

"କଅଣ ବେହାରୀ ଏଥିରେ ଜଡ଼ିତ ? କଅଣ ସେ ଉଜିରକୁ ହତ୍ୟା କରିଛି ?"

'ମୁଁ ତ ସେ କଥା କହିପାରିବିନି, ତେବେ ସେଇ ଦୁଇଟା ଜିନିଷ ବଡ଼ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟର କଥା, ଅଜି ଦେହଗ୍ରାସ ଲଷପତି ହୋଇଛି, କିନ୍ତୁ ତାର ଇତିହାସ ଜାଣିଲେ ଜଣାଯାଏ ଯେ ଦେହାଗ୍ରା ମଧ୍ୟ ମଦନବାବୁଙ୍କ ହତ୍ୟା ସମ୍ପର୍କରେ ଜଡ଼ିତ ।''

''ମୋର ବିଶ୍ୱାସ ଶାନ୍ତନୁ ବିନା ଦୋଷରେ ଜେଲ ଗଲାସିନା କିନ୍ତୁ ଦ୍ୱିତୀୟ ବ୍ୟକ୍ତି ନିଶ୍ଚୟ ଏଥିରେ ଜଡ଼ିତ ।''

ସୁଚିତାର କୌଣସି ଉତ୍ତରକୁ ଅପେକ୍ଷା ନକରି, ସେ ଘରୁ ବାହାରି ଚାଲିଗଲା ।

ଅମର ଚାଲିଗଲା ପରେ ସୁଚିତା ବଡ଼ ଏକୁଟିଆ ବୋଧ କଲା । ସେ ସବୁ କଥା ଚିନ୍ତା କରିବାରେ ଲାଗିଲା । ଅମରର ପ୍ରେମ, ତାକୁ ପାଗଳୀ ବନାଇ ଥିଲା । ସେ ତାରି ଚିନ୍ତାରେ କିଂକର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବିମୂଢ଼ ହୋଇ ପଡ଼ିଲା । କିଛିକ୍ଷଣ ବସି ନାନା ଚିନ୍ତା କଲା ପରେ ସେ ଶେଷ ସମାଧାନରେ ପହଞ୍ଚି ପାରିଲା ଯେ ହରିଦ୍ୱାର ଯାଇ ସମସ୍ତଙ୍କ ଅଲକ୍ଷରେ ସବୁ ରହସ୍ୟ ଜାଣି ପାରିବ । ଆଉ କାଳ ବିଳମ୍ବ ନକରି ଲୁଗାପଟା ବଦଳି ସିଧା ହରିଦ୍ୱାର ଅଭିମୁଖେ ଯାତ୍ରା ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲା

ପ୍ରାୟ ୫ମିନିଟ୍ ପରେ ସେ ହରିଦ୍ୱାର ଧର୍ମଶାଳାରେ ପହଞ୍ଚିଲା । ସେଠି ଦେହଗ୍ରାଙ୍କୁ ନପାଇ ଫେରି ଆସୁଥିଲା ଲଲଭବନ ଆଡ଼େ । ଲଲଭବନକୁ ପଡ଼ୁଥିବା ରାସ୍ତାର ଗୋଟିଏ ପୋଲ ଉପରେ ଅକସ୍ମାତ ଦାମୋଦର ସଙ୍ଗେ ଭେଟ ହେଲା । ସେ ଦାମୋଦରଙ୍କୁ ଦେଖି ଅମର ରହସ୍ୟରେ ପଶ୍ଚାତ୍‌କୁ ଅନୁସରଣ କଲା । କିନ୍ତୁ ସେ ଜାଣିନଥିଲା, ସାରୁ ଭିତରେ ମାରୁ ଅଛି ।

ସବିତା, ଦାମୋଦରର ଏଭଳି ପ୍ରଶ୍ନରେ କଅଣ କହିବ ଓ କଣ କରିବ କିଛି ଭାବି ପାରିଲାନି । ନିର୍ଜନିଆଁ ପାହାଡ଼ିଆ ରାସ୍ତା, ସେଥିରେ ବା କାହାକୁ ଭେଟିବ । ତଥାପି ଦାମୋଦର ସବିତାକୁ ଧମକାଇ ଜବରଦସ୍ତ ନିକଟସ୍ଥ ଗୋଟିଏ ଝଙ୍କାଳିଆ ବୁଦା କଡକୁ ଟାଣି ନେଲା, ତାହା ଦୃଷ୍ଟିର ବାହାରେ ଥିଲା, ପକେଟରୁ ପିସ୍ତଲ କାଢ଼ି ଦାମୋଦର ସବିତାର ଛାତିରେ ଲଗାଇ କହିଲା, ତୁ ଏଇ ଛୋଟ ଜନପଦିର ଦରକାରେତ ଖୁବ୍ ଭଲ ଭାବରେ ଉପଲବ୍ଧି କରିପାରୁଥିବୁ, ମୁଁ ଶୁଣେଁ ସମସ୍ତ ଘଟଣାର ଅମୂଳ ଚୂଳ ବର୍ଣ୍ଣନା ।

ଅନ୍ୟୋନ୍ୟୋପାୟ ହୋଇ ସବିତା ସବୁକଥା କହିବାରେ ଲାଗିଲା । ଯାହା ବା ସେ ଲୁଚାଇ ଥାଆନ୍ତା, ଅମରର ଫାଶି ସୁନିଶ୍ଚିତ ଜାଣି ସେ ସମସ୍ତଙ୍କର ସଠିକ୍ ବିବରଣୀ ଗପିଗଲା ।

ଶେଷରେ ସବିତା କହିଲା—ଶାନ୍ତନୁ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ, ମଦନବାବୁଙ୍କ ହତ୍ୟା ଶାନ୍ତନୁ ଦ୍ୱାରା ହୋଇନି, ବେହାରୀ ତାଙ୍କର ପ୍ରକୃତ ହତ୍ୟାକାରୀ । ହତ୍ୟା ଦିନ ରାତିରେ ବେହାରୀ ଲାଲଭବନରେ ଶାନ୍ତନୁ ସହିତ ମିଳିବା ପାଇଁ ଆଗରୁ କଥା କରିଥିଲା, ସେତେବେଳେ ବେହାରୀ ଥିଲା ଗୋଟେ ପକ୍କା ପକେଟ୍‌ମାର । ଖୁବ୍ ହୁସିଆରରେ ଶାନ୍ତନୁର ସିଗାରେଟ୍ କେସ୍ କାଢ଼ିନେଇ ସେ ଘଟଣା ସ୍ଥଳରେ ଛାଡ଼ିଦେଇ ଚାଲି ଯାଇଥିଲା । ଦିନେ ଅମରକୁ ଶାନ୍ତନୁ କହୁଥିଲା ଯେ ବେହାରୀ ଗୋଟିଏ ଚିଠି ଦ୍ୱାରା ତାକୁ ଏଠାକୁ ଡକାଇ ଆଣିଥିଲା; ଆଉ ସେହି ଚିଠି ଶାନ୍ତନୁ ଏହି ଲାଲଭବନରେ ଲୁଚାଇ ଦେଇ ଯାଇଥିଲା, ଯେଉଁଦିନ ଅମର ଆଉ ଶାନ୍ତନୁ ଦୁହେଁ ଲାଲଭବନକୁ ଆସିଥିଲେ, ସେତେବେଳେ ସେମାନେ ହଜାରିର ମୃତ ଦେହ ଦେଇ ଲାଲଭବନରେ ଝୁଲୁ ହୋଇଥିବାର ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲେ ।

କିନ୍ତୁ ଶାନ୍ତନୁର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥିଲା, ତାର ଲୁଚିଥିବା ଶଠିଙ୍କୁ ଖୋଜିବା— ।

ପିସ୍ତଲର ଭୟରେ ସବିତା ସବୁ କଥା କହିଗଲା । କଥା ଅଦାୟ କରି ସାର ଦାମୋଦର ରହସ୍ୟ ଅରମ୍ଭ କରିଦେଲେ । ଦାମୋଦରଙ୍କର ଛଳ ପ୍ରେମରେ ଅତୁରୀ ସବିତା ସେତେବେଳେ ସବୁକିଛି ଭୁଲିଗଲା । କିନ୍ତୁ ପରମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଯେତେବେଳେ ଦାମୋଦର କହିଲେ "ତୁ ଥା ସବିତା, ସେ ଆଡେ ଭାଇ ମୋର ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଥିବେ; ମୁଁ ବେଶି ସମୟ ଏଠି ରହି ପାରୁନି । ଅନ୍ତତଃ ତୁ ଯେଉଁ ଅମର ଖବର ନେବାରେ ଆସିଛୁ ସେଇଟା ଅଗେ ପୂରଣ କର" କହି, ଦ୍ରୁତ ଗତିରେ ଦାମୋଦର ବୁଦାମୂଳ ବାହାରି ଗାଁ ଅଡ଼େ ଚାଲିଗଲେ ।

ସବିତା ପାଖରୁ ସିଧା ଆସି ଜୟନ୍ତବାବୁଙ୍କୁ ରାସ୍ତାରେ ଭେଟିଲେ । ସେ ଘଟଣାଟା ଅମୂଳଚୂଳ କହିବା ପାଇଁ ଜୟନ୍ତବାବୁଙ୍କୁ ନିଜର କୋଠରୀକୁ ଆସିବାକୁ କହିଲେ । ସମୟର ଗୁରୁତ୍ୱ ଉପଲବ୍ଧି କରି ଜୟନ୍ତବାବୁ ଓ ଦାମୋଦର ଦୁହେଁ ଧର୍ମଶାଳାକୁ ଫେରି ଆସିଲେ ।

ନିଜର କୋଠରୀରେ ବସି ଦାମୋଦର ସବୁ ଘଟଣା ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଗଲେ । ଘଟଣାଟି ଅମୂଳଚୂଳ ଶୁଣି ଜୟନ୍ତବାବୁ କହିଲେ, ମୁଁ ଠିକ୍ ନା ଏଇ କଥା ଦିନେ କହିଥିଲି ।

ସତ ଯେ, କିନ୍ତୁ ବେହାରୀ କାହିଁକି ମଦନବାବୁଙ୍କୁ ହତ୍ୟା କଲା ?

ତୋର ମନେଥିବ, ଆମେ ଯେଉଁ କାଗଜପତ୍ରକୁ କେତେକ ଘଟଣା ପାଇଥିଲୁ, ଯାହାକୁ କି ମୋହନ ଜାଣିଥିଲା ଓ ବେହାରୀକୁ ସବୁ

କଥା କହୁଥିଲା ସେହି ଆଶାରେ ବେହାଣ୍ଡି ମୋହନକୁ ଧୋକା ଦେଇ ନିଜେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଧିକାର କରିନେବା ପାଇଁ ମଦନବାବୁଙ୍କୁ ହତ୍ୟା କଲା ।

କିନ୍ତୁ ସେ ଲୋକଟା କିଏ ?

ସେ କଥା ତ ମୁଁ ବି ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜାଣି ପାରୁନାହିଁ । ଅଚ୍ଛା ସେହି କ୍ଲୋକପ କାଗଜରୁ କଅଣ ସବୁ କଥା ଜଣା ପଡ଼ୁଛି ।

ବହୁତ ଭାବି ଭାବି ଦାରୋଗାଙ୍କ ମୁଣ୍ଡ ଗରମ ହୋଇ ଆସିଲା ସେ ଆଉ ଭାବି ପାରିଲେନି । ବୁଲିଯିବାପାଇଁ ବାହାରି ପଡ଼ିଲେ ।

ଅମର ସବୁଦା ଘରୁ ବାହାରି ସିଧା ବ୍ୟାଙ୍କରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିଲା, ସେଠାରେ ସେ ଯେପରି କାହାର ପ୍ରତୀକ୍ଷାରେ ବସି ରହିଛି । କିଛି ସମୟ ବସିବା ପରେ ସେ ଦେଖିଲା ଯେ କ୍ୟାସ୍ ଘରକୁ ଜଣେ ଅଧବୟସ୍କ ଭଦ୍ରବ୍ୟକ୍ତି ପଶି ଯାଉଛି । ସେ ତାର ପଛେ ପଛେ ଯାଇ ଦେଖିଲା କ୍ୟାସରୁ ଗୋଟିଏ ମୁଦା—ଲଫାପାଧରି ସେ ଫେରି ଆସୁଛି । ଅମର ବହୁତ ଚିନ୍ତା କଲାପରେ ମନେ ପଡ଼ିଲା ଯେ ଚଉଦ୍ୱାରରେ ସେ ଏହିପରି ଜଣେ ଲୋକକୁ ଦେଖିଛି । ସେଠାରେ ସେ ତାକୁ ଚିହ୍ନି ପାରିଲା । ମନେ ମନେ ଭାବିଲା ଏ ବୋଧେ ସେହି ମାଳୀ 'ମୋହନ ।"

ମୋହନର ଅଲକ୍ଷରେ ଅମର ସିଧା ଯାଇ ବସ୍‌ରେ ମୋହନ ପାଖରେ ବସିଲା । ରାସ୍ତାରେ ମୋହନ ଅମରକୁ ଦେଖିଥିଲା କିନ୍ତୁ ତାକୁ ଚିହ୍ନି ପାରିଲା ନାହିଁ ।

ବସ୍ ଷ୍ଟପେଜ ଠାରୁ ଗୋଟିଏ ଛୋଟ ରାସ୍ତା ଲାଲବାଗ-ଠାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା । ମୋହନ ସେ ରାସ୍ତା ଦେଇ ଚାଲିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ଗୋଟିଏ ନିଛାଞ୍ଚନିଆ ସ୍ଥାନରେ ଅମର ମୋହନକୁ ଭେଟିଥିଲା । ହଠାତ୍ ପକେଟରୁ ପିସ୍ତଲ କାଢ଼ି ମୋହନ ଛାତିରେ ଲଗାଇ କହିଲା "ଯାହା ଅଛି ଦେଇଦେ ନଚେତ୍ ଜୀବନର ଆଶା ଭୁଲିଯା ।"

ଏପରି ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଆକ୍ରମଣରେ ମୋହନ କିଛି କରି ପାରିଲା ନାହିଁ । ବହୁତ ସାହସ ସଞ୍ଚୟ କରି ସେ କହିଲା, "ତୁ କିଏ ?"

ଅମରର କ୍ରୋଧ ବଢ଼ି ଉଠିଲା । ସେ ଆଗ ପଛ ନ ଭାବି ପିସ୍ତଲର ପଛ ପଟରେ ମୋହନ ମୁଣ୍ଡରେ ସଜୋରରେ ଏକ ପାହାର ବସାଇ ଦେଲା । ସେଥିରେ ମୋହନ ମୁଣ୍ଡ ଫାଟି ରକ୍ତ ବହିବାକୁ ଲାଗିଲା, ସେଇ ଆଘାତରେ ସେ ବେହୋସ ହୋଇ ପଡ଼ିଗଲା । ଅମର ଏହି ଅବସରରେ ତାର ପକେଟରୁ ସମୁଦାୟ ନୋଟ ଓ ପୁଡ଼ିଆ ବାହାର କରି ନେଇ ଚାଲି ଗଲା ।

ମୋହନର [illegible] ହେଲା ବେଳକୁ ତାର ପାଖରେ କେହି ନଥିଲେ । ସେ ଚାରିଆଡ଼କୁ ଚାହିଁଲା କେହି ଦେଖୁଛନ୍ତି କି ନାହିଁ । ଶୀଘ୍ର ଉଠି ପଡ଼ି ସେ ଗୃହ ଅଭିମୁଖରେ ଚାଲିଲା । ନଳିନୀ ତାହାର ବାପାଙ୍କୁ ଏ ଅବସ୍ଥାରେ ଦେଖି ବିଚଳିତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲା । ସେ କିଛି ପଚାରିବା ପୂର୍ବରୁ ମୋହନ କହିଲା ଯେ ସାଇକେଲ୍ ଧକ୍କା ହୋଇ ଗୋଡ଼ହାତ ଛିଡ଼ି ଯାଇଛି ।

ସୁନୀଲ ଠିକ୍ ସେତିକି ବେଳେ ଆସି ମୋହନର ଘରେ ପହଞ୍ଚିଥିଲା । ମୋହନର ଅବସ୍ଥା ଦେଖି ସେ ବଡ଼ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲା ।

ମୋହନ କନ୍ତୁ ଧୀର ସ୍ଥିର ଭାବରେ ବସିଥାଏ । ପକେଟରୁ କାଢ଼ି ଖଣ୍ଡିଏ ବିଡ଼ି ଲଗାଇଲା । ତା ପରେ ପରିସ୍କାର ଲୁଗାପଟା ପିନ୍ଧି ବାହାରକୁ ଯିବା ପାଇଁ ବାହାରିଲା ।

ମୋହନ ସିଧା ଯାଇ ଲାଲଭବନର ଫାଟକ ପାର ହୋଇ ଭିତରକୁ ପଶିଲା । ସାମନା ଦରଜାର ତାଲା ଖୋଲି ଭିତରୁ ତାଲା ବନ୍ଦ କରି ଦେଲା । ସେ ଏତେ ବିବ୍ରତ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲା ଯେ, ତାକୁ ଜଣେ ଯେ Follow କରୁଛି, ଏ କଥା ସେ ଆଦୌ ଭାବି ନ ଥିଲା ।

ବାହାରେ ସୁନୀଲ ଅପେକ୍ଷା କରି ନିକଟସ୍ଥ ଗୋଟିଏ ବୁଦା ମୂଳରେ ଲୁଚି ବସିଥାଏ । ମୋହନର କାର୍ଯ୍ୟ କଳାପ ତାଙ୍କୁ ମୋଟେରୁ କିଛି ଜଣା ଯାଉ ନ ଥାଏ ।

ମୋହନ ସିଧା ଭିତରେ ଯାଇ ଶାନ୍ତନୁ ସହିତ ଭେଟିଲା । ସେ ଶାନ୍ତନୁଙ୍କୁ ପୁଙ୍ଖାନୁପୁଙ୍ଖ ସବୁ ବିଷୟ ଏକ ନିଶ୍ୱାସରେ କହିଗଲା । ମୋହନର ଏ କଥା ଶୁଣି ଶାନ୍ତନୁ ରାଗରେ ଗର୍ଜି ଉଠି କହିଲା, ନିମକ୍ ହାରାମ୍ କୁକୁର ଠାକୁର ମୋହ ସମ୍ଭାଳି ନପାରି ମୋତେ ସର୍ବସ୍ୱାନ୍ତ କରିବାକୁ ବସିଛି । କିଛିକ୍ଷଣ ଗତ ହେବା ପରେ ଶାନ୍ତନୁ ଲୋକଟିର ସମସ୍ତ ବିବରଣୀ ପଚାରିଲା । ମୋହନ ସବୁ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଗଲା । ସେହି ବର୍ଣ୍ଣନାରୁ ସେ ବ୍ୟକ୍ତି ଯେ କିଏ ଏକଥା ଉତ୍ତମ ରୂପେ ଶାନ୍ତନୁ ବୁଝି ପାରିଲା । ସେ ଯେ ଅମର ଛଡ଼ା ଆଉ କେହି ନୁହେଁ, କହି ଗର୍ଜି ଉଠିଲା ।

ଶାନ୍ତନୁର ଏପରି ଅବସ୍ଥା ଦେଖି ମୋହନ ଅମରର ଏ ପରିଚୟ ପଚାରିଲା । ପରିଚୟ ପାଇ ସାରିବା ପରେ ସିଧା ସିଧା ଘର ଭିତରୁ ବାହାରକୁ ଚାଲି ଆସିଲା । ବାହାରର କବାଟ ଖୋଲି ପୁନର୍ବାର ବାହାରୁ ତାଲା ଦେଇ ସେ ଘରକୁ ଫେରିଲା ।

ସୁନୀଲ ତାର ପିଚ୍ଛା ଧରିଥିଲା । ମୋହନ ଘରକୁ ଫେରିବା ପରେ ସେ ମୋହନର ପଛେ ପଛେ ଫେରି ଆସିଲା । ମୋହନ କିନ୍ତୁ ଆଉ ସ୍ଥିର ହୋଇ ରହି ପାରିଲାନି । ସେ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ନଳିନୀକୁ ଡାକି କହିଲା, "ମୁଁ ଟିକେ କଟକ ଯାଉଛି, ଆସୁ ଆସୁ ସଞ୍ଜ କିମ୍ବା କାଲି ହୋଇ ପାରେ । ତୁ ସୁନୀଲକୁ ଡକାଇ ଘର ଉପରେ ଟିକେ ନିଘା ରଖିବାକୁ କହି ସିଧା ଚାଲି ଆସିଲା । ସେ ବାହାରି ଆସିବା ପରେ ତା ପଛେ ପଛେ ସୁନୀଲ ଯାଇ ନଳିନୀକୁ ଭେଟିଲା । ନଳିନୀ ଠାରୁ ସବୁକଥା ଶୁଣି ତାର ମୁଣ୍ଡରେ କିଛି ଢୁକିଲା ନାହିଁ । ଦୁହେଁ ଚୁପ୍ ହୋଇ କିଛିକ୍ଷଣ ବସି ରହିଲେ ।

× × × ×

ଦାମୋଦର ସହିତ ସବିତାର ଭେଟ ହେଲା ପରେ ତାର ମନରୁ ସବୁ ଦୁଃଚିନ୍ତା ଦୂର ହୋଇଗଲା । ସେ ସହରରୁ ଫେରି ଆସି ସିଧା ଘରକୁ ନଯାଇ ସିନେମା ଦେଖିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଚାଲିଗଲା । ଫେରିବା ପରେ ଦେଖିଲା ସେ ଅମର ତାର ଘରେ ବସିଛି ।

ଅମରକୁ ଦେଖି ସବିତା ଚମକି ପଡ଼ିଲା ସେ ଲୁଗା ପଟା ବଦଳାଇ ଅମରକୁ କହିଲା, ଏ ସବୁ କଣ ହେଉଛି ? ତୁମର ଏ ଗତି ମୋତେ ଭଲ ଲାଗୁନାହିଁ ।

'କିଛିନାହିଁ' କହି ଅମର ନିଜ ଚିନ୍ତାରେ ମଗ୍ନ ହୋଇ ରହିଲା । ସେ ଶାନ୍ତନୁ ବିଷୟରେ ବହୁତ କିଛି ଭାବିଗଲା । ଶାନ୍ତନୁ ସେ ଏହାର ପ୍ରତିଶୋଧ ନ ନେବ, ଏ କଥା ସେ ମନେ ମନେ କହିହୋଇ ସିଧା ଉଠି ବାହାରକୁ ଚାଲି ଆସିଲା ।

ସବିତା ଅମରର ଏ ଢଙ୍ଗ ଦେଖି ବ୍ୟତିବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ କହିଲା, "କଉ କଥା କିଛି ନାହିଁ ଚାଲି ଯାଉଛ କାହିଁକି ?

ମୁଁ ବମ୍ବେ ଯାଉଛି ବର୍ତ୍ତମାନ— କହି ସରିତା କିଛି ଭାବିବା ପୂର୍ବରୁ ସେ ଚାଲିଗଲା ।

ଅମରର ବ୍ୟବହାରରେ ସରିତା ମ୍ରିୟମାଣ ହୋଇ ପଡ଼ିଲା । ତା ପକ୍ଷରେ ଅମରର ବ୍ୟବହାର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନୂଆ । ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଲୁଗା ନବଦଳାଇ ସିଧା ସିଧା ଅମରକୁ ଖୋଜିବାକୁ ତା ପଛେ ପଛେ ଚାଲିଲା ।

ବହୁତ ଅନ୍ବେଷଣ ବୁଲି ବୁଲି ପ୍ରାୟ ଦୁଇ ତିନି ଘଣ୍ଟା ବାଦେ ସେ ଘରକୁ ଫେରିଲା । ବାହାରେ ଅସି ଦେଖେ ତ ତାର ଘର କବାଟ ଖୋଲାଅଛି । ତ ର ମୁଣ୍ଡ ଘୂରି ଗଲା । ସେ ଭାବିଲା ଘର ଖୋଲିଲା କିଏ ? ତା ମନରେ ବହୁତ ଚିନ୍ତା ଅସି ଦେଖା ଦେଲା । ଝଡ଼ ବେଗରେ ସେ ଘର ଭିତରକୁ ପଶିଯାଇ ଖୁବ୍ ଚିତ୍କାର କରି ଉଠିଲା ଓ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ବେହୋସ ହୋଇ ପଡ଼ିଗଲା ।

ଅମର ଅଉ ସରିତାର କଥା କାହାରିକୁ ଅଛପା ନ ଥିଲା । ଏ ସବୁ ଘଟଣା କାହାର ଦୃଷ୍ଟିରେ ପଡ଼ି ନ ଥାଏ । କିଛି ସମୟ ବାଦ୍ ସରିତା ଅଖି ଖୋଲି ଚାହିଁ ଦେଖିଲା ତାର ଶେଷ ଇଚ୍ଛାରେ ତାର ପ୍ରାଣପ୍ରିୟ ଅମର ରକ୍ତାକ୍ତ ଶରୀରରେ ପଡ଼ିଛି । ଅଉ ଜଣେ ଲୋକ ଅମରର ପକେଟ ପ୍ରଭୃତି ଅଣ୍ଡାଳିବାରେ ଲାଗିଛି ।

ସରିତା ଗର୍ଜି ଉଠିଲା, କହିଲା ତୁ ମୋ ଅମରକୁ ମାରିଛୁ, ତୁ ଖୁଣୀ, ମୁଁ ତୋତେ ଭଲ କରି ଚିହ୍ନିଛି । ତୁ ସେହି ମୋହନ ନା ଲିଲିବନର ମାଳୀ ? କହି, ସରିତା ଅସ୍ତେ ଅସ୍ତେ ଦରଜା ଆଡ଼େ ଅସୁଥିଲା, ମୋହନ ତାକୁ ଧରିପକାଇ କହିଲା, ସରିତା ମୁଁ ଅମରକୁ ମାରିନି, ମୋତେ ବିଶ୍ବାସ କର । ମୁଁ ଗୋଟିଏ ବିପଦରେ ଅମର

ନିକଟକୁ ଆସିଥିଲା; କିନ୍ତୁ ଆସି ଦେଖେ ସେ ଏପରି ନିଃସହାୟ ଅବସ୍ଥାରେ ପଡ଼ିଛନ୍ତି ।

ସରିତା, ମୋହନର ଏଥିପରି ଢଙ୍ଗରେ ଚାହିଁକି ପଡ଼ି ଭୁଲିପଡ଼ିଲାବେଳେ ମୋହନ ଏକା ଲଅଁଳେ ବାହାରେ ଉଠିଲା । ଦୌଡ଼ି ୨ ସେ ସରିତାର ଆଖିର ଅନ୍ତରାଳରୁ ଚାଲିଗଲା । ସେ ସିଧା ଯାଇ ଗୋଟିଏ ଜଙ୍ଗଲିଆ ବୁଦା ମୂଳରେ ଚୁପ୍‌କରି ରହିଲା । ନଳିନୀର କଥା ତା ମନରେ ବାରମ୍ବାର ଆଘାତ କରିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ସରିତା ବହୁତ ଚିଲ୍ଲାଇଲା, କିନ୍ତୁ କିଛି ଫଳ ହେଲା ନି ।

× × × × ×

ରାତି ପ୍ରାୟ ୧୨ଟା । ନଳିନୀ ଖୁବ୍ ଜୋର୍‌ରେ କାନ୍ଦି ଉଠିଲା । ସୁନୀଲ ଆଖି ମଳି ମଳି ଘଟଣା କଅଣ ଜାଣିବା ପାଇଁ ବାହାରକୁ ଉଠି ଆସିଲା । ବାହାରେ ଦୁଇଜଣ ପୋଲିସକୁ ମୋହନ ସହିତ ଦେଖି ତାର ଗୋଡ଼ ଅଣ୍ଟୁ ଝିମି ୨ ହୋଇ ଗଲା । ସେ ନଳିନୀକୁ ସାନ୍ତ୍ୱନା ଦେବାକୁ ନିଜର ଏ ଅବସ୍ଥାରେ, ନିଜେ ଚମକି ପଡ଼ିଲା ମନରେ ସାହାସ ବାନ୍ଧି ନଳିନୀକୁ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ ତା ଘରକୁ ଆସିଲା ସେଠାରେ ତାର ଦାଦା ବୁଢା ପାଖରେ ନଳିନୀକୁ ଛାଡ଼ି ନିକଟସ୍ଥ ଲୁଦ ଉପରକୁ ଆସି ଜହ୍ନରାତରେ ଚାରିଆଡ଼େ ନିରୀକ୍ଷଣ କରିବାକୁ ଲାଗିଲା । କିଛିକ୍ଷଣ ନିରୀକ୍ଷଣ କଲା ବାଦ୍ ସେ ଦେଖିଲା, ପ୍ରାୟ ପଚିଶ ଜଣ ଯାକେ ପୋଲିସ ଗୋଟିଏ ଟ୍ରକରେ ଲଦା ହୋଇ ମୋହନ ଘର ଆଡ଼େ ଛୁଟିଛନ୍ତି । ତାକୁ କୌଣସି କଥା ଅଛପା ରହିଲାନି । ପାହାଡ଼ରୁ ଓହ୍ଲାଇ ଧର୍ମଶାଳା ଆଡ଼େ ଦୌଡ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ଧର୍ମଶାଳାର କବାଟ ବନ୍ଦ ଥାଏ । ରାତି ଯେ ଏତେ ହେଲାଣି ସେ କଥା ସୁନୀଲ୍ ପୁରା ଭୁଲିଯାଇ ଥାଏ । କୌଣସି ଅଡ଼ୁକୁ ନାଘା

ନ ରଖି କବାଟକୁ ଖଟ୍ ୨ କରିବାରେ ଲଗିଲା । ପ୍ରଥମେ ଦରଓ୍ୱାନ ଉଠି ବଡ ବିରକ୍ତ ହେଲା କିନ୍ତୁ ଯେତେବେଳେ ଜାଣିଲା ଯେ ନିଜେ ସୁନୀଲ ଆସିଛନ୍ତି ଓ କିଛି ଗୁରୁତର କାର୍ଯ୍ୟରେ ସେ ଆସିଛନ୍ତି ତାର ମନରେ ଦୟା ଆସିଲା । ସେ କବାଟ ଖୋଲି ଭିତରକୁ ଯିବାପାଇଁ ସୁନୀଲକୁ ଅନୁମତି ଦେଲା ।

କିଛି କଥା ନ ଶୁଣି ସୁନୀଲ୍ ଶୀଘ୍ର ଯାଇ ଦାମୋଦର କୋଠରୀ ନିକଟରେ ପହଞ୍ଚିଲା । ଦେଖିଲା ଜୟନ୍ତବାବୁ ଓ ଦାମୋଦର ଦୁହେଁ ବସି କୌଣସି ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କରୁଛନ୍ତି । ସୁନୀଲ୍‌କୁ ଦେଖି ଦାମୋଦର ଉଠିପଡ଼ି ତାକୁ ବସାଇବାକୁ ଖଣ୍ଡିଏ ଚୌକି ଆଣିଦେଲେ । ଜୟନ୍ତବାବୁଙ୍କର ଅନୁରୋଧରେ ଦାମୋଦର ଗୃହ ତଲାସ କରିବାରେ ଲାଗିଲେ । ତିନିଜଣ ଯାକ ଗୃହର ସଦ୍ବ୍ୟବହାର କରି ସାରି, ସୁନୀଲକୁ ଏତେ ରାତିରେ ଆସିବାର କାରଣ ପଚାରିଲେ । ସେ ଠିକଣାଣି କରି ସବୁ କଥା ବଖାଣ କରିଗଲା । ଏମିତି କି ସେଦିନ ଦିନର ଘଟଣା ମୂଳରୁ ଚୂଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କହିବାକୁ ବି ଛାଡ଼ିଲା ନାହିଁ । ଜୟନ୍ତ ବାବୁ ହସି ହସି କହିଲେ, ଏଥିରେ ବୁଝିବାର କ'ଣ ଅଛି । ତାଙ୍କର ହସ ଦେଖି ସୁନୀଲ ଉଠି ପଡ଼ିଲା । ଦାମୋଦର ସୁନୀଲକୁ ବସାଇଦେଇ କହିଲେ—ଏମିତି ହେଲେ ଲାଭ ବା କ'ଣ ମିଳିବ । ଠିକ୍ ଅଛି, ବର୍ତ୍ତମାନ ପାଇଁ ଧନଞ୍ଜୟ ଯେ ମୋହନ ଦୋଷୀ । କିନ୍ତୁ ଆମେ ନିଶ୍ଚୟ ତାକୁ ଦୋଷମୁକ୍ତ କରିବୁ । ସେ ଲାଗି ହାତକୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ରକ୍ଷାକରିବାର ତ ଉପାୟ ନାହିଁ । ପ୍ରଥମେ ସକାଳକୁ ଆସୁ । ତା ପରେ ଯାହା ହବାର ଦେଖିବା ।

ଦାମୋଦର ଓ ଜୟନ୍ତବାବୁଙ୍କର ଏପରି ନିର୍ଭୀକତା ବାଣୀ ଶୁଣି ସୁନୀଲ ସେ ରାତି ଘରକୁ ଫେରି ଆସିଲା ।

ସୁନୀଲର ଆସିବା ବାଟକୁ ନଳିନୀ ଚାହିଁ ବସିଥିଲା । ସେ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ସବୁ କଥା ପଚାରିଲା, କଅଣ ବାଧା ଅଛି ଫେରିବେ କି ? ସେ ଜୟନ୍ତବାବୁଙ୍କର ନିଶ୍ଚିତତା ବାଣୀ ଶୁଣାଇ ନଳିନୀକୁ ସାଥିରେ ଧରି ଘର ଭିତରକୁ ଆସିଲା ।

ସୁନୀଲର ଚାଲିଯିବା ପରେ ଦାମୋଦର ଓ ଜୟନ୍ତବାବୁ କୁହେଁ ପୂର୍ବଧର ଶେଷପରେ ପଡ଼ି ରହିଲେ । ପ୍ରଧାନ ଆଲୋଚ୍ୟ ବିଷୟ ଥିଲ, 'ଅମରର ହତ୍ୟା।'' ଜୟନ୍ତବାବୁ କହିଲେ, ଆମେ ବର୍ତ୍ତମାନ କେତେ ଗୁଡ଼ାଏ link ପାଇଛେ । ସେ ଗୁଡ଼ିକୁ ଯଦି ଖୁବ୍ ସୂକ୍ଷ୍ମ ବିଚାରଶକ୍ତି ଦ୍ୱାରା ଯୋଡ଼ି ଦିଆଯାଇ ପାରେ, ତେବେ ପ୍ରକୃତ ଘଟଣାର ତଥ୍ୟ ପ୍ରକାଶ ପାଇଯିବ । ପ୍ରଥମ ହେଉଛି, "ରଜତ ଓ ଅମରର ହତ୍ୟା ।" ସେ ହତ୍ୟା ସବୁର ଯାହା କାରଣ ଥି ବନା କାହିଁକି, ଏଥିରୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ଜଣା ପଡୁଛି ଯେ ଏହା ପରେ ପାଳି ପଡ଼ିବ ଶାନ୍ତନୁର ।

ଦାମୋଦର ଚମକି ଉଠିଲ, "ତେବେ କଅଣ ହତ୍ୟାକାରୀ ବେହାରୀ ?"

"ହଁ" ଦାମୋଦର ଧାରଣା ମଧ୍ୟ ସେଇଆ । ଅଢ଼ଉଁ ରଜିଦ ବର୍ଷ ପୂର୍ବେ ଯେଉଁ ଘଟଣା ଘଟିଥିଲା, ତାର ଫଳ ଆଜି ବାହାରୁଛି । ରଜତର ହତ୍ୟା ପରେ ପରେ ଅମରକୁ ହତ୍ୟା କରି ଗଲା । ପୁଣି ଯେଉଁ ମାନଙ୍କୁ ନେଇ ଏ ଘଟଣା ଘଟି ଚାଲୁଛି ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେବଳ ରହିଲେ ଶାନ୍ତନୁ ଆଉ ବେହାରୀ; ତା ଛଡ଼ା ସବୁ......

ଆମେ ଯାହା ଦେଖିଲେ ସେ ଉଜୀରର ହତ୍ୟାରେ, ପ୍ରଥମେ ବେହୋସ କରାହୋଇ ପରେ ସେ ଲଟକାଇ ଦିଆଯାଇ ଥିଲା କିନ୍ତୁ ସେ ଯୁକ୍ତିର ପ୍ରମାଣ କଅଣ ?

"ଖୁବ୍ ସିଧା" କହି ଜୟନ୍ତବାବୁ କିଛି ସମୟ ଭାବିବାକୁ ଲାଗିଲେ, କିଛିକ୍ଷଣ ପରେ କହିଲେ, "ବେହାରୀ ଯେଉଁ ପତ୍ର ଶାନ୍ତନୁଙ୍କୁ ଲେଖିଥିଲା, ସେହିପତ୍ର ପାଇଁ ସେ ଲାଲଭବନକୁ ଖୋଜିବାକୁ ଆସିଛି । ଏହା ମଧ୍ୟ ସେ ଭାବିଥିଲା, ଯେ ଶାନ୍ତନୁ ନିଶ୍ଚୟ ଏଇଠି ନିକଟରେ କେଉଁଠି ଅଛି । ପିସ୍ତଲର ଅବାଜ ତାକୁ ଶୁଣାଯାଇ ପାରେ । ଏହି ଭୟରେ ସେ ଗୋଟିଏ ଧଡ଼ା ନେଇ ସାଙ୍ଗରେ ଯାଇ ଥିଲା । ମୋର କିନ୍ତୁ ଧାରଣା ଉଜୀର ସେହି ନିକଟରେ କେଉଁଠି ଥିଲା । ସେ ବେହାରୀକୁ ନିଜ ପାଖରେ ପାଇ ତାକୁ ବୋଧେ ଧମକାଇଛି । ତେଣୁ ବେହାରୀ ଧଡ଼ାରେ ପିଟି ତାକୁ ମାରି ଦେଇଛି । ତା ପରେ ଯାହା ହେବାର ତା ହୋଇଛି ।

ମୁହଁରେ କ୍ଷୀଣ ହସ ଫୁଟାଇ ଦାମୋଦର କହିଲେ—ବୁଝିଲ ବାବୁ ତୁମେ ଯାହା ଭାବୁଛ ତା ତ ହୋଇ ପାରିବନି । ସେତ ଅଳ୍ପ ବହୁତ ଉପରେ । ସେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଜଣେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ନାଗରିକ ତୁମ କହିବା ଅନୁସାରେ ସେ ତା'ର ସମସ୍ତ ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱୀଙ୍କୁ ହଟାଇବା ପାଇଁ ଗୋଟିକ ପରେ 'ଗୋଟିଏ ହତ୍ୟା କରି ଚାଲିଛି । ତାର ପ୍ରମାଣତ ଦରକାର ।

"ତୋ ମୁଣ୍ଡର ଭେଜା ଠିକ୍ ଅଛିତ । ମୋର ସହକାରୀ ହୋଇ ଏଇସବୁ ବଦ୍‌ନାମ ମୁଁ ନେବାକୁ ଚାହୁଁନି । ଅଚ୍ଛା ହେଉ ଶୁଣ । ଏ ସବୁ ଘଟଣା ଘଟିଗଲା ପରେ ବେହାରୀବାବୁ ଲାଲଭବନର ଚାକିରି ଆଉ ଚାହୁଁନି । ତାର ଧାରଣା ଥିଲା ଯେ, ସେଇ ପତ୍ର ଖଣ୍ଡିକ ଲାଲଭବନରେ କେଉଁଠି ହେଲେ ରହିଛି । ସେଥିପାଇଁ

କେବଳ ଲାଲଭବନ ଉପରେ ତାର ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟି ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଯୋଜନା ଯେତେବେଳେ କାର୍ଯ୍ୟକରୀ ନହେଉଛି ଏଥିରୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ଜଣା ଯାଉଛି ଯେ ଶତ୍ରୁ ବୋଧେ ଗତି ପାଇନି କିମ୍ବା ଗତିଟି କେଉଁ ଅଜ୍ଞ ହଜି ଯାଇଛି ଆଉ ଗଠି ବିଷୟ ଜାଣିଥିବା ଲୋକ ମୋଟରୁ ୩ ଜଣ । ସେଥିରୁ କି ଦୁଇ ଜଣ ମଲେଣି ।"

"ମୁଁ ଦେଖୁଛି ମଦନବାବୁଙ୍କ ହତ୍ୟା ରହସ୍ୟ ରହସ୍ୟରେ ହିଁ ରହିଯାଉଛି ।"

" ବିଧାୟିବାବୁ ତ ମୂର୍ଖ ନୁହେଁ, ଦାମ ! ସେ ତାର ସାଥି ମାନଙ୍କୁ ଏଥିରେ ପକାଇ ନିଜେ ଖସି ଯିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି । ସବିତା ଯେଉଁ କଥାମାନ କହିଲା, ଖୁବ ଦେଖିଲୁ । ସେତ କହୁଥିଲା ନା, ଏଇ ... ଗୁଡ଼ା ତାର ଅନୁମାନ ମାତ୍ର । ଯ୍ୟା ମଧ୍ୟରୁ ଜାଣୁ ଯେ, ମଦନବାବୁ ... ଜଣେ ସଜ୍ଜନ ... ଥିଲେ । ଏଇ ଅଗ୍ନିକାଣ୍ଡ ... ବିଷୟରେ ସେ ଟିକିନିଖି ସବୁ ପ୍ରକାଶ କରି ଯାଇଛନ୍ତି ତା ଛଡ଼ା ଏ ଗାଁର ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଏବଂ ତ ତାଙ୍କର ଥିଲା, ସେ ଥିଲେ ... ଖଣ୍ଡର ଜମିଦାର ।

"ମୁଁ ତ ଏଥିରୁ କିଛି ବୁଝି ପାରୁନି ।"

"ତୁ ତ ବଡ଼ ଅଜବ ଲୋକ ଦାମ । ଏଇ ଛୋଟ କଥାଟାଇ ବୁଝି ପାରୁନୁ । ମଦନବାବୁ ଜାଣିଥିଲେ ଗୋଟିଏ ଖଣ୍ଡ ପ୍ରଳୟ ହେବ ବୋଲି । ସେଇଥି ପାଇଁ ସେ ତାଙ୍କର ନିଜର ସମ୍ପତ୍ତି ବଞ୍ଚାଇବାକୁ ପ୍ରଥମେ ଚେଷ୍ଟା କରିଥିଲେ, ଓ ଅର୍ଜିତ ଅନର୍ଜିତ ସମ୍ପତ୍ତି ସାସ୍ ... କିଣିବାରେ ବ୍ୟୟିତ କରିଥିଲେ ।

"କିନ୍ତୁ ଏ କଥା କେହାଶି ଜାଣିଲା କିପରି ?"

ପ୍ରଶ୍ନ ଶୁଣି ଉପରେ ବୁଝିଲେ ସିନା ହେବ । ମଝିରୁ ଭାଙ୍ଗି ମାଇଲା ହେବ କିପରି । ହଉ ହଁ ଶୁଣୁ, ସେତଥିଲେ ତାଙ୍କ

ସଂସାରକୁ ଏକାଠିଆ । ଏଇ ଏତେ ବଡ଼ ଚୌହଦ ଭି[illegible] ନିକଟରେ ଶତ୍ରୁ କହ ମିତ୍ର କହ ବିଶ୍ୱାସର ପାତ୍ର ଥିଲା ଏହି କିନ୍ତୁ କଥା ହେଉଛି, ସେ ଯଦିଓ ମୋହନଙ୍କୁ ନିଜର ଧନ ଦୌଲ[illegible] ବିଷୟରେ କିଛି କହି ନଥିଲେ, ତଥାପି ଦିନେ ଅକସ୍ମାତ୍ ମଦନ-ବାବୁଙ୍କୁ ଲୋହା ଚେଷ୍ଟ ପାଖରେ ବସି ଥିବାର ଦେଖିଥିଲା, ଯାହାର ପରିଣତିରେ ଏ କାଣ୍ଡ ଘଟିଛି

"ଦିନକର ଘଟଣା, ବେହାରୀ କୌଣସି ଗୋଟିଏ କେସ୍‌ରେ ଆସି ଏହି ଚଉଦ୍ୱାରରେ ଲୁଚିଥିଲା । ତା ର ଲୁଚିବା କାଳ ଭିତରେ ସେ ମୋହନ ସହିତ ପରିଚିତ ହୋଇଥିଲା । କଥା ପ୍ରସଙ୍ଗରେ କହି କହି ସବୁ ବିଷୟ ମୋହନ ବେହାରୀକୁ କହିଛି । ସେଇ ଲୋଭ ବେହାରୀକୁ ଆଜ ସମ୍ମାନୀତ ଠଗୀ ଶ୍ରେଣୀରେ ଭୁକ୍ତ କରିଛି ।

ଏହି ଘଟଣାର କିଛିଦିନ ପରେ ବେହାରୀ, ତାହାର ସାଥି ଶାନ୍ତନୁକୁ ଚିଠିଦ୍ୱାରା ଜଣାଇଛି । ଏଇ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସଠିକ୍ ଖବର ଅଛି ।

ଭାବି ଭାବି ଦାମୋଦର କହିଲେ "ତେବେ ବେହାରୀ ଆଉ ଶାନ୍ତନୁ ଦୁହେଁ ମଦନବାବୁଙ୍କ ହତ୍ୟାକାରୀ ।"

"ସେ କଥା ତ ଠିକ୍ କୁହା ଯାଇ ପାରୁନି । ତେବେ ଶାନ୍ତନୁର ଯେଉଁ ସିଗାରେଟ୍ କେସ୍ ସେଠରେ ପଡ଼ିଥିଲା ସେଥିଯୋଗୁ ସେ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ ହେଲା ମୋହନ ମଧ୍ୟ ଏ କଥା ଭଲ ଭାବରେ ଜାଣେ ଯେ, ମଦନବାବୁଙ୍କ ପ୍ରକୃତ ହତ୍ୟାକାରୀ କିଏ । ଶାନ୍ତନୁ ଜେଲ ଗଲାପରେ ଯେଉଁ ଭୂତ, କୋଠି ଭିତରେ ଘୂରିବାର ଦେଖା ଯାଉଥିଲା ସେ ହେଉଛି ଏ ମୋହନ । ସେ ସେଇ ଚିଠିଟି ପାଇଛି ଓ ଭାବୁଛି ନେଇ ସେ ଗୁପ୍ତ ଧନ ଅର୍ଜନ

କେବଳ ଲାଇସ୍ଥିପ ବି କାହାରିକୁ ଏମିତ, ତାର ନିଜ ଝିଅକୁ ମଧ
ଯୋଇନ

କିଏ ଏତ ଖୁବ୍ ମଜ୍ଜାର କଥା କିନ୍ତୁ ସହଜ ଉପାୟରେ ତୁମେ ଯାହା, ଏତେ କଥା ଧରି ପାରିଲ । ସେଇଥିକାହିଁ ମୋତେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଲାଗୁଛି ।

"ସହଜରେ ଠିକ୍, କିନ୍ତୁ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଠିକ୍ ହୋଇନି । ତୁ କାଲି ସକାଳୁ କଟକ ବାହାରି ଯା । ସେଠୁ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ଘଟଣା ମାନ ସରିତା ଠାରୁ ବୁଝି, ଦୁଇ ପ୍ରହରକୁ ଫେରି ଆସିବୁ ।

ସକାଳୁ ସକାଳୁ ଦାମୋଦର ସରିତାକୁ ଭେଟିବା ପାଇଁ କଟକ ବାହାରି ଗଲା । ସରିତା ସାଙ୍ଗରେ ଦାମୋଦର ଦେଖା ହେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସରିତା ଦାମୋଦରକୁ ବହୁ ମାନ୍ୟ କଲା ଓ ତାର ଆସିବାର କାରଣ ପଚାରିଲା ।

ଦାମୋଦର କହିଲେ 'ଅଚ୍ଛା ସରିତା ଅମରକୁ ସେଦିନ ମୋ ଘରକୁ ଯାଇ କେତେ ଘଣ୍ଟା ପରେ ଫେରିଲ । ଏଇ ଦୁଇ ତିନି ଘଣ୍ଟା ପରେ', ହସି ହସି ସରିତା ଉତ୍ତର ଦେଲା ।

ଯେତେବେଳେ ତୁ ଆସିଲୁ ସେତେବେଳେ ତୁ ଗୁଳିର ଶବ୍ଦ କ ପାଇଥିଲୁ କି ;

"ନାଁ"

ତେବେ ତୁ ବୋଧେ ଜାଣିନାହୁଁ ଯେ ମଦନର ହତ୍ୟାକାରୀ ମୋହନ ନୁହେଁ, ହେଉଛି ଅନ୍ୟ ଜଣେ । ତୋର ଘରେ ପହଞ୍ଚିବାର ପ୍ରାୟ ୧୫ ମିନିଟ୍ ପୂର୍ବରୁ ଏ ହତ୍ୟା କାଣ୍ଡ ଘଟିଛି ଓ

ଡାଇରୀ ରିପୋର୍ଟରୁ ଯାହା ଜଣାଯାଏ ଯେ ତୁ ନିଶ୍ଚୟ ଏ ନିକଟରେ କେଉଁଠି ହେଇଥିବୁ ଗୁଳି ଫୁଟିଛି ।

ଗୋଳିର ଅର୍ଓ୍ୟାଜ ମୁଁ ମୋଟେ ଶୁଣିନି ।

ତୁ ତ ଯାଣିଲୁ ନାହିଁ କି ଲୋକମାନେ ମଧ୍ୟ ଜାଣିଲେ ନାହିଁ ଏଥିରୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ଜଣାପଡୁଛି, ସାଇଲେନସର ଯୁକ୍ତ ପିସ୍ତଲ ଦ୍ୱାରା ଏ ହତ୍ୟା କାଣ୍ଡ ଘଟିଛି । ସେ ନିଶ୍ଚୟ କେହି ବଦମାସ କିମ୍ବା ଗୁଣ୍ଡା ଦଳିଆ ଲୋକର କାମ ହୋଇଥିବ ।

କିଛି ସମୟ ଚୁପ୍‌ଚାପ୍ ଚିନ୍ତା କରି ସାରିଲା ପରେ ସବିତା କହିଲା, ତେବେ ସେ ନିଶ୍ଚୟ ବେହାରୀ ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ କେହି ନୁହେଁ । ଅମର ବମ୍ବେ ଯିବ ବୋଲି ମୋତେ କହିଯାଇଥିଲା ; କିନ୍ତୁ ସେ ମଧ୍ୟ କହୁଥିଲା ଯେ ସେ କିଛି ଟଙ୍କା ପାଇଁ ବେହାରୀ ପାଖକୁ ଯିବ ।

ବିଲ୍‌କୁଲ ଠିକ୍—କହି ଦାମୋଦର ଡେଇଁପଡ଼ିଲେ । ସେ କହିଲେ ଏହା ହୋଇପାରେ ଯେ, ବେହାରୀ ଟଙ୍କା ଦେବ ବୋଲି କହୁଛି, କିନ୍ତୁ ତୁମର ଏଇଠିକା ଠିକଣା ସେ ବୋଧେ ଦେଇଛି । ଯାହାଦ୍ୱାରା କି ଅମର ଏଇଠି ଅପେକ୍ଷା କରିଛି ଓ ମରି ଯାଇଛି ।

ତୁମର କଥା ଠିକ୍ ବୋଲି ମୋର ଧାରଣା ହେଉଛି; କିନ୍ତୁ ମୋହନ ଏଠି କ'ଣ କରୁଥିଲା ।

ସେ ତାର ଟଙ୍କା ଖୋଜୁଥିଲା ବୋଧେ । ଆଉ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କିଛି ସାମାନ୍ୟ ପଚରାପଚରି କରି ଦାମୋଦର ଚନ୍ଦ୍ରଦ୍ୱାରକୁ ଫେରି ଆସିଲେ ।

× × × ×

ଜଙ୍ଗଲିଆ ରାସ୍ତା ଦେଇ ମୋହନ ଓ୍ୱାଲସ୍ ଆଖିରେ ଧୂଳି ଦେଇ ପଳାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଥିଲା । କ୍ଷୁଧା ଓ ତୃଷ୍ଣାରେ ସେ ଅତୁର ହୋଇ ସହରକୁ ପଳାଇ ଆସିଲା । ସହରର ଗୋଟିଏ

ଗ୍ରେଟ ହୋଟେଲରେ ଖିଅପଅ ସାର ଦେଇ ବହୁତ ଦୂରକୁ ପଳାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଥିଲା, କିନ୍ତୁ ପୋଲିସ୍‌ର ଆଖିକୁ ଠକି ଗୃଲିଯିବା ତ ପକ୍ଷରେ ବଡ଼ ଦୁରୂହ ବ୍ୟାପାର ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲା । ପୁନର୍ବାର ସେ ଧରହୋଇ ଜେଲ୍‌କୁ ଗୃଲଣ ହେଲା ।

× × × × ×

ଜୟନ୍ତବାବୁ ଦାମୋଦରଙ୍କୁ ସରତା ପାଖକୁ ପଠାଇ ନିଜେ ସୁଶୀଲ୍‌ର ଘରକୁ ଗଲେ । ସୁଶୀଲ୍ ଜୟନ୍ତବାବୁଙ୍କୁ ଖୁବ୍ ଗୌରବ କରି ଘରକୁ ନେଇଗଲା । ବାହାର ଘରେ ଦୁଇଟି ଚଉକି ପଡ଼ିଥିଲା । ସେଠି ତାଙ୍କୁ ବସାଇ ସେ ସିଗାରେଟ୍ ଓ ଚା'ର ବନ୍ଦୋବସ୍ତରେ ଯିବାକୁ ବାହାରିଲା । ଜୟନ୍ତବାବୁ ସୁଶୀଲ୍‌ର ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ଦେଖି କହିଲେ, ସେ ବାଜେ କଥାରୁ ତ'ଣ ମିଳିବ । ମୋ ସଙ୍ଗରେ ଟିକିଏ ଆସ, ମୁଁ ମୋହନର ଘର ତଲାସ କରିବି । ହଁ ଆଉ ଗୋଟିଏ କଥା, ନଳିନୀ ଦେବୀ ଏଥିରେ ଦୁଃଖିତ ହେବେନାହିଁ ତ ?

ନାହିଁ ନାହିଁ, ଜୟନ୍ତବାବୁ, ମୋର ଦୁଃଖିତ ହେବାର କଣ ଅଛି । ଆପଣ ତ ଆମର ଭଲକୁ କରୁଛନ୍ତି । ଘର ଭିତରୁ ନଳିନୀ ଦେବୀ କହି କହି ବାଣ୍ଡ ଘରକୁ ଆସିଲେ ।

"ଆପଣ ଦୁହେଁ ମୋ ସଙ୍ଗରେ ଗଲେ ଭଲ ହେବ, କହି ଜୟନ୍ତବାବୁ ସିଧା ସିଧା ଉଠିଲେ । ସେଇ ଅବସ୍ଥାରେ ସୁଶୀଲ୍ ଓ ନଳିନୀ ତାଙ୍କ ପଛେ ପଛେ ଗଲେ । ଘର ଭିତରକୁ ଯାଇ ଜୟନ୍ତବାବୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜିନିଷ ସୂକ୍ଷ୍ମଭାବେ ପରୀକ୍ଷା କରିବାରେ ଲାଗିଲେ । ସେହି ଘର ଭିତରେ ମୋହନର ଗୋଟିଏ ବନ୍ଧୁକ ଥିଲା । ସେଇଟିକୁ ମଦନବାବୁ ତାଙ୍କ ଜୀବିତାବସ୍ଥାରେ ମୋହନକୁ ଦେଇଥିଲେ । ମୋହନ ତାକୁ ଲଲିଭଳରେ ଜଗିଲାବେଳେ ବ୍ୟବହାର କରେ ଓ ନିଜ ପାଖରେ ଅଣି ରଖେ । ଜୟନ୍ତବାବୁ

ବନ୍ଧୁକଟି ଅଣି ତାର ଗୋଲି ପଶିବା ବ୍ୟାରେଲ୍ ଖୋଲି ଦେଖିଲବେଳକୁ ଖଣ୍ଡିଏ ଛୋଟ କାଗଜ ତଳକୁ ଖସିପଡ଼ିଲା ।

ନଳିନୀ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟହୋଇ ପଚାରିଲା, ଏଟା କି କାଗଜ ଜୟନ୍ତବାବୁ ?

"ନାଁ କିଛି ନୁହେଁ, କିନ୍ତୁ ଦରକାରୀ ନିଶ୍ଚୟ ।" ଗୁଳିବାକ୍ସ ତନ୍ନ ତନ୍ନ କରି ଖୋଜି ଜୟନ୍ତବାବୁ ତାଙ୍କର ଧର୍ମଶାଳାକୁ ଫେରି ଆସିଲେ ।

ପୂର୍ବରୁ ଦାମୋଦର ଫେରି ଆସିଥିଲେ । ସେ ଜୟନ୍ତବାବୁଙ୍କ ଅପେକ୍ଷାରେ ବସି ରହିଥିଲେ । ଜୟନ୍ତବାବୁ ଆସିବାପରେ ସେ ସବୁ କଥା ଠିକାଣି କରି କହିଲେ ।

ସେ ସମୟରେ ନଳିନୀ ଓ ସୁନୀଲ୍ ଆସି ଜୟନ୍ତବାବୁଙ୍କ ନିକଟରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ନଳିନୀକୁ ଧୁଁ ଧୁଁ କାନ୍ଦୁଥିବାର ଦେଖି ପଚାରିଲେ, "କଥା କଅଣ ?"

ସୁନୀଲ୍ ନଳିନୀକୁ ସାନ୍ତ୍ୱନା ଦେଇ କହିଲା କାନ୍ଦ ନାହିଁ ନଳିନୀ, ବାପାତ ଧରା ହୋଇଛନ୍ତି, ତାଙ୍କର ଧରା ହେବାରହିଁ କଥା । ଦୁଃଖକରି ଲାଭ କଣ ?

ଜୟନ୍ତବାବୁ ଓ ଦାମୋଦର ମଧ୍ୟ ନଳିନୀକୁ ସାନ୍ତ୍ୱନା ଦେଇ କହିଲେ ଯେ—ଆମେ ନିଶ୍ଚୟ ପ୍ରକୃତ ଅପରାଧୀକୁ ଧରାଇ ମୋହନକୁ ଖଲାସ କରାଇ ଅଣିବୁ କହି ଦୁହେଁ ଆସି ମଠରରେ ବସିଲେ ।

× × × × ×

ତ ପରଦିନ ଖୁବ୍ ଭୋରରୁ ଜୟନ୍ତବାବୁ, ଦାମୋଦର ନଳିନୀ ଓ ସୁନୀଲ୍‌କୁ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ ଜେଲ୍‌ଖାନାରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ସେ ଜେଲ୍‌ର ବାବୁଙ୍କ ସଙ୍ଗେ କିଛିକ୍ଷଣ କଥାବାର୍ତ୍ତା

ହୋଇ ସାରିବା ପରେ ସମସ୍ତେ କଏଦୀ ମୋହନକୁ ଭେଟିବା ପାଇଁ ଗଲେ । ମୋହନ କଏଦୀ ଘରେ ଗୋଟିଏ କଣରେ ଚୁପ୍ ଚୁପ୍ ହୋଇ ବସି ଥିଲା । ଏମାନଙ୍କୁ ଦେଖି ମୋହନ ଭେଁ ଭେଁ ହୋଇ କାନ୍ଦିବାକୁ ଲାଗିଲା । ବାପାଙ୍କର ଏତାଦୃଶ ଅବସ୍ଥା ନଳିନୀ ଓ ସୁନୀଲ୍ ଦେଖି ମଧ୍ୟ କାନ୍ଦ ପକାଇଲେ ।

ଜୟନ୍ତ ବାବୁ କହିଲେ, "ମୋହନ ତୁମର ସ୍ନେହର ଝିଅ ନଳିନୀ ଓ ଭାବି ଜାମାତା ସୁନୀଲ୍ ଦୁହେଁ ଏଇଠି ଅଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ସ୍ନେହ କଦାପି ତୁମେ ଏଡ଼ି ଦେଇ ପାରିବ ନାହିଁ ମୁଁ ଜାଣେ । ତୁମେ ପ୍ରକୃତ ଘଟଣା କୁହ ।"

ଝିଅ ଓ ଭାବି ଜାମାତାକୁ ସମ୍ମୁଖରେ ଦେଖି ମୋହନ ବଡ଼ ଅସ୍ଥିର ହୋଇ ଉଠିଲା । ସେ ଏମାନଙ୍କର ସଜଳ ଛଳ ଛଳ ନୟନ ଯୁଗଳକୁ ଦେଖି ସବୁ କିଛି ଭୁଲିଗଲା । ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ କରି ସବୁ କଥା କହିଗଲା ।

ସେଠିକାର କାମ ସରି ମୋହନକୁ ସାନ୍ତ୍ୱନା ଦେଇ ଜୟନ୍ତ ବାବୁ ସୁନୀଲ୍ ଓ ନଳିନୀକୁ ନିଜ କାରରେ ଗଡ଼ଦ୍ୱାରକୁ ପଠାଇ ଦେଲେ । ଓ ନିଜେ ଦାମୋଦରଙ୍କୁ ସାଥିରେ ନେଇ ଇନସ୍‌ପେକ୍ଟର ପ୍ରମୋଦବାବୁଙ୍କ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ଦୁଇଜଣ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଡିଟେକ୍‌ଟିଭ୍‌ଙ୍କୁ ଦେଖି ପ୍ରମୋଦବାବୁ ଖୁବ୍ ଖୁସିହେଲେ । ପଚାରିଲେ, "ଅପୂର୍ବ କମିତ ଏଆଡ଼େ ?"

"ନା ଅସିବ ଆଉ କୁଆଡ଼େ, ଏହି ତୁମ୍ଭମାନଙ୍କର ଅପାରଗତା ଯୋଗୁ ସହ ସହ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷୀ ଯେ ଜେଲ୍‌ଖାନା ଭୋଗି ପ୍ରାଣାନ୍ତକ ହେଉ ଅଛନ୍ତି । ସେହି ମାନଙ୍କ ପାଇଁତ ଏଠିକୁ ଅସିବାକୁ ପଡୁଛି ।" ହସି ହସି ଜୟନ୍ତବାବୁ ପ୍ରମୋଦ ବାବୁଙ୍କୁ ସବୁକଥା କହିଲେ ।

ଦାମୋଦରବାବୁ ଜୟନ୍ତବାବୁଙ୍କ କଥାକୁ ଥଟ୍ଟାରେ ଉଡ଼ାଇ ଦେଇ କହିଲେ "ମୁଁ ତ ଏ କଥା ସ୍ୱପ୍ନରେ ହିଁ ଭାବି ନଥିଲି । ତେବେ ବର୍ତ୍ତମାନ କ'ଣ କରାଯିବ ।

"ନାଁ କରାଯିବାର ଆଉ କ'ଣ ଅଛି । ମୋ ସଙ୍ଗରେ କିଛି ସିପାହୀ ଓ ବେହାରୀବାବୁଙ୍କର ୱାରେଣ୍ଟ ସର୍ଚ୍ଚୱାରା ବାହାର କରି ଦେଇ ତୁମେ କାଳେ ତା ଘର ଖାନତଲାସ କରିବାକୁ ଯାଅ । ହିଁ ଆଉ ଗୋଟିଏ କଥା, ଶାନ୍ତନୁକୁ ଯେ କୌଣସି ମତେ ଧରିବାକୁ ହେବ । ତା'ର ସାକ୍ଷ ଏସବୁ ପାଇଁ ବଡ଼ ଜରୁରୀ ।

ପ୍ରାୟ ଅଧଘଣ୍ଟାକ ପରେ ଜୟନ୍ତବାବୁ ସବୁ ଠିକ୍ କରିଦେଇ ସେମାନଙ୍କୁ ସଙ୍ଗରେ ଧରି ଚଉଦ୍ୱାର, ଅଭିମୁଖେ ଯାତ୍ରା ଆରମ୍ଭ କରି ଦେଲେ । ଶାନ୍ତନୁକୁ ଧରିବା ପାଇଁ ମଧ୍ୟ କେତେଜଣ C I D ଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତ କରାଗଲା । ସେମାନେ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବାହାରି ପଡ଼ିଲେ ।

ଜୟନ୍ତବାବୁ ଓ ଦାମୋଦର ଦୁହେଁ ୧୦ ଜଣ ବଳିଷ୍ଠ ବଳିଷ୍ଠ କନେଷ୍ଟବଲ ଧରି ଗଲେ କଲେଜ ବଜାର ଅଡ଼େ । United Company ଦ୍ୱାର ଗୃହ ପଛରେ ପୋଲିସ୍ ଘେରି ରହିଲେ । ଦାମୋଦର ପୋଲିସମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ବାହାରେ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଲେ ।

ଜୟନ୍ତବାବୁ ଏକାକୀ ସିଧା ସିଧା ଉପରକୁ ଉଠିଗଲେ । ଅଫିସ ଘରର ବାହାର ପାଖରେ ବସିଥିବା ଚପରାସି ଯେତିକି ମତ ମତ ଶବ୍ଦରେ ଧଡ଼ପଡ଼ ହୋଇ ଉଠି ପଡ଼ିଲା । ବାବୁଙ୍କୁ ସଲାମ ଠୁକି ଆଦେଶ ଅପେକ୍ଷାରେ ରହିଲା । ଜୟନ୍ତବାବୁ ପକେଟରୁ କାର୍ଡ଼ ଖଣ୍ଡିଏ କାଢି ଚପରାଶୀ ହାତରେ ଦେଲେ । ପୁଣି ଥରେ ସଲାମଠୁକି ସେ ଅଫିସ୍ ଭିତରକୁ ଗଲା ।

ପ୍ରାୟ ମିନିଟିଏ ମଧ୍ୟରେ ସେ ଘର ଭିତରୁ ବାହାର ଆସି ସଲାମ ଠୁଙ୍କି ବାବୁଙ୍କୁ ବାଟ ଦେଖାଇ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ରହିଲା । ଜୟନ୍ତ ବାବୁ ସିଧା ଭିତରକୁ ଚାଲିଲେ ।

ଘରଟିର ସାଜ ସଜ୍ଜା ଅତ୍ୟାଧୁନିକ ଧରଣର । ଜୟନ୍ତବାବୁ ପ୍ରଥମେ ଚାରିଆଡ଼କୁ ଦେଖି ନେଇ ସାବଲ ବେଲକୁ ଟେବୁଲ ନିକଟରେ ଅସି ଚହଳି ଯାଇ ଥାନ୍ତି । ଫାଇଲଗଦାରୁ ଆଖି ଉଠାଇ ବେହାରୀବାବୁ ନମସ୍କାର କରି କହିଲେ, "ଏ ଗରୀବ କୁଟିର ଆପଣଙ୍କ ଶୁଭାଗମନ ଯୋଗୁଁ ପବିତ୍ର ହୋଇଛି । କାରଣଟା ଅଜ୍ଞ ଜାଣିପାରେ କି ?"

"ବିନା ଦରକାରରେ ତ ଅମ୍ଭେମାନେ ଅଜ ଅପଣଙ୍କପରି ଲକ୍ଷପତିଙ୍କ ନିକଟକୁ ଅସନ୍ତୁ ନାହିଁ ।"

"ଅପଣଙ୍କର ଯେ ଏହିସବୁ କଥା, ମୁଁ ମୋଟେ କିଛି-ବୁଝି ପାରେନି ।"

"ବୁଝିବା ଦରକାର ନାହିଁ ବେହାରୀବାବୁ, ତେବେ କଥା ହେଉଛି ମୁଁ ଅପଣଙ୍କ ପାଖକୁ ଅସିଛି କେବଳ ଗୋଟାଏ ଖବର ନେବାପାଇଁ ।

ହଁ, ହଁ, ଗୋଟେ କାହିଁକି ଅଜ୍ଞା, ହଜାରଟା ମଧ୍ୟ ପଚାରିଲେ ମୁଁ ଉତ୍ତର ଦେବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଅଛି ।

ଅପଣ ଲାଲଭବନର ମାଳୀ ମୋହନକୁ ଯାଣନ୍ତି ନିଶ୍ଚୟ— ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟି ପକାଇ କହିଲେ ଜୟନ୍ତବାବୁ ।

ଅଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ବେହାରୀବାବୁ ଉତ୍ତର ଦେଲେ, "ମୁଁ ତ ତାକୁ ଜାଣେ ନାହିଁ ।

"ଠିକ୍ ଅଛି । ମୋହନକୁ ନଯାଣି ପାରନ୍ତି କିନ୍ତୁ ଅମର, ଉଜୀର ଓ ଶାନ୍ତନୁଙ୍କୁ ତ ଭଲ ଭାବରେ ଯାଣିଛନ୍ତି । ଅମର ଓ

ସଜୀରର ହତ୍ୟାକାରୀ ଅପଣ ? ସେଥିପାଇଁ ଅପଣଙ୍କନାମରେ Police ୱାରେଣ୍ଟ ଅଛି । ସେଇ ଅଭିଯୋଗରେ ଅପଣ ଗିରଫ ହେଲେ । ଅମରର ହତ୍ୟାକାରୀ ନିଶ୍ଚୟ କର ଜାଣିଲେ, ମୋହନ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ” କହି ଜୟନ୍ତ ବାବୁ ଉଠି ପଡ଼ିଲେ ।

ଏତିକି କଥାରେ ବେହାରୀର ହଂସା ଉଡ଼ିଗଲା । ସେ ଜାଣିପାରି ନଥିଲା କି ଏତେ ଦିନର ଘଟଣାକୁ ନେଇ ଏ କାଣ୍ଡ ସବୁ ହୋଇଛି ।

ବେହାରୀ କିଛି କହିବ କହିବ ବୋଲି ହୋଇ କିଛି କହି ପାରୁ ନଥାଏ । ତାର ଦୁଇ ଓଠ ଥରବାରେ ଲାଗିଥାଏ । ସେ ନିର୍ବାକ ନିଷ୍ପନ୍ଦ ହୋଇ ବସିଥାଏ । କିଛି ସମୟ ଗଭୀ ଗଳାରେ ପୁଣି ଜୟନ୍ତ ବାବୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ, "ବୁଝିଲେ ବେହାରୀ ବାବୁ ଆପଣ ଯେଉଁ ଚିଠି ଶାନ୍ତନୁଙ୍କୁ ଲେଖିଛନ୍ତି ସେ ଚିଠି ମୁଁ ମୋହନର ଘର ତଲାସ କରୁ କରୁ ପାଇଲି । ଗୋଯେନ୍ଦା ଆଖିରେ ଧୂଳି ଦେଇ କେତେଦିନ ବା ମିଥ୍ୟାଟାକୁ ଲୁଚାଇ ରଖିବେ । ଅପଣ ଦୋଷ ମାନିନିଅନ୍ତୁ ଯାହା ହେବାର ତ ହେଲାଣି ଅଉ ଲୁଚାଇ ଲାଭ କିଛି ନାହିଁ ।

ଏହି ଅବସରରେ ବେହାରୀ ନିଜ ପକେଟରେ ହାତ ପୂରାଇଲା ସେ ସବୁ କାର୍ଯ୍ୟ କଳାପ ଜୟନ୍ତ ବାବୁଙ୍କର ଶିକାରୀ ଆଖିକୁ ଏଡ଼ାଇ ଦେଇ ପାରିଲା ନାହିଁ । ସେ ଗର୍ଜି ଉଠି କହିଲେ—"ବଦ୍‌ମାସ୍— ଅଉ ଟିକିଏ ହଲଚଲ ହେବୁତ ତୋର ମୁଣ୍ଡ ଏଇ କ୍ଷୁଦ୍ର ପଦାର୍ଥର ଉଦ୍‌ଗିରଣରେ ଉଡ଼ାଇ ଦିଆ ଯିବ ।"

"ଏ ସବୁ ମିଛ ମନ ଗଢ଼ା, ମୁଁ କାହାରିକୁ ଚିହ୍ନି ନାହିଁ କି ଜାଣି ନାହିଁ । ଅପଣ ଯାଆନ୍ତୁ ଯାହା କରିବାର କଥା ପରେ କରିବେ ।" କହି ବେହାରୀ ଉଠି ପଡ଼ିଲା ।

ଏଇତକ କହୁଁ କହୁଁ କାହୁଁ ଏକ ଲମ୍ବ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଛୁରୀ ଆସି ତାଙ୍କ ହାତ ପାଖରେ ପହଁଚିଲା । ଜୟନ୍ତ ବାବୁ ଭାବି ପାରିଲେ ନାହିଁ, ଏ ସବୁ ଆସିଲା କେଉଁଠୁ । ତଥାପି ବେହାରୀ ସେଇ ସୁତୀକ୍ଷ୍ଣ ଛୁରୀକାର ବ୍ୟବହାର କରିବା ପୂର୍ବରୁ ଜୟନ୍ତବାବୁ ତାର ହାତକୁ ଲକ୍ଷ କରି ଗୁଳି ଚଳାଇଲେ । ଡାହାଣ ହାତର କଚଟିରେ ଯାଇ ଗୁଳି ବସିଲା । ଚିତ୍କାର କରି ତଳେ ପଡ଼ିଗଲା ବେହାରୀ

ଗୁଳିର ଆବାଜ ପାଇ ଦାମୋଦର ଓ ଦୁଇଜଣ ପୋଲିସ୍ ଘର ଭିତରକୁ ପଶି ଆସିଲେ ଓ ବେହାରୀ ହାତରେ ହାତକଡ଼ି ପିନ୍ଧାଇ ଦେଲେ ।

× × × ×

ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ଜୟନ୍ତବାବୁଙ୍କର ମଟର ଯାଇ ସୁନୀଲ୍‌ଙ୍କ ଦୁଆର ମୁହଁରେ ଅଟକିଲା । ମଟରର ହର୍ଣ୍ଣ ଓ ଘଚ୍ ଘର ଶବ୍ଦରେ ସୁନୀଲ୍ ବାହାରି ଆସିଲେ ବାହାରକୁ । ମଟରରେ ଜୟନ୍ତବାବୁ ଓ ଦାମୋଦରଙ୍କୁ ଦେଖି ସେ ଖୁସି ହୋଇଗଲା ତା'ପଛରେ ନଳିନୀ ଆସି କବାଟ ପାଖରେ ଛିଡ଼ାହୋଇ ଥାଏ । ସେ ସେମାନଙ୍କୁ ଘରକୁ ଡାକିଲା ।

ଜୟନ୍ତବାବୁ ଓ ଦାମୋଦର ମଟରରୁ ଓହ୍ଲାଇ ଆସି ଘର ଭିତରକୁ ଯାଇ ବସିଲେ । ନଳିନୀ ପଚାରିଲା, ବାପାଙ୍କର କଣ ହେଲା ?

"ତୁମର ବାପାଙ୍କର ନିର୍ଦ୍ଦୋଷିତା ସମସ୍ତ ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇ ସାରିଛି । କେବଳ ଅସନ୍ତା କାଲି କଚେରୀ ଖୋଲିଲେ ତାଙ୍କୁ ଖଲାସ କରି ଦିଆଯିବ । ବେହାରୀ ତାର ସମସ୍ତ ଭୁଲ ସ୍ୱୀକାର କରିଛି ।" ହସି ହସି ଜୟନ୍ତବାବୁ ପୁଣି ଆରମ୍ଭ କଲେ । 'ହଁ ସୁନୀଲ ।

ତୁମର ମଧ୍ୟ ବାହାଘରର ଯୋଗାଡ଼ ହେବ । ଅମ୍ଭେମାନେ ତୁମର ମିଳନ ଉତ୍ସବରେ—'

"ହଉ ଆପଣଙ୍କ କଥା ତ ଅମାନ୍ୟ କରୁନାହୁଁ । ତେବେ ତଥି ଆସିଲେତ ?' କଥା ଛଡ଼ାଇ ନେଇ ସୁଶୀଲ୍ କହିଲା ।

ନଳିନୀର ଗୋରା ତକ୍‌ତକ୍ ମୁଖମଣ୍ଡଳରେ ରକ୍ତର ଅରୁଣିମା ଦେଖା ଦେଲା । ସେ ଲଜ୍ଜାରେ ସେଠୁ ଉଠି ଘର ଭିତରକୁ ପଳାଇ ଗଲା । ସମସ୍ତେ ହସି ଉଠିଲେ ଖୁବ୍ ଜୋରରେ, ଜୟନ୍ତବାବୁ କହିଲେ —"ଆସନ୍ତା ପ୍ରଥମ ତଥିରେ ବାହାଘର ପଡ଼ୁଛି, ସେଇଥିରେହିଁ କର ଣାଅଯାଉ ।"

× × × × ×

ବାହାଘର ଖୁବ୍ ଧୂମ୍‌ଧାମ୍‌ରେ ହେଲା । ମୋହନ ଓ ସୁଶୀଲ୍‌ର ଦଦା ସମସ୍ତେ ସେଠାରେ ଥିଲେ । ବାହାଘର ସରିବା ପରେ ପରେ ଠିକ୍ ବାହାରେ ମଟର ହର୍ଣ୍ଣ ଶୁଭିଲା । ମୋହନ ଦୌଡ଼ିଯାଇ ଜୟନ୍ତବାବୁ ଓ ଦମୋଦରଙ୍କୁ ପଚ୍ଛେଟି ଆଣିଲେ । ଦୁହେଁ ନବଦମ୍ପତିଙ୍କୁ ଆଶିଷ ଦେଇ ବାହାରିଲେ କଟକ ଅଭିମୁଖେ । ଛୁଟି ସରି ଯାଇଥାଏ । କାର୍ ଗୁଡ଼ିଲା ତଟେଶମଇଲ୍ ଗତିରେ.................

ମୁଦ୍ରାକର—ଶ୍ରୀ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଦାସ ନବଭାରତ ପ୍ରେସ, କଟକ—୨

ଆଜି ଚିଠି ଲେଖନ୍ତୁ—

ପୂଜା ବଜାରରେ ମନକୁ ସରଗରମ କରିବାର
ଏକମାତ୍ର ଉପାୟ

କେତୋଟି ମନମତାଣିଆ

ଡିଟେକ୍ଟିଭ ଉପନ୍ୟାସ

ବଲ୍ମୀଷିକା—ଯଦୁନାଥଦାଶ ମହାପାତ୍ର ଏକଟଙ୍କା ପଚାଶ ନୂ:ପ:

ଜଳଦସ୍ୟୁ—ରାଧାଗୋବିନ୍ଦ ପଟ୍ଟନାୟକ ,,

ଗୁପ୍ତହତ୍ୟାର ସନ୍ଧାନୀ—ଶ୍ରୀନାରାୟଣ ଏକଶତ ନୂଆପଇସା

କୁହେଳିକା—ଶ୍ରୀ, ରାମଚନ୍ଦ୍ର ରଥ ଟ ୧.୭୫ ନୂ:ପ:

ରୂପାନ୍ତର—ଶ୍ରୀ ଜଗଦୀଶପ୍ରସାଦ ମହାନ୍ତି ଟ ୧.୨୫ ନୂ:ପ:

ଯାଦୁଘର—ଶ୍ରୀ ପଦ୍ମଚରଣ ପଟ୍ଟନାୟକ ଟ ୧.୨୫ ନୂ:ପ:

—ଏକମାତ୍ର ପରିବେଷକ—

ଗୁପ୍ତଚର କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ

ଜଗତପୁର, କଟକ—୧